

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΑΡΙΘΜΟΣ 6.

ΤΟΜΟΣ Β'.

29 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1892.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΥΣΙΩΔΟΥΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ

ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

(Α. BRUNETIÈRE).

Ἐκ τοῦ τοιοῦτου τρόπου τοῦ κατανοεῖν καὶ πραγματεύεσθαι τὴν φιλολογίαν προέκυψεν ἐπίσης καὶ τὸ ἐξῆς: ὅτι αἱ κυρίως φιλολογικαὶ ιδιότητες ἀσυναισθήτως ἐπεξετάθησαν ἐν τῇ γαλλικῇ μέχρι τῶν θεμάτων, ἅτινα φύσει ἐφαίνοντο ὡς ἥττον ἐνδιαφέροντα αὐτάς. Ἐνεκα δὲ τοῦ ὅτι οἱ μεγάλοι ἡμῶν συγγραφεῖς οὐδέποτε διεχώρισαν τὴν ἰδέαν τῆς τέχνης αὐτῶν τῆς ἰδέας τοῦ συμφέροντος, τῆς πραγματικῆς ὠφελείας ἢ τῆς τέρψεως τοῦ ἀναγνώστου, συνέβη ὥστε πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ τέρψῃ ἢ διδάξῃ νὰ εἰσαχθῇ παρ' ἡμῖν ἐν τῷ κύκλῳ τῆς φιλολογίας. Οὕτω τὰ μάλιστα ἀφηρημένα θέματα καὶ τὰ μάλιστα διὰ τοῦ ὄρισμοῦ αὐτῶν ἀπομεμακρυσμένα τῆς κοινῆς δράσεως ἀπέβησαν ἐν τῇ γαλλικῇ εὐκαιρίᾳ ἐπιτελέσεως ἀριστουργημάτων, ἅτινα δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὡς πρὸς τὸ εἶδος αὐτῶν ἴσα πρὸς τὰς τραγωδίας τοῦ Ρακίνα (Racine) ἢ τοὺς μύθους τοῦ Λαφονταίν (La Fontaine). Εἶνε ἄρα γε ἀνάγκη νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα παραδείγματα; Αἱ «Ἐπιστολαὶ ἐπαρχιωτῶν» (Les Provinciales) ἀποτελοῦσιν ἄπλως συλλογὴν θεολογικῶν φυλλαδίων, ἢ «Ἱστορία τῶν διαφορῶν τῶν διαμαρτυρομένων Ἐκκλησιῶν» (Histoire des variations des Eglises protestantes) ἀποτελεῖ ἔργον θρησκευτικῆς μόνον συζητήσεως· αἱ «Πραγματεῖαι περὶ τῆς πληθῆος τῶν κόσμων» (Entretiens sur la pluralité des mondes) ἀποτελοῦσιν ἄπλως πραγματεῖαν καρτεσιανῆς ἀστρονομίας· τὸ «Πνεῦμα τῶν νόμων» (L'Esprit des lois) εἶνε συναρμολογία μόνον παγκοσμίου καὶ συγκριτικῆς δικονομίας. Ὁ Αἰμίλιος

(L'Emile) εἶνε παιδαγωγικὸν μόνον μυθιστόρημα. Οὐδὲν λέγω περὶ τῆς «Φυσικῆς ἱστορίας» (Histoire naturelle) ἢ τοῦ «Κοινωνικοῦ συμβολαίου» (Contrat social). Ἐν τούτοις τραγωδίαί τινες τοῦ Κορνυλλίου (Corneille) εἶτι ἢ τοῦ Οὐγκώ (Hugot), μυθιστορηματὰ τινὰ τοῦ Λεσάζ (Le Sage) ἢ τοῦ Πρεβώ (Prevost) ὡς τὸ Gill Blas ἢ Manon Lescaut, ὧδαί τινες ἢ ἐλεγεία συντελέσαν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον εἰς τὴν διάδοσιν τῆς φιλολογίας καὶ τῆς δόξης τοῦ γαλλικοῦ ὀνόματος! Οὐχί, τῇ ἀληθείᾳ, ὁ Μπουφὼν (Buffon) οὐδὲν τοιοῦτον γελοῖον ἔλεγεν, ὡς ἐνιοὶ τείνουσι νὰ πιστεύσωσιν, ὅταν συνεβούλευε τοῖς συγγραφεῦσι νὰ μὴ «ὀνομάζωσι τὰ πράγματα, εἰ μὴ διὰ τῶν γενικωτάτων ὄρων», οἱ δὲ καταγελῶντες εἰδέτι τῆς τε διδασκαλίας καὶ τοῦ διδασκάλου οὔτε τὸ ἐν οὔτε τὸν ἄλλον κατενόησαν. Ὁ Μπουφὼν ἤθελε νὰ εἴπῃ ὅτι ἐνόσφ οἱ γεωμέτραι καὶ οἱ φυσιολόγοι, οἱ θεολόγοι καὶ οἱ νομομαθεῖς, οἱ σοφοὶ καὶ οἱ φιλόλογοι πάντες οἱ εἰδικολόγοι τέλος ἐχρησιμοποιοῦν μόνον τὴν τεχνικὴν γλῶσσαν τῆς ἐπιστήμης ἢ τέχνης αὐτῶν, ἐπὶ τοσοῦτον θὰ ἠγοῦντο αὐτοῖς τὴν ζωηρὰν ἐκείνην περιέργειαν, τὸ ἐνδιαφέρον, τὴν γενικὴν ἐκείνην συμπάθειαν, ἅτινα πάντα εἶναι ἐν τούτοις ἀναγκαῖα αὐτοῖς: ἐν ἄλλαις λέξεσι συνεβούλευεν αὐτοῖς νὰ εἶνε ἄνθρωποι ἢ πολῖται πρὶν ἢ διδάξωσι τὴν ἐμβρυογονίαν καὶ πρὶν ἢ ἐβραῖσωσι· καὶ ἡ συμβουλὴ αὕτη δύναται νὰ περιλαμβάνῃ ἀκαταλληλίας τινάς, τίς ὅμως θ' ἄρνηθῇ ὅτι περιλαμβάνει τι τὸ ὠφέλιμον;

Ἐνταῦθα ἀνευρίσκομεν ἐπίσης τοὺς ἀποχρῶντας λόγους τοῦ παγκοσμίου χαρακτῆρος τῆς γαλλικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας. Δις τοῦλάχιστον κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς μακρᾶς αὐτῶν ἱστορίας ἐξήσκησαν ὡς γνωστὸν ἢ γαλλικὴ φιλολογία καὶ ἢ γλῶσσα εἶτι ἐπὶ ὀλοκλήρου τῆς Εὐρώπης τὴν γενικὴν ἐπιρροήν, τὴν ὅποιαν ὅμως ἄλλαι γλῶσσαι ἀρμονικώτεροι ἴσως, ὡς ἢ ἰταλικὴ καὶ ἄλλαι φιλολογίαι μᾶλλον πρωτότυποι ὑπὸ τινὰς ἐπόψεις, ὡς ἢ ἀγγλική, οὐδέποτε ἐκτῆσαντο. Ἄν τὰ ἡμέτερα ἀρχαῖα ἄσματα (Chansons de

(*) Ἴδε ἀριθ. 5, σελ. 81—83.

Geste), τὰ «Μυθιστορήματα τῆς κυκλικῆς τραπέζης» (Romans de la Table ronde), αὐτοὶ οἱ ἑμμετροὶ ἡμῶν μῦθοι (Fabliaux)—ὁποιαδήποτε κ' ἂν ὑπάρξεν ἄλλως ἢ ἀρχὴ αὐτῶν, γερμανικὴ ἢ ἰσπανικὴ, ἀγγλικὴ ἢ βρεττανικὴ, ἀνατολικὴ ἢ ἑλληνικὴ—κατέκτησαν, καθυπέταξαν καὶ κατέβελξαν ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς Εὐρώπης τὰ τοῦ μεσαίωνα πνεύματα, τοῦτο κατάρθωσαν μόνον ὑπὸ μορφῆν καθαρῶς γαλλικὴν. Τὸ ἐρωτικὸν πάθος καὶ ἡ λεπτότης τῆς ἡμέτερας «ἐρωτικῆς ποιήσεως» ἐξ ἴσου ἐμφαίνονται ἐν τοῖς ἐρωτικοῖς ἐπιγράμμασι τοῦ Σαιξπήρου αὐτοῦ καὶ ἐν ταῖς Ὁδαῖς (Sonnets) τοῦ Πετρόρχου· κατόπιν δὲ παρελεύσεως τοσοῦτου χρόνου ἀνευρίσκωμεν εἰσέτι ἴχνος ἐκ τῆς γαλλικῆς φιλολογίας καὶ ἐν αὐτῷ τῷ Βάγγερ δράματι, ὡς ἐν τῷ Parsifal ἢ τῷ Tristan καὶ Yseult. Πολλῶν βραδύτερον ἐν Εὐρώπῃ ὅλως κλαδικῆ, ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΖ' μέχρι τέλους τοῦ ΙΗ' αἰῶνος, ἐπὶ πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ἔτη ἢ καὶ πλέον ἀκόμη ἡ γαλλικὴ φιλολογία ὡς κυρίαρχος ἐδέσποζεν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Ἰσπανίᾳ, ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ. Ἀλγαρότης (Algarotti), Βετινέλλης (Bettinelli), Βεκκαρίας (Beccaria), Φιλαγγιέρης (Filangieri) δὲν εἶναι ταῦτα γαλλικὰ σχεδὸν ὀνόματα; Τί δὲ νὰ εἰπωμεν περὶ τοῦ περιπύστου Γκότσεδ (Gottsched); ἀναμνηστικαί ὅτι ἂν ὁ Δέσινγκ (Lessing) ἐθροιάμειεν ἐπὶ τοῦ Βολταίρου, τοῦτο κατάρθωσε βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ Διδερώ. (Diderot). Τίς δὲ ἀγνοεῖ ὅτι ἂν ὁ Ριβαρὸλ (Rivarol) ἔγραψε τὸ ἔργον αὐτοῦ «Λόγον περὶ τοῦ παγκοσμίου χαρακτῆρος τῆς γαλλικῆς γλώσσης» (Discours sur l'universalité de la langue française) δὲν δύναται νὰ καταγροηθῆ ἐπὶ τούτῳ ἢ ἐθνικῇ αὐτοῦ φιλαυτία, ὡς οὐδὲ ἡ ἡμέτερα, διότι οὗτος μὲν ἦτο κατὰ τὸ ἦμισυ Ἰταλὸς τὸ δὲ θέμα αὐτοῦ προὔταθην ὑπὸ τῆς ἀκαδημίας τοῦ Βερολίνου;

Πολλοὶ διειτυπώθησαν λόγοι περὶ τῶν αἰτίων τοῦ παγκόσμου. τούτου χαρακτῆρος τῆς γαλλ. φιλολογίας: ἐδόθησαν δηλ. λόγοι στατιστικοί, γεωγραφικοί, πολιτικοὶ καὶ γλωσσολογικοί. Ὁ ἀληθὴς ὅμως καὶ ἀποχρῶν λόγος ἀλλαχού εὑρηται· ὁ λόγος οὗτος εὑρηται ἰδίᾳ ἐν τῷ ἐξόχως κοινωνικῷ χαρακτῆρι τῆς φιλολογίας ταύτης. Ἄν οἱ ἡμέτεροι μεγάλοι συγγραφεῖς κατανοῶνται ὑπὸ σύμπαντος τοῦ κόσμου καὶ ἂν σύμπας ὁ κόσμος γένηται τῶν ἔργων αὐτῶν, τοῦτο συμβαίνει διότι οἱ συγγραφεῖς οὗτοι ἀπευθύνονται εἰς ὅλον τὸν κόσμον ἢ, κρείσσον ἔτι εἰπεῖν, διότι ὀμιλοῦσιν εἰς ὀλόκληρον τὸν κόσμον περὶ τῶν συμφερόντων ὀλοκλήρου τοῦ κόσμου. Οὔτε αἱ ἐξαιρέσεις, οὔτε αἱ ιδιότητες ἐφέλκουσιν αὐτούς· οἱ συγγραφεῖς οὗτοι ἐπιθυμοῦσι νὰ πραγματευθῶσι περὶ τοῦ κόσμου ἐν γένει ἢ, ὡς ἔτι λέγουσι, περὶ τοῦ παγκοσμίου ἀνθρώπου, ὃν τρόπον οὔτος εὑρηται ὑπὸ τοὺς δεσμοὺς τῆς κοινωνίας τοῦ ἀνθρώπινου γένους· ἢ ἐπιτυχία δ' αὐτῶν αὐτῆ καθ' ἑαυτὴν εἶνε ἀπόδειξις ὅτι κάτωθεν ἐκείνου, ὅπερ διακρίνει Ἰταλὸν ἀπὸ Γερμανοῦ, ὁ παγκόσμιος οὗτος ἀνθρώπος, τὴν πραγματικότητα τοῦ ὁποίου ἐνόμισαν καλὸν τοσοῦτον συχνάκις νὰ διαμψιδοτηθῶσιν, ἐξακολουθεῖ ὑπάρχων καὶ ζῶν, καὶ ἐξακολουθεῖ διατελῶν ὅμοιος ὅλως πρὸς ἑαυτόν, καὶ περ μεταβαλλόμενος. Θέλετε νὰ παραθέσω ἐναυθα ἀποδείξεις τούτου; διατὶ τὸ Cid τοῦ Guillen de Castro, ὅπερ εἶναι ὠραῖον δρᾶμα—ἐν τῷ ὁποίῳ εὐχερῶς

τίς δύναται νὰ ἐκτιμῆσθαι πλεονεκτήματα, ἐλλείποντα ἐκ τοῦ ὁμωνύμου δράματος τοῦ Κορνήλιου (Cornille)—δὲν ἐκτίσαστο τὴν αὐτὴν ἐν Εὐρώπῃ ἐπιτυχίαν; τοῦτο συνέβη, διότι ὁ Guillen de Castro ὡς ἀληθὴς Ἰσπανὸς ἔλαβεν ἐν τῷ θεματι αὐτοῦ ὑπ' ὄψει μόνον τὸ κυρίως ἠρωικὸν μέρος. Δὲν εἶχε παρατηρήσει ὅ,τι ὁ Κορνήλιος τούναντιον ἔγνω τοσοῦτον καλῶς ν' ἀντλήσῃ ἐκεῖθεν: τὴν σύγκρουσιν τοῦ πάθους τοῦ Ροδριγ (Rodrigue) μετὰ τοῦ κοινωνικοῦ νόμου. Καὶ ἐξήντηλσε μὲν τὸ ὡς πρὸς τὸ γραφικὸν μέρος ἐνδιαφέρον, τὸ κυρίως ἀνθρώπινον ὅμως διέφυγεν αὐτὸν ἐν τῇ ἀνεξίξει. Πῶς δ' ἔτι ἐν τῇ Φαίδρα αὐτοῦ (Phèdre) μετεμόρφωσεν ὁ Ρακίνας τὸ θέμα τοῦ ἑλληνικοῦ Ἰππολύτου; τί δὲ ἐπειράθη ὁ Βολταίρος, παραμορφῶν ἄλλως ἐν τῇ Ζαίρα (Zaire) αὐτοῦ τὸν Ὅθελλον τοῦ Σαιξπήρου, νὰ προσθέσῃ ἐν αὐτῇ; Κοινωνικὴν σύγκρουσιν καὶ αὐτός, ὡς ὁ Κορνήλιος, τὴν σύγκρουσιν τοῦ ἔρωτος μετὰ τῆς θρησκείας, τὸ ἐξόχως ἀνθρώπινον δρᾶμα τῶν δισταγμῶν, τῶν περιπλοκῶν, τῶν βασάνων τῆς Ζαίρας, ταλαντευομένης μεταξὺ ἐκείνου ἀφ' ἑνός, ὅπερ ὀφείλει εἰς τὴν γέννησιν αὐτῆς καὶ ἐκείνου ἀφ' ἑτέρου, ὅπερ ἀναγκάζεται νὰ χορηγήσῃ εἰς τὸ ἴδιον πάθος. Ἐνταῦθα εὑρηται πάντως ὁ λόγος τῆς ὑποδοχῆς, ἢ ἔτυχον πανταχοῦ οἱ ἡμέτεροι συγγραφεῖς. Ἐν τοῖς θεμασιν, ὧν οὗτοι ἄπτονται, ὑπάρχουσιν οὐσιώδη συμφέροντα τῆς «λεπτότητος» ἢ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος αὐτῆς. Τοῦ κοινωνικοῦ θεσμοῦ θεωρουμένου παρ' αὐτοῖς ὡς τοῦ μάλιστα ἀξιοθαυμάστου ἐν τῷ κόσμῳ, πᾶσαι αἱ σκέψεις αὐτῶν εἰς τούτον συγκεντρῶνται καὶ οὕτως ἢ ἐκφραδὸς δὲν ἀποβαίνει ἀδιάφορος δι' ἰονδότηνα. Τίς πράγματι δὲν θά ἦτο περιέργως νὰ γνωρίσῃ μέχρι τίνος ἐπεκτείνεται τὸ δικαίωμα τῆς πατριδος ἐπὶ τῶν πολιτῶν, ἢ τὸ τοῦ πατρὸς ἐπὶ τῶν τέκνων, ἢ τὸ τοῦ συζύγου ἐπὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ; τὸ πῶς ἐξομαλίζονται τοσαῦτα καθ' ἡμέραν συγκρούσεις τῶν διαφόρων καθηκόντων ἡμῶν πρὸς ἄλληλα; τὸ διὰ τίνος μέσου συνδιαλλάσσονται, ἢ ὑπὸ τίνα ἀνωτέραν ἀρχὴν συννοοῦνται καὶ συγχωνεύονται, ἀντὶ νὰ συγκρούωνται καὶ ἀντιφάσκωνται ἄλληλοις, αἱ ἀνάγκαι τοῦ ἀτόμου καὶ τῆς κοινωνίας δικαίωματα; Ἡ γαλλικὴ φιλολογία κατέστη παγκόσμιος οὐχὶ διότι περιορίσθη ἀλλὰ διότι ἀφιερῶθη ἐν συνόλῳ εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ζητημάτων τούτων. Καλὸν εἶναι νὰ ὑπομνήσωμεν τοῦτο εἰς τινὰς γάλλους ἐπιλήσιμονας αὐτοῦ, ὡς καὶ τὸ γεγονός ὅτι καὶ ἄλλοι λόγοι συνετέλεσαν βεβαίως εἰς τοῦτο, ὧν ὅμως ὁ κυριώτερος εἶνε ὁ προρηθεις.

Εὐνόητόν ἐστὶν ὅτι δὲν ἀρνούμεθα ὅτι καὶ ὁ χαρακτῆρ τῆς γλώσσης συνετέλεσεν εἰς τοῦτο ἐν μέρει, καθόσον ἀρμοδίως ἐποινδάμεθα ἤδη ἀνωτέρω τὸν λόγον περὶ αὐτοῦ. Δύναται τις νὰ πιστεύσῃ πρὸς τούτους ὅτι καὶ ὁ ἀριθμὸς πληθυσμοῦ, ἀποτελοῦντος τὸν ΙΖ' αἰῶνα τὸ πέμπτον τοῦ ὀλικοῦ πληθυσμοῦ τῆς πεπολιτισμένης Εὐρώπης, καὶ ἡ προνομιοῦχος θέσις τῆς Γαλλίας ἐν τῷ κέντρῳ τῆς τότε Εὐρώπης καὶ ἐν τῇ συμβολῇ, οὕτως εἰπεῖν, τῶν φιλολογιῶν τοῦ Βορρᾶ καὶ τοῦ Νότου, καὶ ἡ εὐνοία ἐπὶ τέλους, ἢ ἀπύλασεν ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ' καὶ ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΕ' ἔτι, τοῦ νὰ χρησιμοποιοῦνται ἐν γένει ὡς πρότυπον ἐν τῇ αὐτῇ Καρόλου τοῦ Β' τῆς Ἀγγλίας,

ἢ ἐν τῇ τῆς Αἰκατερίνης τῆς Ρωσίας, συνετέλεσαν εἰς ὑποβοήθειαν τῆς διαδόσεως τῶν γαλλικῶν ἰδεῶν καὶ τῆς γαλλικῆς φιλολογίας. Οὗτοι ὅμως εἰσι δευτερεύοντες λόγοι ἢ, κάλλιον εἰπεῖν, λόγοι ἐξ ἄλλων ἀπορρέοντες καὶ οἵτινες οὐδέποτε ἀφ' ἑαυτῶν θά ἐνήγγουν, ὧν δ' ἕκαστος δὲν θά ἠδύνατο νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸν παγκόσμιον χαρακτῆρα τῆς γαλλικῆς φιλολογίας, διότι παρετηρήθη ὅτι οὐδεὶς αὐτῶν ἐν ἄλλαις ἐποχαῖς ἐξησφάλισε τὸν παγκόσμιον χαρακτῆρα τῆς ἰσπανικῆς ἢ τῆς γερμανικῆς φιλολογίας. Εἰς τί χρησιμεύει τοῖς Γερμανοῖς τὸ ὅτι πεντήκοντα περίπου, σήμερον ἀριθμοῦσιν ἑκατομμύρια; Μήπως ἡ φιλολογία αὐτῶν εἶναι μᾶλλον διαδεδομένη συνεπειὰ τούτου; μήπως ἕνεκα τούτου πλεϊότερον ἀναγινώσκονται οἱ γερμανοὶ μυθιστοριογράφοι; μήπως πλεϊότερον παιζονται ἕνεκα τούτου οἱ γερμανοὶ δραματοῦργοι; μήπως ἐν τοῖς ὑελωτοῖς τῶν βιβλιοπωλείων τῆς Βιέννης ἢ τοῦ Βερολίνου ὡς καὶ τῆς Ρώμης καὶ τῆς Νεαπόλεως, τὰ ἐκτιθέμενα μυθιστορήματα δὲν εἶναι πάντοτε γαλλικά; Τὸ ἀναζητεῖν ἐν τῇ πολιτικῇ τῆς Γαλλίας ἐνεργεῖα τοὺς λόγους τοῦ παγκοσμίου χαρακτῆρος τῆς φιλολογίας αὐτῆς, ταῦτὸν θά ἦτο πρὸς τὸ ἀναζητεῖν τοὺς λόγους τῆς δημοτικότητος τοῦ Βολταίρου ἐν τῇ ἀπιστίᾳ αὐτοῦ ἢ τοὺς λόγους τῆς δόξης τοῦ Οὐγκὼ ἐν τοῖς πολιτικοῖς αὐτοῦ φρονήμασι. Καὶ τοῦτο ἀκόμη εἰς τὸ αὐτὸ πάντοτε θά ὠδήγηι ἡμᾶς συμπέρασμα, διότι καὶ δι' αὐτοῦ θά κατελήγομεν πάντοτε εἰς τὸν ἐξόχως πρακτικὸν ἢ πραγματικὸν καὶ κατὰ συνέπειαν κοινωνικὸν χαρακτῆρα τοῦ περὶ αὐτῶν λόγου ἢ τῶν ποιημάτων αὐτῶν.

Καὶ δὲν δύναται τις νὰ εἴπῃ ἐπὶ τέλους ὅτι ὁ αὐτὸς χαρακτῆρ, ὁ τὰ σπανιότερα τῶν πλεονεκτημάτων τῆς γαλλικῆς φιλολογίας ἐρμηνεύων, ἀπαριθμεῖ ἐξ ἴσου τὰ ἐλαττώματα ἢ τὰς ἐλλείψεις αὐτῆς; Τὸ ἐπὶ μακρὸν ἀποδεῆς τῆς ἡμετέρας λυρικῆς ποιήσεως ἀποτελεῖ ἀναμφιβόλως εὐγλωττον τούτου παράδειγμα. Ἄν ἡ Πλειάς (Pleiade) ἀπέτυχεν ἦδη ἐν τῇ γενναίῳ φρονίᾳ ἐπιχειρήσει αὐτῆς, ἂν ὁ Ρονζάρ (Ronsard) καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ κατέλιπον ὀπισθεν αὐτῶν φήμην, διφορούμενην ὑπὸ φιλολογικῆν ἐποψίν καὶ ἀείποτε ἀμφισβητηθεῖσαν, ἂν ἐπὶ πενήκοντα καὶ διακόσια, ἢ ἐπὶ τριακόσια ἔτη οὐδὲν ὑπῆρχε τὸ κενότερον τῆς γαλλικῆς φθῆς ἢ τοῦ ἐλεγείου, οὐδὲν τὸ ψιλοτέρον ὑπὸ τὴν ψευδῆ λάμψιν τοῦ μυθολογικοῦ αὐτοῦ πέπλου καὶ οὐδὲν ἐπίσης τὸ ψυχρότερον, οὐδεὶς ὑπάρχει λόγος νὰ μεμφθῶμεν ἐπὶ τούτῳ τὸν Μποαλώ (Boileau), ἢ τὸν Μαλέρμπ (Malherbe), ἀλλ' ἀποκλειστικῶς τὴν φορὰν τῶν πραγμάτων· καὶ ἡ ἀλήθεια τούτου ἀποδείκνυται διὰ τοῦ ἐξῆς: ὅτι, ἐξαναγκάσαντες τὴν φιλολογίαν νὰ ἐκτελέσῃ, οὕτως εἰπεῖν, κοινωνικὸν καθῆκον, ἀπαιτήσαντες ἀπὸ τοῦ ποιητοῦ νὰ συμμορφώσῃ τὸν ἴδιον τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι ἢ αισθάνεσθαι πρὸς τὸν κοινὸν τρόπον τοῦ αισθάνεσθαι ἢ σκέπτεσθαι καὶ ἀρνηθέντες αὐτῷ τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἐκπροσωπῇ ἢ νὰ ἐμφαίρῃ τὸ ἴδιον αὐτοῦ πρόσωπον ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ ἔργῳ, ἐξήρανον, οὕτως εἰπεῖν, ἢ ἐκλείσαν τὰς ζωνρὰς πηγὰς τῆς λυρικῆς ποιήσεως. Οὕτως ἡ γαλλικὴ φιλολογία διὰ τοῦ ἀριδιόλως ὑποδεοῦς αὐτῆς ἐν τοῖς εἰδεσιν, ἅτινα ἠδύνατο τις νὰ καλέσῃ «προσωπικά», ἐπλήρωσε τὴν ὑπεροχὴν αὐτῆς ἐν τοῖς «κοινοῖς» εἰδεσιν. Ἴνα κα-

ταστῇ τοῖς πᾶσι προσιτῇ ἐδέησε νὰ λάβῃ ὡς ἀρχὴν τὴν ἀποχὴν ἀπὸ ἐκφράσεως αἰσθημάτων οὐχὶ ὅλως σπανίων, ἀλλὰ μόνον ὅλως ἐδικῶν. Ἐπίσης ἀπληροῦσατο πᾶν ὅ,τι οἰκεῖον ἢ ἀτομικὸν ὅλως ἠδύνατο ἢ τοπικὴ λεπτομέρεια νὰ χορηγήσῃ εἰς τὴν ἐκφρασίν τῶν γενικῶν αἰσθημάτων, ἐκ φόβου μήπως ἐν ταῖς περιγραφαῖς ἢ ἀναλύσεσιν αὐτῆς περιλάβῃ στοιχεῖα, ἅτινα δὲν θά ἦσαν τὰ αὐτὰ ἐν πάσῃ ἐποχῇ καὶ ἐν παντὶ τόπῳ. Ἡ ὑπεροχὴ τοῦ κοινωνικοῦ χαρακτῆρος, καθυποτάσσουσα αὐτῇ πάντας τοὺς ἄλλους, περιώρισε τὴν ἐκδήλωσιν τοῦ προσωπικοῦ αἰσθήματος μέχρι τοῦ λογίου τοῦ λατίνου ποιητοῦ Proprie communia dicere· καὶ ἐσχόμεν μὲν Αἰσχύλους καὶ Σοφοκλεῖς, Δημοσθένεις καὶ Κικέρωνας, οὐδένα ὅμως Πίνδαρον, ἢ καὶ Πετράρχην ἢ Τάσδον. . . . Δυσχερέστερον δὲ θά ἦτο νὰ εἴπωμεν διατὶ δὲν ἐσχόμεν καὶ Ὀμηρον ἢ Δάντην, Ἀρίστον ἢ Μίλτονα. . .

Δι' αὐτὸ λοιπὸν ἄρα γε κατηγόρησαν ἔστιν ὅτε τῆς γαλλικῆς φιλολογίας ἔλλειψιν βάθους καὶ πρωτοτυπίας; δὲν ἐπιθυμοῦμεν ποσῶς νὰ ἐξετάσωμεν ἂν ἦδη, μεμφόμενοι αὐτὴν, συγχέωσι πιθανῶς τὸ βάθος μετὰ τοῦ σκοτεινοῦ· πιστεύομεν μόνον ὅτι οἱ μεγάλοι ἡμῶν συγγραφεῖς ἀνέλαβον ὡς φιλάρεσκοι ἄνθρωποι τοῦ κόσμου ἢ τῆς αὐτῆς ν' ἀποκρύψωσιν ἢ, κάλλιον εἰπεῖν, νὰ συγκαλύψωσι τὴν βαθύτητα ταύτην, ἢν τούναντίον Γερμανοὶ τινες, τῆς σχολῆς τοῦ Χέγκελ (Hegel) ἢ τοῦ διασήμου Ἰωάννου-Παύλου, προθύμως ἀγγέλλουσιν ὅτι ἐπειράθησαν νὰ ἐπιδείξωσιν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν. Σεμνύνσται τις ἐν τῇ γαλλικῇ ἐπὶ τῷ ὅτι σαφῶς ἀναπτύσσει βαθέα τινὰ θέματα, φαίνεται ὅμως ὅτι ἐν τῇ γερμανικῇ πολλοὶ ἐδοξάσθησαν λίαν συχνάκις ἐπὶ τῷ ὅτι σκοτεινῶς διετύπωσαν πράγματα σαφῆ. Εἶναι ἄρα γε πράγματι ὁ Κάντιος (Kant) βαθύτερος τοῦ Πασκάλ καὶ ὁ Φίχτε (Fichte) βαθύτερος τοῦ Ρουσσώ; ἀλλ' ὁ Φίχτε ἢ ὁ Κάντιος, βεβουθισμένοι ἐν τῇ βραδείᾳ ἐπεξεργασίᾳ, ἐν τῇ σταθμίᾳ καί, ἂν μοι ἐπιτρέψωται νὰ εἴπω, ἐν τῇ ὑπερηφάνῳ ἰκανοποιήσει τῆς ἰδίας αὐτῶν σκέψεως, ἐπαφίνουσι τοῖς ἀναγνώστασις αὐτῶν τὸν κόπον τοῦ κατανοῆσαι αὐτούς, ἐνῶ ὁ Πασκάλ ἢ ὁ Ρουσσώ ἀπαλάττωσι τοὺς αὐτῶν ἀναγνώστας τοῦ κόπου τούτου. Ὡς βλέπετε τοῦτο εἶναι πάντοτε ἀποτέλεσμα τῆς αὐτῆς αἰτίας. Ἄρκει τῷ Γερμανῷ νὰ κατανοῇ αὐτὸς ἑαυτόν· ὅσον δὲ δυσχερέστερον οἱ ἄλλοι αὐτὸν κατανοοῦσι, τόσον θεωρεῖ τοῦτο ἀπόδειξιν τοῦ βήθους τῆς σκέψεως αὐτοῦ. Ὁ Γάλλος ὅμως θά νομίσῃ ὅτι ἀπέτυχε τοῦ σκοποῦ, ἂν ἀπρῆτετο κόπος πρὸς ἐπιτυχίαν αὐτοῦ καὶ προτιμᾷ ἀκόμη ὡς ἐπιπόλαιος νὰ θεωρηθῇ ἢ νὰ χαρακτηρηθῇ ὡς σκοτεινός.

Δὲν ἀρμύζει ἄρα γε νὰ προσθέσωμεν ὅτι ἐν φιλολογίᾳ ἐξόχως κοινωνικῆ, οἷα εἶναι ἡ γαλλικὴ φιλολογία, ἐν τῇ ὁποίᾳ τὰ ἐπιβόητα συμφέροντά εἰσι προδιαγεγραμμένως τὰ συμφέροντα τῆς ἀνθρωπότητος αὐτῆς, αἱ περιστάσεις, καθ' ἃς δύναται τις νὰ φαίνωται βαθύς, ὑπὸ τὴν φιλοσοφικῆν τῆς λέξεως ἔννοιαν, εἶναι φυσικῶς ἥττον συχναὶ ἢ ἐν φιλολογίᾳ, οἷα ἡ γερμανικὴ, ὅπου ἡ μεγάλην τοῦ συγγραφέως ἐξίωσις εἶναι ἡ ἐπιτυχία τοῦ νοουμένου ἐν γένει; Πρὸς ἐπωφελῆ συζήτησιν τοῦ ζητήματος τῆς ἀνοχῆς ἢ τοῦ ζητήματος τῆς τοῦ λαοῦ κυριαρχίας ἐπειδὴ ὀλιγωτέρων ἔχει τις ἀνάγκην ὀργάνων,

ἀπαιτουμένης ἄλλως ποιᾶς τινος διορατικότητος καὶ ὀλιγώτεραι λοιπὸν ὑπάρχουσι πιθανότητες νὰ ἐκπλήξῃ τις ἢ νὰ ἐκθαμβώσῃ παρὰ ἐν τῇ ἐξετάσει τοῦ ζητήματος : « Πῶς τὸ ἐγὼ καὶ τὸ μὴ ἐγὼ, τιθέμενα ἐν τῷ ἐγὼ διὰ τοῦ ἐγὼ περιερίζονται ἀμοιβαίως ». Ὁ Γάλλος θὰ ἐτίθει τὸ ζήτημα τοῦτο ἀπλοῦστερον, προφανῶς ὅμως θὰ ἐφαίνετο ἥττον βαθύς. Ἄλλως δὲ καὶ θὰ ὑπέβαλε τὸ ζήτημα τοῦτο ἐν γένει ; Καὶ ἀφοῦ γινώσκωμεν κάλλιστα νὰ διακρίνωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς τοῦ περιβάλλοντος ἡμᾶς κόσμου, δὲν θὰ παρέπεμπε μᾶλλον τὸ πρόβλημα εἰς τὰ πανεπιστήμια, ὡς μηδεμίαν ἔχον ὑπὸ πρακτικὴν ἐποψὴν χρησιμότητα· τί δὲ ἄλλο ἡδύνατο τις νὰ εἴπῃ εἰ μὴ ὅτι ἡ μομφή, καθ' ἣν ἡ γαλλικὴ φιλολογία στερεῖται βαθύτητος ἐξισοῦται πρὸς τὴν μομφὴν ὅτι δὲν φέρει αὐτὴ τὸν χαρακτῆρα τῆς γερμανικῆς φιλολογίας ; ἰδοὺ μομφὴ ἰκανῶς γερμανικὴ!

Τοσαῦτα περίπου θὰ ἔλεγον περὶ τῆς δῆθεν ἐλλείψεως πρωτοτυπίας παρ' αὐτῇ, ἐλλείψεως, ἣν δὲν ἀποκροῦω ποδῶς ἀλλ' ἦν ἐρμηνεύω καὶ ἀνάγω πάλιν εἰς τὸν αὐτὸν κοινωνικὸν χαρακτῆρα αὐτῆς. Δύναται τις κάλλιστα ἀνθέλῃ νὰ ζῆ ἔξω καὶ ἐν τῷ περιθωρίῳ, οὕτως εἰπεῖν, τῆς κοινωνίας τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων, μολονότι τὸ τοιοῦτο θὰ ἦτο λίαν δυσχερές. Δυναταί τις νὰ ἐξαιρέσῃ ἑαυτὸν κατὰ τινὰ τρόπον ἐκ τοῦ κύκλου τῶν ἑτέρων αὐτοῦ ὡς ὁ Βύρων (Byron) καὶ ὡς ὁ Σέλλυ (Shelley). Δυναταί τις ὅταν θέλῃ ν' ἀποδεχθῆ θαρραλῶς τὸ ἀντίθετον τῶν παραδεγεμένων συνθηδῶν καὶ γνωμῶν. Ὅταν ὅμως θέλῃ τις νὰ ζῆ τούναντιον ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ διὰ τὴν κοινωνίαν, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἐπιτρέπεται ἀναμφιβόλως καὶ, ἀληθῶς εἰπεῖν, ἐπιβάλλεται ἔτι, ὀφείλει ν' ἀρχήσῃ ἀπὸ τῆς ὑποταγῆς εἰς τὰς συνθηδίας καὶ τὸ φρόνημα τῆς κοινωνίας ταύτης, καθόσον μάλιστα τοῦτο εἶναι τὸ μόνον μέσον τῆς τροποποιήσεως αὐτῶν. Δὲν καταπέθει κανεὶς τοὺς ἀνθρώπους ἐναντίον τῶν προλήψεων αὐτῶν. Ὅν τρόπον λοιπὸν, ἵνα καταστῶμεν κύριοι τῆς φύσεως, ἀρχόμεθα ἀπὸ τῆς εἰς τοὺς νόμους αὐτῆς ὑποταγῆς, ἢ γνῶσις τῶν ὁποίων νόμων παρεῖν ἡμῖν τὰ μέσα τοῦ ν' ἀπαλλαγῶμεν αὐτῶν, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ πολὺ δικαιότερον ἔτι δὲν θὰ ἡδυνάμεθα νὰ θριαμβεύσωμεν ἐπὶ τῶν προλήψεων, ἀν μὴ ἠρχόμεθα τοῦ νὰ συμμεριζόμεθα αὐτάς. Ὑπὸ τὴν ἐννοίαν ταύτην φιλολογία ἐξόχως κοινωνικὴ ἔσται πάντοτε ἥττον πρῶτότυπος παρ' ὅσον φιλολογία, τὸ ἰδανικὸν τῆς ὁποίας κατατείνει ὡς ἄλλοτε ἐν τῇ ἰταλικῇ φιλολογίᾳ εἰς ἐπιτυχίαν τοῦ ἀγνοῦ κάλλους ἢ ὡς σήμερον ἔτι ἐν τῇ ἀγγλικῇ φιλολογίᾳ εἰς τὴν ἐλευθερίαν ἐκδήλωσιν τῶν ἀτομικῶν ἐνεργειῶν. Ἐνταῦθα δύναται τις νὰ εἴπῃ πιθανῶς ὅτι ἔγκειται ἡ ἀδυναμία ἢ τὸ ἐλαττωματικὸν τῆς κλαδικῆς γαλλικῆς φιλολογίας. Ἡ ἀδυναμία αὕτη ἢ τὸ ἐλάττωμα θὰ ὑπῆρχε τοῦλάχιστον ἂν, ὡς ἐπειράθημεν ἥδη νὰ καταδείξωμεν, μὴ ἀπετέλει ἀφ' ἑτέρου ἓνα τῶν ὄρων τῆς ἰσχύος αὐτῆς. Ἄδύνατον ἢ ἐπιτύχη τις τῶν πάντων· τὰ ἀνθρώπινα πράγματα εἶναι πάντοτε ἀνάμικτα· καθόσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὸ ν' ἀποφασισθῆ ἂν ὑπάρχῃ ἢ μὴ ἐν μέσῳ τοσούτων χαρακτήρων τῆς φιλολογίας, εἰς τις, ὅστις δέον ἀπολύτως νὰ προτιμηθῆ ἄλλων ἢ πάντων τῶν ἄλλων, τοῦτο εἶναι πρόβλημα ἢ μελέτη τοῦ ὁποίου ἡδύνατο νὰ ἦναι ἐνδιαφέρουσα·

σήμερον ὅμως τὸ πρόβλημα τοῦτο δὲν εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐξετάζομεν.

Γ'.

Νὰ καταδείξωμεν ἥδη διὰ τίνος ζωηροῦ φωτός ὁ ὀρισμὸς οὗτος τοῦ οὐσιώδους αὐτῆς χαρακτῆρος φωτίζει τὰ σκοτεινὰ μέρη τῆς ἱστορίας τῆς γαλλικῆς φιλολογίας ; Ἡ ὑποτιμηδὶς καὶ ἡ τελικὴ λήθη, εἰς ἣν κατέπεσαν τὰ «θύματα τοῦ Μποαλῶ» π. κ., εἰς ἃ δυνάμεθα πιστεῦω, νὰ προσθέσωμεν τὰ πλεῖστα τῶν τοῦ Βολταίρου, αἱ ἀντιφατικαὶ κρίσεις, ἃς τοσοῦτον συχνάκις ἐξήνεγκον καὶ ἃς ἐκφέρουσιν εἰσέτι ἐπὶ τῆς πολυτίμου κοινωνίας—ἡ διαφωνία τῶν ἀρχαίων μετὰ τῶν νεωτέρων, τὴν σπουδαιότητα τῆς ὁποίας παράδοξον πῶς ἐπὶ τοσοῦτον μακροχρόνιον διάστημα παρεγνώρισαν—ἡ φύσις τῆς ἀνατροπῆς, ἣτις ἐπῆλθεν ἐν τῇ φιλολογίᾳ τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ συγγραφέως τῆς Νέας Ἑλοΐζης (Nouvelle Héloïse) καὶ τῶν Ὁμολογιῶν (Confessions) — τὸ ἀληθὲς σημείον συζητήσεως κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ αἰῶνος ἐν ᾧ εὐρισκόμεθα, μετὰξὺ κλαδικῶν καὶ ρωμαντικῶν, τὰ πάντα ἐξακριβοῦνται, τὰ πάντα συνδέονται, τὰ πάντα διατάσσονται καὶ καταρτίζονται διὰ τοῦ συνδυασμοῦ αὐτῶν μετὰ τοῦ οὐσιώδους χαρακτῆρος τῆς γαλλικῆς φιλολογίας. Ἄν σχεδὸν ἀγνοῖται τὸ ὄνομα τῶν Θεοφίλων (Thophile) καὶ τῶν Σαιντ-Ἀμάν (Saint Amand), τοῦτο συνέβη διότι ἠθέλησαν οὗτοι νὰ δημιουργήσωσι «προσωπικὴν φιλολογίαν» ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν, τῆς τάσεως τῶν πνευμάτων ἐξόχως κοινωνικῆς οὔσης, δὲν ἐκέκντο δι' ἑαυτοὺς τὴν συνεργίαν τοῦ κοινοῦ φρονήματος, ἀνευ τῆς ὁποίας οὐδεὶς ἐν Γαλλίᾳ κατάρθωσέ ποτε νὰ διαπράξῃ τι. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκεῖνο τὸ ὅποιον οἱ ρωμαντικοὶ ἠξίωσαν ἥτο τὸ δικαίωμα πρὸς ἰδίαν ὑπαρξίν, πρὸς ἀπαλλαγὴν αὐτῶν ἀπὸ τῶν περιορισμῶν, δι' ὧν ἐπεδάρτυεν αὐτοὺς ἡ ἀνάμνησις τῶν ἀριστουργημάτων «φιλολογίας ὄλων ἀπροσώπου»· τὸ παράδοξον δὲ ἀλλὰ καὶ τὸ λίαν σημαντικὸν ταυτοχρόνως εἶναι τὸ ἐξῆς ὅτι, μόλις ἐπέτυχον τοῦ δικαιώματος ἐκεῖνου, καὶ ἀμέσως παρητήθησαν αὐτό. Τοιουτοτρόπως οἱ Διαμαρτυρόμενοι, ὅταν ἐκτίσαντο ἐναντίον τῆς ὑπεροχῆς τῆς Ρώμης τὴν περὶ τὸ σκέπτεσθαι καὶ πιστεῦναι ἐλευθερίαν αὐτῶν ἐσπευσαν νὰ παραιτηθῶσιν αὐτό, ἰδιαίτερας ἰδρύσαντες Ἐκκλησίας! . . . Πάντα ὅμως ταῦτα τὰ ζητήματα ἐνδιαφέρουσι μόνον τοὺς ἱστορικοὺς τῆς φιλολογίας, τούτου δ' ἕνεκεν ἀφοῦ ἐπεδειξάμεθα ταῦτα, καλὸν νομίζομεν, πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἐπιτύχωμεν τῆς ἐξ ἰδίων ἀποδείξεως τῶν λεγομένων ἡμῶν, ν' ἀντιτάξωμεν εἰς τὸν οὐσιώδη χαρακτῆρα τῆς γαλλικῆς φιλολογίας τοὺς οὐσιώδεις χαρακτῆρας τῆς γερμανικῆς καὶ ἀγγλικῆς.

Σχετικῶς πρὸς τὴν γαλλικὴν φιλολογίαν, τὴν καθορισμένην καὶ χαρακτηριζομένην ὑπὸ τοῦ κοινωνικοῦ αὐτῆς πνεύματος, ἡ ἀγγλικὴ φιλολογία εἶναι φιλολογία ἀτομικὴ (individualiste). Ἄν ἀφῆτε κατὰ μέρος, ὡς ἐμπρέπει ἄλλως τε, τὴν γενεαογίαν τῶν Κογκρέβ (Congreve) καὶ τῶν Γουντσερλέϋ (Wycherley), ὡς καὶ τὴν τοῦ Πόπ (Pope) πιθανῶς καὶ τοῦ Ἄδδισον (Addison), δὲν πρέπει δὲ ποδῶς νὰ λησμονηθῆ ὅτι μέρος αὐτῆς ἀποτελεῖ ἐπίσης καὶ ὁ Σουίφτ (Swift) — θὰ παρατηρήσῃτε ὅτι οἱ Ἄγγλοι δὲν γράφουσιν ἢ ἵνα παραστήσωσιν ἑαυτοῖς τὴν ἐν

τῶ ἐξωτερικῷ αἰσθάνειν τῆς ἰδίας αὐτῶν ἀτομικότητος. Ἐντεῦθεν ἢ διάθεσις ἐκείνη, ἣν ἐκδηλοῦσι διὰ τῆς λέξεως humour καὶ ἣν δύναται τις νὰ ὀρίσῃ ὡς τὴν ἐκφράσιν τῆς ἡδονῆς, ἣν αἰσθάνονται, τοῦ νὰ ἀκέπτονται κατὰ τὸν ἴδιον μόνον τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι καὶ κατὰ τρόπον ἀπροσδόκητον ἔτι καὶ δι' αὐτοὺς τοῦτους. Ἐνταῦθα ἢ παρ' αὐτοῖς ἀφθονία, ὁ πλοῦτος, ἢ πληθώρα τοῦ λυρικοῦ ὕφους, ἢ ὁ ἀτομικισμὸς (individualisme) ἢναι ἀκριβῶς ἢ πηγὴ αὐτοῦ καὶ ἢν ὠδῆ τις ἢ ἐλεγείον ἀποτελῆ τὴν ἀκοῦσιον, οὕτως εἰπεῖν, ἐκροῖν καὶ τὴν ὑπερεκχειλῆσιν παντος ὅ,τι οικειότερον, μᾶλλον ἀπόρητον καὶ ὅπως ἰδιαίτερον ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ποιητοῦ. Ἐντεῦθεν πρὸς τοῦτοίς ἢ ἐκκεντρικότης τῶν μεγάλων αὐτῶν συγγραφέων ἐν σχέσει πρὸς τὸ λοιπὸν ἔθνος, ὡσεὶ πράγματι ἐλάμβανον συνείδησιν ἑαυτῶν μόνον διὰ τῆς ἀντιτάξεως αὐτῶν ἐναντίον καὶ ἐκείνων ἔτι, οἵτινες πιστεύουσιν ὅτι τὰ μάλιστα ὁμοιάζουσιν αὐτοῖς. Μήπως δὲ δὲν δυναίμεθα ἄλλως πως νὰ χαρακτηρίσωμεν τὴν ἀγγλικὴν φιλολογοίαν; Εὐχερῶς θὰ ἀπαντήσω καταφατικῶς εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην, πᾶν δ' ὅτι ἐνταῦθα λέγω συνοψίζεται ἐν τῷ ὅτι ἀδυνατῶ σφαιροῦσθαι ἐν ἐκφράσει τὰς διαφοράς, αἵτινες διαφύσσουσιν τὴν ἀγγλικὴν φιλολογοίαν ἀπὸ τῆς ἡμετέρας.

* Ἄλλως τοῦτο εἶναι καὶ πᾶν ὅ,τι ἀξιῶ νὰ πράξω, ὅταν λέγω ὅτι ὁ οὐσιώδης χαρακτὴρ τῆς γερμανικῆς φιλολογοίαις εἶνε ἢ φιλοσοφικὴ ἢ αὐτῆς ἰδιότης. Οἱ φιλόσοφοι εἶναι ποιηταὶ ἐν αὐτῇ, οἱ δὲ ποιηταὶ φιλόσοφοι. Ὁ Γκαίτε (Goethe) δὲν εἶναι περισσώτερον ἢ ὀλιγώτερον Γκαίτε ἐν τῇ Περι τῶν χρωμάτων θεωρίᾳ αὐτοῦ ἢ ἐν τῇ Μεταμορφώσει τῶν φυτῶν, παρ' ὅσον ἐν τῷ Διδαν ἢ ἐν τῷ Φάυστω, ὁ δὲ λυρισμὸς, ἢν ἐπιτρέπεται ἐνταῦθα ἢ χρῆσις τῆς παροιμιώδους ταύτης ἐκφράσεως, «ὄρει ὑπερεκχειλίδας» ἐν τῇ θεολογίᾳ τοῦ Σλαϊερμάχερ (Schleiermacher) καὶ ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ τοῦ Σέλλινγκ (Schelling). Ἔστιν ἄρα τοῦτο εἰς τοῦλάχιστον λόγος τῆς μετρίας ἀξίας τοῦ γερμανικοῦ δράματος; Ἄλλὰ φανερῶς οὕτως εἶναι ὁ λόγος τοῦ βάθους καὶ τῆς δυνάμεως τῆς γερμανικῆς ποιήσεως. Καὶ περὶ αὐτῶν ἔτι τῶν ἀριστουργημάτων τῆς γερμανικῆς φιλολογοίαις θὰ ἡδυνάμεθα νὰ εἰπωμεν ὅτι συναναμίνονται αὐτοῖς κατὰ τὸ συγκεχυμένον ἢ μᾶλλον τὸ μυστηριώδες, τὸ εἰς ἄκρον ὑποδνητικὸν (suggestif), ὅπερ ἄγει εἰς τὴν σκέψιν διὰ μέσου τοῦ ὄνειρου. Τίς ὅμως δὲν ἐξεπλάγη ἐπὶ τῷ ὅτι ὑπὸ τὴν βάρβαρον ὀνοματολογοίαν (terminologie) ὑπάρχει τὸ ἐλκυστικὸν καὶ ὡς τοιοῦτον τὸ ἐξόχως ποιητικὸν, τὸ πρακτικὸν (réaliste) καὶ ἰδανικὸν (idéaliste) ἅμα ἐν τοῖς μεγάλῃς συστήμασι τοῦ Καντίου καὶ τοῦ Φίχτε, τοῦ Χέγκελ καὶ τοῦ Σοπενάουερ (Schopenhauer); Ἀναμφιδόλως οὐδὲν τοιοῦτον ἀπαντᾷ ἐν τῷ χαρακτῆρι τῆς ἡμετέρας γαλλικῆς φιλολογοίαις. Ἐνταῦθα κατανοεῖται ἢ πρὸς ἡμᾶς μομφὴ τῶν Γερμανῶν, ἐλεγχόντων ἡμᾶς ἐπὶ τῷ ὅτι στερούμεθα βάθους ἐν τῇ φιλολογοίᾳ. Συγγνώωσαν ὅμως ἡμῖν ἢν ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην δὲν μεμψόμεθα ἡμεῖς τὴν φιλολογοίαν αὐτῶν ὅτι δὲν συνταυτίζεται μετὰ τῆς ἡμετέρας!

Διότι συμφέροι οὕτω νὰ ἔχη τὸ πρᾶγμα, ἀπὸ πεντακοσίων δὲ ἢ ἑξακοσίων ἔτων τοῦτο εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἀποτελεῖ τὸ μεγαλεῖον οὐ μόνον τῆς εὐρωπαί-

κῆς φιλολογοίαις ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ· θέλω νὰ σημάνω δηλ. ἐκεῖνο τὸ ὅποιον πάντες οἱ μεγάλοι λαοί, ἀφ' οὗ βραδέως, οὕτως εἰπεῖν, κατήρτισαν ἐν τῇ ἐθνικῇ αὐτῶν ἀπομονώσει, ἐναπέθηκαν εἶτα ἐν τῷ κοινῷ θησαυροφυλακίῳ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Εἰς τοῦτον λοιπὸν τὸν λαὸν ὀφείλομεν τὴν ἐννοίαν τοῦ μυστηριώδους καὶ τὴν ἀποκάλυψιν, οὕτως εἰπεῖν, τῶν καλλωνῶν τοῦ σκοτεινοῦ καὶ τοῦ δυσλήπτου. Εἰς ἄλλον πάλιν ὀφείλομεν τὴν ἐννοίαν τῆς τέχνης καὶ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον δύναται τις νὰ καλέσῃ τὴν κατανόσιν τῆς δυνάμεως τῆς μορφῆς. Τρίτος τις μετέδωκεν ἡμῖν πᾶν ὅ,τι ἠρωϊκώτερον ὑπῆρχεν ἐν τῇ συλλήψει τῆς ἱσποτικῆς τιμῆς. Καὶ εἰς ἄλλον τέλος ὀφείλομεν τὸ ὅτι ἐγνωρίσαμεν πᾶν ὅ,τι ἢ ἀνθρωπίνῃ ὑπερηφάνειᾳ περικλείει τὸ ἀγριώτερον καὶ εὐγενέστερον ἄμα, τὸ σωτηριωδέστερον ἄμα καὶ τὸ φθορώτερον. Τὸ πρόσωπον ὅμως, ὅπερ ἡμῖν τοῖς Γάλλοις προσώρισται νὰ διαδραματίσωμεν, ἢτο νὰ συνδέσωμεν, νὰ συγχωνεύσωμεν καὶ ἐνοποιήσωμεν, οὕτως εἰπεῖν, ὑπὸ τὴν ἰδέαν τῆς γενικῆς κοινωνίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, πᾶντα τὰ ἐν τούτῳ ὑπάρχοντα τυχὸν ἀντιφατικὰ ἢ πολέμια ἀλλήλοισι στοιχεῖα. Ὁλοκλήρως ἢ Εὐρώπῃ ἐδανείσθη παρ' ἡμῶν τὰς λατινικὰς ἢ ρωμανικὰς τὴν ἀρχὴν, κελτικὰς ἢ γαλατικὰς καὶ γερμανικὰς ἔτι ἢν θέλη τις νὰ καλέσῃ αὐτάς, ἐφευρέσεις ἡμῶν ἢ ἡμετέρας ἰδέας ἵνα ἐφαρμόσῃ ταύτας εἰς τὰ πνεύματα τῶν διαφόρων αὐτῆς φυλῶν. Ἡμεῖς ἴν' ἀναλάβωμεν αὐτάς ὀπίσω ἐν τῷ μέρει καὶ ἀποδεχθῶμεν αὐτάς οὕτω πως μεταμορφώσασθαι, ἐζητήσαμεν μόνον ἢν δυναθῶσι νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν πρόδοον τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τῆς ἀνθρωπότητος. Διεσαφηνίσασμεν τὴν ἐν αὐταῖς τυχὸν ἐνυπάρχουσαν ἀσάφειαν καὶ ἐπνηροθώσαμεν πᾶν ὅ,τι ἐνέκλειον τὸ φθοροποιῖον· ἐγενικεύσαμεν πᾶν ὅ,τι τοπικὸν αὐταὶ ἐκέκνητο καὶ ἐξηνθρωπίσαμεν τὸ ἐν αὐταῖς ὑπερβολικόν. Ἄλλ' οὕτω πράττοντες δὲν ἐμειώσαμεν ἔστιν ὅτε ταῦτοχρόνως τὸ μεγαλεῖον αὐτῶν ἢ ἠλλοιώσαμεν τὴν ἀγνότητα; Ἄν ὁ Κορνήλιος ἐγγύτερον ἡμῶν ἤγαγεν ἀναμφιδόλως τοὺς βαρβαροὺς καὶ ἠρώας τοῦ Guillen de Castro, ὁ Λαφονταίν, ἀπομνηθεὶς τὸν συγγραφέα τοῦ Δεκαήμερου (Décaméron) κατέστησε τοῦτο ἥττον κόσμιον παρ' ὅσον ἐν τῇ οικείᾳ αὐτῷ εὐρηται γλώσσῃ· ἢν δ' οἱ Ἴταλοὶ μὴ ἐλέγξωσι τὸν Μολιέρου ἐφ' ὅσοις ἠρύσθη ἀπ' αὐτῶν, οἱ Ἄγγλοι δικαίως δύνανται νὰ παραπονεθῶσιν ὅτι ὁ Βολταίρος μικρὸν κατενόησε τὸν Σαίξπηρον. Ἐπίσης ἀληθές εἶναι ὅμως ὅτι ἢν φιλολογοίαις τις ἐκ τῶν νεωτέρων, ἀποσπῶσα ἀπὸ τοῦ ἰδιαίτερου ἀνθρώπου τοῦ Βορῶ ἢ τοῦ Νότου τὴν ἰδέαν ταύτην τοῦ παγκοσμίου ἀνθρώπου, ἐφ' ἣ τοσοῦτον ἐμείψθησαν ἡμᾶς, ἐπεδίωξεν ἐν τῷ συνόλω αὐτῆς «τὸ δημόσιον καλὸν καὶ τὴν λεπτότητα», ἢ φιλολογοίαις αὕτη εἶνε ἢ γαλλικῇ. Πρέπει δὲ νὰ μὴ ἢτο τοσοῦτο κενὸν τὸ ἰδανικὸν τοῦτο ὅσον τόσον συχνάκις ἰσχυρίσθησαν, καθόσον, ὡς ἐπειράθη νὰ καταδείξω, ἀπὸ Λισαβῶνος μέχρι Στοκόλμης καὶ ἀπὸ τοῦ Ἀρχαγγέλου μέχρι Νεαπόλεως τοῦτο εἶνε τὸ ἰδανικὸν ἐκεῖνο, τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ ὀποίου μετ' εὐχαριστήσεως ἐπεδίωξαν οἱ ξένοι ἢ ἀνεύρωσιν ἐν τοῖς ἀριστουργήμασιν ἢ, μᾶλλον εἰπεῖν, ἐν ὀλοκλήρῳ τῇ συνεχείᾳ τῆς ἱστορίας τῆς ἡμετέρας φιλολογοίαις.

(Κατὰ μετάφρασιν Γ. Κ. Α.).

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ ΕΝ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ, ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΙΗ' ΚΑΙ ΙΘ' ΑΙΩΝΑ*

Ἀνέκδοτον δίπλωμα διδασκαλικόν.

«Ἐπὶ τοῦ κλεινοῦ Νεοφύτου τοῦ μετὰ ταῦτα δις πατριαρχίσαντος ἦτο ἐπόμενον ὅτι καὶ ἡ πνευματικὴ κατάστασις τοῦ τόπου ἔλαβε ζώην τινα, διότι ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ ἀνεγερθεῖσῃ ἱερᾷ μονῇ τοῦ Τιμίου Προδρόμου τῷ 1728 ἐκ πολλῶν διδομένων πειθόμεθα ὅτι ἐδχηματίσθη κατ' ἀνάγκην γραμματοδιδασκαλεῖον, ἐνῶ ἐφοίτων κατὰ παραδόσιν ἱεροποιῶδες, ὡς ὠνομάζοντο τότε οἱ μαθηταὶ οἱ ἐν τοῖς ναοῖς διακονοῦντες ὡς ὑποτακτικοὶ τῶν ἡγουμένων καὶ μοναχῶν. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐλειτούργησε τακτικῶς».

«Ἄξιον δὲ νὰ μνημονεύσωμεν ἐνταῦθα ὅτι ἐξ Ἀθηναίου ἀνδρὸς διεδόθη νέον φῶς ἐν Καισαρείᾳ, τῇ πατρίδι τῶν Βασιλείων καὶ Γρηγορίων, ἐν αὐτῇ τῇ πόλει, ἥς κατὰ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον γινώρισμα ἦσαν οἱ λόγοι, καὶ τῇ Καππαδοκίᾳ, ἥτις ἄλλοτε κατὰ Διόδωρον τὸν Σικελιώτην (ΛΑ', 31) ἀγνοουμένην πάλαι ἐμβιωτήριον τοῖς σεπαιδευμένοις ὑπῆρχεν. Ὁ Ἀθηναῖος οὗτος ἦν ὁ ἀπὸ Σβορνικίου χρηματίσας μητροπολίτης Καισαρείας Καππαδοκίας Γρηγόριος¹ ἀπὸ τοῦ 1773—1796».

Ἐπὶ τῆς πολυετοῦς αὐτοῦ ἀρχιερατείας—δεκατρία μόνον ἔτη διέτριψεν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ—πολλὰ κακῶς εὐρημένα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ διυψήθησε, τὸ χρέος αὐτῆς κατὰ 3/4 ὑπεβίβασεν (ἀπὸ 110 εἰς 30 πονγίλια) τὰ τῶν ἐκκλησιῶν διέταξε καὶ κατώρθωσεν ἐκ τῆς ἐισοδημάτων νὰ συστήσῃ σχολεῖον ἑλληνικὸν ἐν Καισαρείᾳ, ὅπερ τῷ 1792 διὰ σιγγιλλίου κατοχυρώθη. Ἐν τῷ σχολεῖῳ διώρισε διδάσκαλον τὸν πρωτοτύγκελλον αὐτοῦ Ἰγνάτιον τὸν μετὰ ταῦτα ἐπίτροπον αὐτοῦ καὶ ἐπίσκοπον Ναζιανζοῦ, ὃν καὶ πρὸ τῆς εἰς Καισάρειαν μεταβάσεως αὐτοῦ εἶχεν ἐκεῖσε προαποστείλει ἵνα προετοιμάσῃ τὰ κατὰ τὴν ὑποδοχὴν

(*) Ἴδε ἀριθ. 5, σελ. 85—87.

(1) Διεδέξατο ἐν τῷ θρόνῳ τῆς Καισαρείας τὸν ἀπὸ Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου Μακάριον ἐκβλήθη ἔντα κατὰ τινὰ χειρόγραφον σημείωσιν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Ἡ ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Β. Πυλάδου τῷ ἐλλογιμῷ κ. Μ. Παράνικα χορηγηθεῖσα σημείωσις καὶ ὑπ' αὐτοῦ δημοσιευθεῖσα ἐν ὑποσημειώσει τῆς 118 σελ. τοῦ «Σχεδιάσματος» αὐτοῦ εὐρηται αὐτῇ λέξει ἐν χειρογράφῳ, περιέχοντι καὶ ἄλλας πληροφορίας, ἀποκειμένην τό γε νῦν παρ' ἡμῖν. Ὁ μακαρίτης Πυλάδης ἀρά γε ἠντλησε τὴν σημείωσιν ἐκείνην ἐκ τοῦ αὐτοῦ χειρογράφου;

Ὁ Γρηγόριος καθ' ἡμᾶς ἐχρημάτισε Καισαρείας μέχρι τοῦ 1796 ὃχι 1797 ὡς παρὰ πᾶσι φέρεται. Ἐν τε τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» (1885) καὶ ἐν τῷ περὶ «Κουρούτσεσμε» ἡμετέρῳ πονηματίῳ (ἐκδ. Ἀθηνῶν σελ. 21) ρητῶς φέρεται ὅτι ἡ ἐκκλησία τοῦ Κουρούτσεσμε διὰ πῶλησιν μνημεῖον πρὸς τὰ φῆν τοῦ ἔτους Καισαρείας ἔλαβε γρόσια 150, ὅτι δὲ τῷ 1796 (ἰούλιον) ἐξελέγη διάδοχος αὐτοῦ ἀπὸ Μελενίκου ὁ Λεόντιος. Μῆτι λάθος ἐπισυνέβη ἐν τῇ ὑπ' ἡμῶν τότε ἀντιγραφῇ παροραθῆν;

αὐτοῦ¹. Ἐν τῇ σχολῇ διεδέξατο τὸν Ἰγνάτιον Γερμανὸς ὁ ἐξ Ἀλεξανδρείας τῆς κατ' Ἰσδόν, οὗ ἡ μνήμη μέχρι τῆς σήμερον διατελεῖ ἄλυστος. Βιογραφία τοῦ ἀνδρὸς λεπτομερῆς φέρεται ἐν τοῖς Καππαδοκικοῖς τοῦ κ. Ἀν. Λεβίδου² ὡστε θεωροῦμεν ἐνταῦθα περιττὸν νὰ ἐπαναλαμβάνωμεν τὰ ἀλλαχοῦ εἰρημένα καὶ γνωστά. Κληθεὶς εἰς τὴν βασιλεύουσαν ὑπὸ τοῦ πατριαρχου πρὸς καλὸν τῆς σχολῆς αὐτοῦ, ἀφῆκε διάδοχον ἐν τῇ σχολῇ τὸν μετὰ ταῦτα ἡγούμενον τῆς μονῆς τοῦ Προδρόμου καὶ μεθῦστερον μητροπολίτην Καισαρείας Παῖσιον, τὸν ἐκ Φαράδων καταγόμενον. Τὸν Καισαρείας Παῖσιον εὐρίσκομεν ἐν χειρογράφῳ βίβλῳ, προσαχθεῖσῃ ἡμῖν, ἐν Καισαρείᾳ διατρίβουσι, πρὸς ἀγορὰν κατὰ τὰ μέσα τοῦ 1803, ἐκ τῆς πρωτεύουσῆς τῆς ἐπαρχίας ἀπελθόντα εἰς Κερμύραν. κομώπολιν δίωρον ἀπέχουσαν. Ἐν τῷ χειρογράφῳ φέρονται: «ἐν ἔτει αὐγ' ὀκτωβρίου α' ὁ ὀσιολογιώτατος κύρ Παῖσιος ἐν τῇ κατὰ Καισάρειαν κόμη κερμύρη καλουμένῃ καθιδρύθη διδάσκαλος παρὰ τοῦ ἱεροκλήρυκος Γερμανοῦ τοῦ τῆς κατὰ Καισάρειαν κοινῆς σχολῆς διδασκάλου ἐπὶ Χ' Ἀντωνίου ἄρχοντος».

Τῷ 1804 ὁ Γερμανὸς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐκ Καισαρείας τῇ ἐπινεύσει τοῦ μητροπολίτου Φιλοθέου ἀνήλθεν εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν τοῦ Προδρόμου καὶ ἤρξατο τῆς διδασκαλίας ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ ἰδρύματι, πρὸ μινῶν μόλις ἐπισκευασθέντι· διότι τὰ τοῦ ναοῦ τῆς Μονῆς ἐγκαίρια συντελεσθῆσαν κατὰ τὰς ἡμετέρας ἐρένας τῇ κυριακῇ τῶν Μυροφόρων, Μαΐου 8, ἡ δὲ εἰς τὴν Μονὴν ἐγκαθιδρυσις τοῦ Γερμανοῦ τῇ 4 Ἰουνίου τοῦ Παῖσιου ἐκ Κερμύρας προσκλήθηντος καὶ ἀναλαβόντος τὴν ἡγουμένην τῆς Μονῆς³. Ὁ Γερμανὸς ἐπέζησε μέχρι τῆς 15 νοεμβρίου 1805. Μαθητὰὶ αὐτοῦ⁴ καὶ τῆς ἐν Μονῇ σχολῆς ἀνεφάνθησαν πλείστοι ἱερεῖς καὶ ἱερομναχοί, τεςσαρεςκαίδεκα δὲ καὶ ἀρχιερεῖς, ὧν ἐν ὑποσημειώσει τῆς 192 σελίδος τῶν Καππαδοκικῶν αὐτοῦ ὁ κ. Λεβίδης ἐν ὀλίγοις τά τε ὀνόματα καὶ τὸν βίον ὑποσημειοῦται. Ἐνταῦθα προστιθέμεθα ἡμεῖς καὶ δεκάτον πέμπτον τὸν ἐκ Μουταλάσκης Παρ-

1) Ὁ Ἰγνάτιος ἐξεκίνησεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τῇ 4 Σεπτεμβρίου καὶ ἐρ' ἵππου δι' Ἀγκύρας ἔφθασεν εἰς Καισάρειαν τῇ 22 τοῦ αὐτοῦ μηνός.

2) Σελ. 185 καὶ ἐξῆς. Εὐχῆς ἔργον ἦτο πᾶς φιλόμουσος ἰδίᾳ οἱ Καππαδοκαὶ νὰ ὑποβοηθήσῃ τὸν κ. Λεβίδην πρὸς ἐκτύπωσιν τοῦ Β' καὶ Γ' τόμου τῶν Καππαδοκικῶν αὐτοῦ, ἅτινα εἶνε ἔτοιμα.

3) Εἰς τὴν κτίσιν τοῦ ναοῦ τῆς Μονῆς, συντελεσθῆσαν ἀπὸ τῆς 16 ἰουλίου ἕως 19 Σεπτεμβρίου, ἐχορηγήσαν χρήματα ὅλαι αἱ ὀρθόδοξοι κοινότητες τῆς ἐπαρχίας, πρὸς δὲ ἐλήφθησαν καὶ δεκάκις γίλια γρόσια ἐκ τοῦ κοινοῦ σχολείου ἐπὶ τόκῳ. Ἐδαπανήθησαν ἐν ὄλῳ 240,865 γρόσια, ὡς βεβαιοῦται ἐν τοῖς λογαριασμοῖς τῇ ὑπογραφῇ τοῦ μητροπολίτου Φιλοθέου καὶ τῇ τοῦ προηγούμενου Παρθενίου.

4) Μεταξὺ τῶν πεντεκαίδεκα τούτων ἀρχιερέων εἶνε καὶ ὁ τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον Ἀγκύρας κοσμῶν πανιερώτατος κ. Γεράσιμος. Περὶ τοῦ Γερμανοῦ τούτου ἔχει πολλὰ ὁ κ. Λεβίδης* ἐπίσης δὲ λαμπρὰ καὶ ἀξιόλογον σημείωσιν παρέσχε τῷ φιλοπόνῳ ἐκδότῃ τοῦ «Σχεδιάσματος» κ. Μ. Παράνικα ὁ πανος. διευθυντῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς κ. Γρηγορᾶς κατέχουσαν τὰς σελ. 118—123.

θένιον, ιεροκήρυκα ἐν Σμύρνη καὶ διδάσκαλον, ἐκδότην τοῦ «Ἐγκυκλοπαιδικοῦ Λεξικοῦ», τιτουλάριον ἐπίσκοπον Λαοδικείας ἐν Ταταούλοις καὶ μετέπειτα τῇ 25 ἰουνίου 1880 εἰς τὴν μητρόπολιν Πισιδίαις προαχθέντα, ἦν θεοφιλῶς ἐποίησε μέχρι τῆς 10 Φεβρουαρίου 1886, ὅτε καὶ πρὸς Κύριον ἀπεδήμησε».

Μετὰ ταῦτα προστίθενται ὀλίγα περὶ τοῦ Παίδου τοῦ μητροπολίτου Καισαρείας, τοῦ πρώην διδασκάλου καὶ ἡγουμένου ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Τ. Προδρόμου οὗ ὁ βίος γράφεται ἐν τοῖς Καππαδοκικοῖς τοῦ κ. Λεβίδου. Ἐπὶ τούτου ἠκμασεν ἢ ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Σχολῇ μάλιστα ὑπὸ τὸν ἠτορικώτατον καὶ λαμπροφώνωτατον Ἀγαθὰγγελον τὸν Καισαρείας τῆς Φιλίππου. Τὰ κατὰ τὴν βιογραφίαν αὐτοῦ εἶναι πολυδύηνητα, παραπέμπεται δὲ ὁ πλείω βουλόμενος εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Λεβίδου σεσημειωμένα ἐν τοῖς Καππαδοκικοῖς καὶ σημειώσιν τινα τοῦ κ. Γεδεών ἐν τῇ Παιδιαρχικῇ Ἀκαδημίᾳ, σ. 215.

Ἐνεκα τοῦ παρελθυθότος τῆς ὥρας δίκην ἐπιλόγου ἀναγινώσκειται πιστότατον ἀντίτυπον διδασκαλικοῦ διπλώματος, ὅπερ ὁ δωρησάμενος τῇ Ἱερᾷ Μονῇ τοῦ Τ. Προδρόμου ἱατρὸς κ. Ἀλεκτορίδης σημειοῦται ὅτι εὐρέθη μεταξὺ τῶν βιβλίων τοῦ μακαρίτου πατρὸς αὐτοῦ ἐν Φερτακίνοις. Τὸ πτύχιον μήκους 0,45 μ. καὶ πλάτους 0,35, περιέχει τὰδε :

Ἐκδοτὶς Σπουδαστικῆς διπλώματος.

«Ἀναστάσιος Ἱερόπαις, ὁ ἀπὸ Ἀραβᾶν Κώμης Καππαδοκικῆς, νεανίσκος ἔμφρων, συνετός, ἀξύνους, ζωηρός, νουνεχῆς, θεοσεβής, καὶ κοσμιωτάτης ἠθικῆς διαγωγῆς, τὰς σπουδαστικὰς αὐτοῦ διατριβὰς τακτικὰς ποιησάμενος ἐν τῇ θεολογικῇ καὶ ἐπιστημονικῇ Σχολῇ τῆς Ἱερᾶς καὶ σεβασμίας τοῦ Τιμίου Προδρόμου μονῆς, τῆς κατὰ Καισαρείαν τῆς Καππαδοκίας, παρὰ τῷ Ἡνωρωτάτῳ Ἀρχιδιδασκάλῳ κυρίῳ Ἀγαθαγγέλῳ τῷ καὶ Πρώην Μητροπολίτῃ Καισαρείας τῆς Φιλίππου, καὶ ἄπαν τὸ στάδιον διανύσας τῶν προσηκόντων μαθημάτων, καὶ ἐντελῶς σπουδάσας τὴν τε Ἑλληνικὴν φιλολογίαν καὶ Ποίησιν, καὶ τὴν Ἱερὰν θεολογίαν καὶ ρητορικὴν ἀκριβῶς, ἐξῆς δὲ κατὰ σειράν τὴν Λογικὴν, Μεταφυσικὴν, Δικαιολογίαν, Ἠθικὴν, Ἀριθμητικὴν, χρονολογίαν μαθηματικὴν, Γεωγραφίαν, Στοιχειώδη Ἀλγεβραν καὶ Γεωμετρίαν, καὶ πάντας τοὺς λοιποὺς οὐσιώδεις καὶ ἀναγκαίους κλάδους τῆς τε Ἑλληνικῆς φιλολογίας, καὶ τῶν ἐπιστημῶν, καὶ ἐν πᾶσι τούτοις ἀναδειχθεὶς δόκιμὸς τε καὶ ἀριστος, τιμᾶται τῷ ἐνσφραγίστῳ τούτῳ καὶ ἐνοπογράφῳ ἡμῶν ἀποδεικτικῷ, ἧγουν τῷ διδασκαλικῷ αὐτοῦ Διπλωματι· δι' οὗ δύναται ἀναμφιλέκτως ὁ αὐτὸς Λογιώτατος Κύριος Ἀναστάσιος Ἱερόπαις, κρατεῖν δημόσιον Διδασκαλικὴν Καθέδραν καὶ κατακοσμεῖν αὐτὴν ἀξίως πανταχοῦ τῆς θεοστηρίκτου Ὀθωμανικῆς Αυτοκρατορίας, ἄνευ τινος κωλύματος, ἐλευθέρως τε καὶ ἀνεμποδίστως, καὶ μηδεμιᾶ δευτέρᾳ ἐξετάσει (ἐκτὸς τῆς παρ' ἡμῶν προγενομένης) καθυποβαλλόμενος ὑπ' οὐδενὸς πώποτε, ὡς ἔχων ἀνὰ χεῖρας τὴν παρούσαν τῆς ἰκανότητος αὐτοῦ καὶ ἀξιοτήτος ἀπόδειξιν διὰ διπλώματος παρὰ τοῦ ἰδίου Καθηγτοῦ καὶ Διδασκάλου αὐτοῦ Πανιερωτάτου Κυρίου Ἀγαθαγγέλου· ὅθεν καὶ εἰς ἐνδειξιν τῆς ἀληθείας, καὶ πίστωσης τῆς ἐν τοῖς προει-

ρημένοις μαθήμασιν ἀπογρώτης κατὰ πάντα τελειοποιήσεως τοῦ ἀνωθι σημειωθέντος Λογιωτάτου Κ^ο Ἀναστασίῳ Ἱερόπαιδος, ἐξεδόθη, καὶ ἐδωρήθη τῷ αὐτῷ κατ' ἀξίαν τὸ παρ' ἡμῶν ἐνοπόγραφον καὶ ἐνσφραγιστὸν ἀποδεικτικόν, ἧγουν τὸ Διδασκαλικὸν αὐτοῦ Δίπλωμα.

Ἐν τῇ κατὰ Καισαρείαν τῆς Καππαδοκίας Ἱερᾷ καὶ σεβασμίᾳ μονῇ τοῦ Τιμίου Προδρόμου ἁμῶν Σεπτεμβρίου α^ο.

Τ. Σ. † ὁ Π. Καισαρείας Φιλίππου Ἀγαθὰγγελος, ὁ καὶ Ἀρχιδιδάσκαλος.

Ἡ σφραγίς ἐπὶ σφραγιστικῷ ἐρυθροῦ κηροῦ καὶ ἐπὶ προσθέτου χάρτου διακρινομένη φέρει ἀρχιερατικὴν μίτραν. Ἐν τῷ δεξιῷ μέρει διακρίνονται κεφαλαῖα τὰ γράμματα

	ΚΣ	καὶ	ἐν	τῷ	ἀριστερῷ	ΡΣ
κάτωθεν δ.	ΦΛ	»	»	»	»	ΠΠ
	ΑΓ	»	»	»	»	ΘΛ
						1833.

ἵτοι † Καισαρείας Φιλίππου Ἀγαθὰγγελος 1833.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΡΩΣ

ὑπὸ Paul Bourget*.

Τοῦτο ἀκριβῶς ἀπετέλει τὸ ἄλυτον αἰνίγμα, ὅπερ ἐπέσυρε τὴν ζωηρὰν περιέργειαν καὶ τὰς σκέψεις τοῦ Λαυρεντίου κατὰ τὴν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ Μπαρμπέ Δεζουῆ μέχρι τῆς ὁδοῦ Βαλζάκ μεταβάσιν, ἢν μετὰ τινα καιρὸν ἐσυνείθισε νὰ ἐπαναλαμβάνῃ ἐξέκλις τῆς ἐβδομάδος, πάντοτε δὲ περὶ τὴν τετάρτην ὥραν μετὰ μεσημβρίαν. Δὲν προήρχετο τοῦτο οὐδέποτε ἐξ ὀπισθολογισμοῦ, μολονότι ὁ Γεράρδος ὅταν ἤρχετο εἰς τὸν οἶκον καὶ εὗρισκε τὸν φίλον πάντοτε παρεκκλῆι αὐτὸν νὰ μείνῃ εἰς τὸ δειπνον καὶ νὰ διέλθῃ τὴν ἐσπέραν μετ' αὐτῶν. Ὅχι! ἀλλὰ διὰ τῆς συνήθους τοῖς ἐρῶσι πολιτικῆς λεπτότητος ὁ Ἠλίας Λαυρέντιος εἶχεν αἰσθανθῆ μάλλον ἢ παρατηρήσει ὅτι ἡ κ. δὲ Βέλδ ἦτο πρόσωπον ἐξέχον πάντοτε καὶ εὐχαριστούμενον κατὰ τὸ τέλος τῆς μεταμεσημβρίας. Πράγματι· ἅπασαι αἱ γυναῖκες δὲν ἔχουσι κατὰ τὴν ἡμέραν στιγμὴν τινα παροδικὴν καθ' ἣν ἡ ὠραιότης αὐτῶν εὐρίσκεται ἐν πλήρει ἀρμονίᾳ μετὰ τοῦ χρώματος καὶ, οἷονεῖ εἰπεῖν, μετὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς τῶν πραγμάτων; Ὑπάρχουσι γυναῖκες εὐθυμοὶ καὶ γελοῦσαι, ὧν οἱ ἐλαφροὶ διανοητικοὶ ἀκισμοὶ εἰσὶ θελκτικώτεροι τῶν ὠραίων. Μετ' αὐτῶν δέον νὰ ζῆ τις ἐν τῇ οικειότητι ἣν παρέχει ἡ ἐξοχὴ ἢ αἱ παράλιοι πόλεις ὁ δ' ἀγαπῶν αὐτὰς ἀνὴρ ἀπολαύει πλειότερον τῶν θελκτικῶν αὐτῶν χαρίτων ἐν ἐκδρομῇ ἐφ' ἵππων ὑπὸ τὸν μῶλις ἀνατέλλοντα ἥλιον. Ὑπάρχουσι πάλιν ἄλλαι σοβαραὶ καὶ ὑπερήφανοι εἰς ἅς ἀρμολι-

(* Ἰδε ἀριθμ. 5 σελ. 90—91.

τέρα τυγχάνει ἢ λαμπηδῶν τῶν νυκτερινῶν ἑορτῶν καὶ τῶν ὁποίων αἱ βασιλικαὶ χάριτες ἐξωτερικεύονται ἀποτελεσματικώτερον ἐν τῇ μεγαλοπρεπεῖα τῶν πλουσιῶν ἀμφοτέων, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀπλέτου φωτός καὶ τῶν ἀνθέων, τῶν ἀδελφάντων καὶ τῶν γυναικῶν ὤμων. Ἡ χάρις τῆς Κλάρας, λεπτοτάτη, σοβαρὰ, ἀλλὰ καὶ θελκτικωτάτη συνάμα, ἐδέσμευε πλείοτερον ἐν τῷ ἡμίφωτι τῆς ἀρχομένης νυκτός. Ἐστήριξε τὸ μέτωπον ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῆς, τὸν κορμὸν τοῦ σώματος ἐτοποθέτει ὀλίγον πρὸς τὰ ὀπίσω κλίνοντα μεταξὺ τῶν ἐρισινῶτων τῆς μακρῆς ἑδρας, καὶ πρὶν ἢ ὁ ὑπέρτης φέρῃ τὰς μικρὰς ἀγγλικὰς λυχνίας μεθ' ὑαλίων σφαιρῶν ροδοχρῶν καὶ κυανῶν, ὠμίλει διὰ φωνῆς γλυκείας καὶ ἑλαφρῆς. Τότε ἐπρόφερε τινὰς τῶν παραδόξως συγκεχυμένων καὶ σκωλιῶν ἐκείνων φράσεων, ἐν αἷς ἡ φαντασία τοῦ πρὸς ὃν ἀπεταίνοτο ἠδύνατο νὰ μαντεύσῃ ἐξομολόγησιν τινα κρυπτομένην ὑπὸ βασάνους διὰ τὰς ὁποίας οὐδέποτε παρεπονείτο. . . . Ναι, ὁ Λαυρέντιος ἔβλεπεν αὐτὴν πάντοτε οὕτω· τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀβεβαίους, τὸ στόμα ἡμικεκλεισμένον, ἤττον βεβαίαν περὶ ἑαυτῆς καὶ μᾶλλον ταλαντευομένην, ἀγαπῶσαν, ἐν τῷ μέσῳ φωτός, ὁσάκις ἐν καλοκαιρίᾳ ἤρχετο πεζῆ κατὰ μῆκος τοῦ περιστευλίου ἐκείνου τῶν Ἀπομάχων ἔνθα εἶχε συναντήσῃ τὸν Γεράρδον. Πόσον πλησίον ἀλλὰ καὶ πόσον μακρὰν ἦδη εὐρίσκετο ἡ συνάντησις ἐκείνη! Καί, ὡς συμβαίνει εἰς τοὺς ἐρώντας, μηχανικῶς ὅλως συνεταύτιζε τὴν μορφήν τῆς Κλάρας πρὸς πᾶν ὅ,τι καθ' ὁδὸν συνήντα. Ποσάκις εἶχε διαβῆ διὰ τοῦ σκοτεινοῦ ἐκείνου περιστευλίου ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν ἡ κυρία Ὠδρῆ ἦν ἔτι ἐλευθέρα. Οἷον μυστηριώδεις πεπρωμένοι ἀπεμάκρυνε τὸ πρῶτον, ἐπλησίασε δ' εἶτα αὐτὸν πρὸς τὴν γυναῖκα ἐκείνην; . . . Ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἴστατο ἐπὶ τῆς γαστρῆς, παρετήρει τὸν Σηκουάναν κυλιόντα τὰ ὕδατα αὐτοῦ, πράσινα, ψυχρὰ καὶ ἐπ' αὐτοῦ τὰ ἐργατικά ρυμουλκὰ σύροντα τῇ προσπαθεῖα τοῦ ἀτμοῦ πελώρια σκάφη πλήρη γαιανθράκων. Μακρὰν, ἀριστερᾷ, ὑψούντο εἰς τοὺς αἰθέρας λεπτότατοι οἱ δύο πύργοι τοῦ Τροκαδερό, ἐνῶ δεξιᾷ τὰ δένδρα τοῦ Κερμεικοῦ καθίσταντο ἀφανῆ ἐν τῷ ζοφερῷ ὀρίζοντι. Πρὸ τῆς ἐν πλήρει ὑπαίθρῳ παγερᾶς ἐκείνης ἐργασίας τῆς ζωῆς, ἤσθάνετο ἠδονήν, κινουσαν τὸν τε νοῦν καὶ τὰς αἰσθήσεις αὐτοῦ, ἀναμιμνησκόμενος τῆς στενῆς καὶ θαλπερᾶς γωνίας ἔνθα ἡ νεαρὰ γυνὴ ἀνέμενε αὐτόν. Ἦδη ἐτρέπετο τὴν ὁδὸν Φραγκίσκου τοῦ Α', ἣτις ἦτο πλατεῖα καὶ μακρὰ, ἐν δὲ τῇ σχετικῇ ἐρημίᾳ τῆς γαλιηνιαίας ἐκείνης δειροστοιχίας ἠδύνατο ἐν ἀνέσει νὰ προδιαγράψῃ τὸ σχέδιον τῆς συνδιαλέξεως αὐτοῦ μετὰ τῆς κ. δὲ Βέλδ.

Ἦγάπα ἐπίσης τὴν λεωφόρον τῶν Ἠλυσιῶν, μυρμηκίωσαν ἐξ ἀμαξῶν, τοῦτο δ' ἔνεκα τῆς ἀντιθέσεως αὐτῆς πρὸς τὴν ἐπαρχιακὴν ὅλως σιγὴν τῆς ἀνωφείρας τῆς ὁδοῦ Βαλζάκ. Εἶναι ἡ εὐδαιμονία τῶν μυστικῶν, τῶν ἀσυναισθητῶν τρυφεροτήτων, ὁ ρεμβασμὸς ὁ περιβάλλον ὅλα τὰ ἀντικείμενα. Οὐδέποτε

ἀγαπᾷ τις καλλίτερον, ἀλλ' ἢ μόνον ὅταν ἀγνοῇ ὅτι ἀγαπᾷ. Θλιβερὰ ἀλήθεια, ἣτις ἀποκαλύπτει ἡμῖν πλάνην τῆς ψυχῆς ἡμῶν ἀνισχύρου ὅπως ἐκτελέσῃ πᾶν ὅ,τι εἶναι δυνατόν νὰ ὠθήσῃ ἡμᾶς πρὸς πλήρες πάθος! Ὁ ἔρωσ-ἄμως εἶναι ὡς οἱ μικροὶ παῖδες. Μάτην προσπαθεῖ τις νὰ διατηρήσῃ αὐτοὺς ἐν τῇ ἀβυσσότητι τῶν πρώτων μειδιακῶτων αὐτῶν. Πρέπει νὰ ἀνδροθῶσιν. Πρέπει νὰ μᾶς προξενήσωσι θλίψεις. Πρέπει νὰ μᾶς ἐγκαταλείψωσιν. . .

Μιᾶ τῶν ἡμερῶν, ὅτε ἀφίκετο εἰς τὴν ὁδὸν Βαλζάκ κατὰ τὰς ὥρας ἐκείνας τὰς ἀβεβαίους, ἃς ἠγάπα, ὁ Λαυρέντιος δὲν εὗρεν ὑπέρτερον ὅπως ὀδηγήσῃ, καίτοι ὁ κώδων τοῦ θυρωροῦ εἶχε προαγγεῖλει τὴν ἔλευσίν του. Ἡ θύρα τοῦ διαμερίσματος τῆς κ. δὲ Βέλδ, ἦτο ἀνοικτὴ. Εἰσῆλθεν. Ἐκρουσεν ἑλαφρῶς τὴν θύραν πρὶν ἢ εἰσέλθῃ εἰς τὴν κυανῆν αἴθουσαν. Οὐδεὶς ἀπήντησεν. Ἦνοιξε τὴν δευτέραν ταύτην θύραν καὶ παρετήρησε τὴν Κλάραν ἢ ὁποία δὲν εἶχε ἀκούσει αὐτόν. Ἐκάθητο ἐν τῷ ἡμίφωτι παρὰ τὴν ἐστίαν, τὰς χεῖρας ἔχουσα ἐσταυρωμένας ἐπὶ τῶν γονάτων, ἐν στάσει ἐκπραξούσῃ ἠθικὴν κόπωσιν μεγίστην. Ἐν τῇ στάσει τῆς γυναικὸς ἐκείνης, ἣτις δὲν εὐρίσκετο πλέον ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς πρώτης νεότητος καὶ ἡ ὁποία λευκὴν φέρουσα περιβολὴν, ὡς εἰκὼν φάσματος, παρετήρει πρὸ αὐτῆς κατὰ τὸ τέλος τῆς χειμερινῆς ἐκείνης μεταμεσημβρίας τὰς φλόγας τῆς ἐστίας ἔνθα ἐφαίνετο παρακολουθοῦσα τὴν καταστροφὴν ἐλπίδος ἀγαπητῆς καὶ ἀρχαίας— ὑπῆρχε τι τὸ σκληρῶς καὶ ἀναποδράστως ἀξιόθρητον καὶ θλιβερόν. Ἦτο ὡσεὶ πλήρης ἐκμηδένισις ὄντος ἠττηθέντος. Ἡ δ' ἔκφρασις ἐκείνη τῆς οἰκικῆς καταστροφῆς τοσαύτην προὔξενε ἀντίθεσιν πρὸς τὸν ὑπερήφανον ἐκείνον χαρακτήρα, ὅστις συνήθως ἦν κύριος αὐτοῦ, ὥστε ὁ νεαρὸς ἀνὴρ ἐθλίβῃ μέχρι θανάτου. Ἐβῆ πρὸς αὐτὴν ἀσυναισθητῶς ὡς ἐξ ἐνστικτοῦ καὶ ἔλαβετο τῆς χειρὸς αὐτῆς. «Πάσχετε ;» εἶπεν. Ἔψωσεν ἐκείνη τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἦν ὡσεὶ νεκροῦ. Τόσον συνεκινήθη ὥστε ἀκουσίως ἡ καρδία αὐτοῦ συνεσφίχθη καὶ δύο δάκρυα παχέα ἐφάνησαν εἰς ἐκάτερον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ— ἐκ τῶν δακρῶν ὅμως ἐκείνων τὰ ὁποῖα αἱ ἐρώσαι γυναῖκες οὐδέποτε βλέπουσι ρέοντα ἀνευ σφοδρᾶς ἐπιθυμίας νὰ πῶσιν αὐτὰ ἐν ἐνὶ ἀσπασμῷ. Ἐκείνη παρετήρει αὐτόν καὶ ἐπειδὴ ἦτο ἀδύνατον νὰ συγκατήσῃ ἑαυτήν, ἀπεκάλυπτεν ὀλοκλήρον τὴν ψυχὴν αὐτῆς. Εὐγνωμοσύνη ἀπερίγραπτος ἐπεφάνη ἐπὶ τοῦ προσώπου αὐτῆς καὶ γαλήνιος ἀποβάσα εἶπεν. «Διετέλουν ἐν κακίαις στιγμαῖς. Ποῖος ὅμως δὲν ἔχει τοιαύτας ; Ἦλθετε ὅμως καὶ σᾶς εὐχαριστῶ, διότι ὅλαι αὐταὶ αἱ κακαὶ ἰδέαι θὰ ἐξεφανισθοῦν. Σᾶς κρατῶ ἐδῶ ἀπόψε, προσέθηκεν ὅταν ὁ ὑπέρτης εἰσῆλθε φέρων τὰς λυχνίας. Ὁ Γεράρδος δὲν θὰ ἔλθῃ νὰ δειπνήσωμεν, ἐπομένως σᾶς ζητῶ ὡς ἐλεημοσύνην νὰ μὴ με ἀφήσητε μόνην ἀπόψε. . . .» Ὁ Ἠλίας ἐδέξατο καί, εἶτε διότι ὁ οἶκος, οὗ τεκμήριον πασιφανὲς παρέσχε συνεκίνησε βαθειῶς τὴν Κλάραν, εἶτε διότι

κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην διετέλει ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τῶν νευρικῶν ἐκείνων ἐπιρροϊῶν κατὰ τὰς ὁποίας ἡ αἰφνιδία ἀγωνία διαλύεται εἰς ψυχικὰς ἐκχύσεις, ἐπεφάνη τῷ νεαρῷ ἀνδρὶ ὡς νέα ὄλως γυνή. Συνεπεία αἰφνιδίας μεταμορφώσεως, ἀπέβαινε βαθμηδὸν ἡ εὐθυμία, ἡ διαχυτική, ἡ παιδικὴν ὄλως χάριν ἔχουσα γυνή, ὡς θὰ ἦτο ἐν ἐποχαῖς εὐτυχεστέραις. Συνδιελέγετο καὶ τὰ βλέμματα αὐτῆς ἔλαμπον. Ἀνεγείρετο καὶ χάρις θυμηδίας ἀπεκάλυπτεν ὅτι ὑπὸ τὴν συνήθη αὐτῆς ψυχρότητα ἐκρύπτετο χαρακτήρ θωπευτικῆς ὄλως τρυφερότητος. Παρετήρει καὶ ἐνόμιζες ὅτι ἡ λεκτρικὸν ρευστὸν ἐξεχέετο τῶν συνήθως ἐσβεσμένων κορῶν τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῆς. Τὸ πρῶτον ἤδη συνδιαλεγομένη ἤψατο τοῦ αἰώνιον ἀντικείμενον τῶν συνδιαλέξεων ὑπάρχοντος ἔρωτος, εἰς ὃν φαίνεται ὅτι κατ' ἀνάγκην δεῖον νὰ καταλήγη πᾶσα συνδιάλεξις ἔστω καὶ μεταξὺ τοῦ σοβαρωτάτων ἀρχῶν ἀνθρώπου καὶ τῆς μᾶλλον δειλίμονος γυναικός, ἀρκεῖ μικρά τις οἰκειότης νὰ ὑφίσταται μεταξὺ αὐτῶν. . . Πρὸ πολλοῦ εἶχον δειπνήσει· ἔξω ὁ ἀνεμος ἐμυκάτο. Ἦσαν μόνοι. Ἀφοῦ συνδιελέξαντο περὶ τῶν ἀναποφεύκτων ψεύσεων ἐλπίδων τοῦ τρυφεροῦ καὶ ἀπίστου ἔρωτος, ἡ Κλάρα εἶπεν ὅτι τοῦλάχιστον ἡ φίλια δὲν ἐψεύδετο. Ἐλεγεν ὅτι ἡ χίμαιρα αὐτῆς ἦτο πάντοτε νὰ συναντήσῃ, οὐχὶ φίλην, ἀλλὰ φίλον διότι συχνότατα ἐν τῇ φύσει τῆς γυναικός ὑπάρχει τὸ ἀναποφάσιτον καὶ τὸ ἀβέβαιον, ἐνῶ ἡ καρδία τοῦ ἀνθρώπου δύναται νὰ συνενώσῃ ἄριστα τὴν ἀγνότητα ἀδελφοῦ καὶ τὴν λεπτότητα ἀδελφῆς. Διὰ βλέμματος εἰλικρινείας τόσοσιν συγκινητικῆς ὥστε πᾶν ἔχνος φιλαρεσκείας ἦτο ἀπόν, ἡρώτα τὸν Ἥλιον ἐὰν ἐπίστευεν εἰς τὸ δυνατόν τῆς ὑπάρξεως τοιαύτης φιλίας—ἀρκεῖ μόνον ἡ γυνὴ νὰ μὴ κρύπτῃ ὀπισθοβουλίαν οὐδεμίαν καὶ ὁ ἀνὴρ νὰ κείται ἀνώτερον τῆς ψευδοῦς ἐκείνης φιλοτιμίας, ἥτις τὰς σχέσεις μεταξὺ τῶν δύο φίλων μετατρέπει εἰς πάλιν.

Εἶτα, ὡσεὶ ἐπανερχομένη εἰς ἑαυτὴν καὶ ὑπὸ θλιβερῶν εἰκόνων πιεζομένη, προσετίθει ὅτι ἦτο τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς ἀθλιότητος τὸ βλέπειν πόσον παραγνωρίζομεν ἀλλήλους ἐν τῇ τόσοσιν ὀλιγοχρόνῳ ὑπάρξει ἡμῶν καὶ πόσας αἰ κακαὶ συνεννοήσεις, ἐπιφέρουσι δοκιμασίας καὶ παθήσεις. Εἶτα ἐν ἀφελείῃ καὶ ἀγνόητι παρθένου ὀμιλοῦσης ὅπως σκέπτεται, ἡρώτα τὸν Ἥλιον. «Θέλετε νὰ εἴσθε φίλος μου;» Ἐκεῖνος ἀπήνητησεν: — «ἀπὸ πολλοῦ ἤδη καιροῦ εἶμαι φίλος σας ἐν ἀγνοίᾳ ὑμῶν. . . » Καὶ τότε ἤρχετο διηγούμενος τὰς ἀναμνήσεις, ἃς περὶ αὐτῆς διετήρησεν, — αἱ δὲ ὥραι τῆς ἐσπέρας ἐκείνης ἔφευγον ταχεῖαι. Ἀμφότεροι διετέλουν ἐν τῇ θεῖᾳ ἐκείνῃ στιγμῇ καθ' ἣν δύο ὄντα, πλασθέντα διὰ νὰ καταστήσωσιν ἀλλήλα εὐτυχῆ, ἀποκαλύπτονται αἰφνης καὶ ἐκάτερον αὐτῶν ἐν τῷ ἀπέναντι αὐτοῦ δὲν βλέπει ἀλλ' ἢ μόνον τὸν τρόπον τοῦ αἰσθάνεσθαι αὐτοῦ, χωρὶς νὰ συναισθάνωνται τὴν συνέπειαν τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης. Οὐδ' ἐπὶ μίαν στιγμὴν, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὡς ἐν ὀνειρῷ ἐσπέρας ἐκείνης, ὁ Ἥλιος εἶχεν

ἐντύπωσιν τινὰ ἄλλην ἢ ὅτι ἡ παρ' αὐτῷ γυνὴ ἠδύνατο νὰ εἶναι ἄλλο τι παρ' ἀδελφῆ. Τὸ ἐν τῇ φύσει αὐτοῦ ὑπάρχον θηλυπρεπές, ἡ νάρκη καὶ ἡ ἀπογοήτευσις, καθίστων αὐτὸν κατ'ἀλλήλον ν' ἀπολαύῃ τῆς ἡμιαπολύσεως ἐκείνης, ἥτις εἶναι τὸ λυκαυγὲς τοῦ συμμεριζομένου ἔρωτος, — μολις δὲ κατὰ τὴν ἀφίξιν τοῦ Γεράρδου ἠδυνήθη ν' ἀναμετρήσῃ τὴν ἔκτασιν τῆς ὁδοῦ, ἣν διέτρεξε μετὰ τῆς Κλάρας. Καὶ ὁ Ἀκίρως ἀφικόμενος, εἶχεν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ὡς ἀνταγγεῖαν θυμηδίας. Εἶχε δειπνήσει μετὰ φίλων καὶ διέθλει δύο ὥρας εἰς τὸ θέατρον. Ἐνῶ δ' οὗτος ἐδιηγείτο πῶς διήλθε τὴν ἐσπέραν, ὁ Ἥλιος παρετήρει τὴν Κλάραν, ἥς τὸ πρόσωπον ἐκ νέου ἀπέσβυ καὶ ἠλλοιωθῆ, ἐνῶ συνάμα ἄλγος δρῦν ἐκυρίευσεν αὐτόν, ἐν δὲ τῷ ἄλγει ἐκείνῳ μετὰ φρίκης ἀνεγνώρισε τὴν ζηλοτυπίαν τοῦ ἔρωτος.

(Ἀκολουθεῖ).

A. ΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ

Περὶ τοῦ πλανήτου "Ἀρεως".

Ὁ διάσημος ἀστρονόμος Schiaparelli ἔσχε τὴν τιμὴν ν' αὐξήσῃ τὰς περὶ τοῦ Ἀρεως ἡμετέρας γνώσεις. Αἱ ἐπὶ τούτου ἐργασίαι αὐτοῦ ἤρξαντο μετὰ τὴν ἀντίθεσιν τοῦ 1877, ἥτις, ὡς ἀνωτέρω ἐρρήθη, ἐγένετο ὑπὸ τὰς μᾶλλον εὐνοϊκὰς περιστάσεις, ὡς καὶ ἡ τοῦ τρέχοντος ἔτους, ἐξηκολούθησαν δὲ κατὰ τὴν ἀντίθεσιν τοῦ ἔτους 1879—1880. Ὁ Schiaparelli ἔδειξεν ὅτι τὰ μέρη τοῦ πλανήτου τὰ ὡς ξηραὶ θεωρούμενα δὲν ἦσαν γυμνά, ἀλλὰ διηυλακωμένα διὰ ταινιῶν λίαν ἐπιμήκων καὶ εὐθυτάτων, διευθυνομένων πάντοτε πρὸς τινὰ ἐπιφανεῖαν ὕδατος καί, εἰς πλείστας περιστάσεις, ἐνούτων δύο τῶν ἐπιφανειῶν τούτων. Τὰς ταινίας ταύτας ἐκάλεσεν αὐλακας (canali). Ἡ λέξις αὕτη, ἥτις ἰταλιστὶ σημαίνει διώρυγα (canal), αὐλακα (chenal) ἢ ἀγωγὸν (conduite), ὡς καὶ ἡ λατινικὴ canalis, μετεφράσθη δυστυχῶς διὰ τῆς canal (διώρυξ), ἥτις συνεπάγεται τὴν ἰδέαν ἀνθρωπίνης ἐργασίας.

Βοηθεῖα τοῦ ἰσχυροῦ αὐτοῦ τηλεσκοπίου (Merz τῶν 0,22 μ.), λέγει ὁ Lockyer, ἠδυνήθη ὁ Schiaparelli νὰ χαράξῃ πλήρη χάρτην τοῦ Ἀρεως μετὰ τῶν αὐλάκων αὐτοῦ (1880—1881). Ἀλλὰ τὰ πράγματα δὲν περιορίσθησαν μέχρι τοῦ σημείου τούτου. Διὰ νέων παρατηρήσεων γενομένων κατὰ τὴν ἀντίθεσιν τοῦ 1881—1882 ὁ Schiaparelli ἐβεβαιώθη ὅτι, κατὰ τὸ πλείστον, οἱ αὐλακες οὗτοι ἦσαν διπλοὶ καὶ ἐσχηματισμένοι οὐχὶ ὑπὸ μιᾶς μόνον ταινίας, ἀλλ' ὑπὸ δύο, ἀπεχουσῶν ἀπ' ἀλλήλων 3 μέχρις 6 χμ.

Ὁ Schiaparelli ἐβεβαίωσε ὅτι ὁ διπλασιασμὸς τῶν αὐλάκων τοῦ Ἀρεως ἐφαίνετο ἐξαρτώμενος ἐκ

τῆς ἐποχῆς τοῦ ἔτους αὐτοῦ καὶ ὅτι παρουσιάζετο συγχρόνως ἐφ' ὄλων τῶν ἐπιφανειῶν τοῦ πλανήτου τῶν θεωρουμένων ὡς ξηρῶν. Τῆς ἀντιθέσεως συμβαίνουσης κατ' αὐγουστον, ἦτοι ἐν πλήρει χειμῶνι τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου τοῦ πλανήτου, οὐδὲν ἴχνος διπλασιασμοῦ παρουσιάζεται, ὅπερ καὶ θὰ περιεμένετο, ἐὰν ὑποτεθῆ ὅτι αἰτία τοῦ φαινομένου εἶνε αἱ ἐκ τῆς τήξεως τῶν βορείων πολικῶν χιόνων προκύπτουσαι πλημμυραὶ ἐν τῷ ὁμωνύμῳ ἡμισφαιρίῳ, διότι ὁ βορείος πόλος τοῦ πλανήτου κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην εἶνε ἀντιθέτως ἐστραμμένος πρὸς τὸν Ἥλιον. Ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία ἐγένετο τὴν 6)18 δεκεμβρίου τοῦ 1881, ἡ δὲ ἀντίθεσις τὸν αὐτὸν μῆνα. Ὁ διπλασιασμός τῶν 17 ἐκ τῶν αὐλάκων τούτων παρατηρήθη ἀπὸ τῆς 7)19 ἰανουαρίου μέχρι τῆς 7)19 φεβρουαρίου 1882, ἦτοι κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔαρος τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου τοῦ Ἄρεως, ὅπερ θὰ ἐφαίνετο ἐπίσης ἐπιβεβαιοῦν τὴν μεταξὺ τῶν διπλασιασμῶν καὶ τῶν πλημμυρῶν σχέσιν. Συγχρόνως ὁ Schiaparelli ἀνεύρισκε τὰς ὑπὸ τοῦ Green τῷ 1877 σημειωθείσας λαμπρὰς κηλίδας, ὑπομνησκούσας τὰς ἐκ πάγου κήσους τοῦ Dawes τῷ 1865.

Αἱ κηλίδες καὶ οἱ διπλασιασμοὶ οὗτοι τῶν αὐλάκων, λέγει ὁ Lockyer, ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς τὰς ἐσκαμμένας διάρρηξας καὶ εἰς τὰ φωτεινὰ σημεῖα, περὶ ὧν τοσοῦτος ἐσχάτως ἐγένετο λόγος.

Ἐπὶ τούτοις ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρει τὰς ὑπὸ τοῦ Perrotin καὶ τοῦ Thollon ἐν Νικαίᾳ, τῷ 1886, γενομένης ἐργασίας δι' ἀντοφθαλμίου διαμέτρου 0,375 μ., δι' ὧν πληρέστατα ἐπεβεβαιώθησαν τὰ ὑπὸ τοῦ Schiaparelli ἀγγελθέντα περὶ τῆς ὑπάρξεως τῶν αὐλάκων, οὕτω δὲ αἱ ἐν τῷ πνεύματι τινῶν γεννηθεῖσαι ἀμφιβολίαι περὶ τοῦ πραγματικοῦ τῆς ὑπάρξεως τῶν φαινομένων τούτων ὁλοσχερῶς διεσκηδάζθησαν.

«Ἡ τριγωνικὴ ξηρὰ, ἔγραφον ἐν τῷ ὑπομνήματι αὐτῶν οἱ ἀνωτέρω μνημονευθέντες ἀστρονόμοι, ἡ κατὰ τι μείζων τῆς Γαλλίας (ἡ Λιβύα τοῦ χάρτου τοῦ Schiaparelli), ἥτις ἐξετείνετο ἐκατέρωθεν τοῦ ἰσημερινοῦ, ὠρίζετο δὲ πρὸς βορρᾶν καὶ πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ θαλάσσης, πρὸς βορρᾶν καὶ πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ αὐλάκων, ἠφανίσθη. Τὸ ὑπ' αὐτῆς ἄλλοτε κατεχόμενον διάστημα, φέρον τὸν ἐρυθρόλευκον χρωματισμὸν τῶν ξηρῶν, ἔχει σήμερον τὸ σκιερὸν ἢ μᾶλλον βαθυκύανον χρῶμα τῶν θαλασσῶν τοῦ Ἄρεως. Ἡ λίμνη Μοίρις, ἐφ' ἐνός τῶν αὐλάκων κειμένη, ἐξηφανίσθη ἐπίσης, νέος δὲ αὐλαξ μῆκους 20⁰ περίπου καὶ πλάτους 1⁰ μέχρι 1⁰,5 ἀνεφάνη παραλλήλως πρὸς τὸν ἰσημερινὸν, πρὸς βορρᾶν τῆς ἐξαφανισθείσης ξηρᾶς. Ὁ αὐλαξ οὗτος σχηματίζει τὴν προσεκβολὴν διπλοῦ τινός αὐλάκως προγενεστέρου, συνηνωμένου σήμερον μετὰ τῆς θαλάσσης. Ἐτέρα μεταβολὴ εἶνε ἡ ἀπρόοπτος ἐμφάνισις, πρὸς τὸν βόρειον πόλον, νέας διόδου, ἥτις φαίνεται συνενούσα δύο γειτονικὰς θαλάσσης διὰ τῶν πολικῶν πάγων».

Ἡ ἐπαρχία αὕτη τῆς Λιβύας, κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ Perrotin, ὑπέστη μετὰ τινὰ χρόνον νέαν

μεταβολὴν· ἡ νεωστὶ ἀνακαλυφθεῖσα θάλασσα ἐν μέρει ἀπεσύρθη, ἡ δὲ ὄψις τοῦ τμήματος τούτου ἦτο μέση τις μεταξὺ τῆς τοῦ 1886 καὶ τῆς τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Perrotin σημειωθείσης. Τέσσαρες αὐλακες, ὧν οἱ τρεῖς διπλοὶ, ἐσημειώθησαν ὑπὸ τοῦ παρατηρητοῦ τούτου, οἵτινες, ἀρχόμενοι ἀπὸ τῶν θαλασσῶν τοῦ νοτίου ἡμισφαιρίου, παρὰ τὸν ἰσημερινὸν καὶ διευθυνόμενοι σχεδὸν κατὰ τινὰ μεσημβρινόν, φθάνουσιν ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ ἀκρωτήριο τοῦ πάγου τοῦ βορείου πόλου, ὁρατοὶ ὄντες διὰ τῶν θαλασσῶν τῶν περικυκλουσῶν τὸν πόλον τούτων.

Εἶτα ὁ Lockyer ἐξετάζει συντόμως τὰς ὑπὸ διαφόρων ἀστρονόμων καὶ φυσιοδιφῶν ἐξενεχθείσας γνώμας πρὸς ἐρμηνείαν τοῦ φαινομένου τῶν μεταβολῶν τῶν αὐλάκων, ἀναφέρει πλήν τῆς ἀνωτέρω μνημονευθείσης ἐρμηνείας τοῦ Schiaparelli, — ἀποδίδοντας τὴν μεταβολὴν τῶν αὐλάκων εἰς τὴν μεταβολὴν τῶν ἐποχῶν τοῦ Ἄρεως, — τὴν τοῦ Fizeau (ἰούνιος 1888), — καθ' ὃν τὰ φαινόμενα ταῦτά εἰσιν ἀποτελέσματα λίαν ἐκφανοῦς παγετώδους περιόδου τοῦ πλανήτου, αἱ δὲ παράλληλοι ῥαβδώσεις εἶνε ῥωγμαὶ ἢ εὐθύγραμμα σχήματα, προερχόμενα ἐκ τῆς μακροχρονιωτέρας τῶν ἡμετέρων διαρκείας τῶν ὠρῶν τοῦ ἔτους καὶ τῆς ταπεινωτέρας θερμοκρασίας αὐτοῦ, — τὴν τοῦ βενεδικτίνου Mayeul Lamey (1884), — ἀποδίδοντας τοὺς αὐλακὰς εἰς ἠφαιστειακὴν ἐνέργειαν καὶ θεωροῦντος αὐτούς ὡς τὰ λείψανα ἀρχαίων κρατήρων ἐντελῶς μὲν φωτιζομένων καὶ ἐπομένως ἀδιακρίτων, ὅταν ἡ ἀκτίς τῆς ἐπ' αὐτῶν προσπτώσεως τοῦ ἡλιακοῦ φωτός εἶνε μείζων, ὡς συμβαίνει τοῦτο κατὰ τὴν ἀντίθεσιν, κάλλιον δὲ διακρινόμενον, ὅταν πλαγιώτερον φωτίζονται, ὡς συμβαίνει τοῦτο, κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ Schiaparelli καὶ τῶν λοιπῶν, ἔνα ἢ δύο μῆνας μετὰ τὴν ἀντίθεσιν, — τελευταῖον δὲ καὶ τὴν ιδέαν ἄλλων τινῶν, — καθ' οὓς οἱ φαινομενικοὶ διπλασιασμοὶ τῶν αὐλάκων εἶνε φαινόμενα διαθλάσεως, — καταλήγει εἰς τὰ ἐξῆς συμπεράσματα, ἅτινα παρέχουσιν αἱ παρατηρήσεις τοῦ λήγοντος ἔτους. Ἐν τῷ ἀστεροσκοπίῳ τοῦ Lick, οἱ αὐλακες ἐγένοντο ὁρατοί, ὁ δὲ εἰς τούτων ἐθεωρήθη διπλοῦς ὑπὸ τριῶν παρατηρητῶν. Ἐν Περουβίᾳ, ὁ Pickering εἶδε πολλοὺς τῶν ὑπὸ τοῦ Schiaparelli σημειωθέντων αὐλάκων, ἀλλ' εἶδεν αὐτοὺς ἀπλοῦς. Τὸ τηλεγράφημα προστίθησιν: «Οὐχὶ διπλοὶ, ὡς ἦτο βεβαιωμένοι» ἐνταῦθα ὅμως ὑπάρχει πλάνη τις. Εὐρισκόμεθα παρὰ τὸ χειμερινὸν ἡλιοστάσιον, ὡς καὶ τῷ 1877, καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην δὲν φαίνονται διπλοὶ. Ἀλλὰ πάντα ταῦτα θεωροῦνται δευτερευόντα πρὸ τῶν ἀποκαλύψεων ἐπὶ τῶν χιόνων.

Ὁ Pickering ἀνεκάλυψε δύο σειρὰς ὀρέων πρὸς βορρᾶν τοῦ πρασίνου τμήματος τοῦ πλανήτου, παρὰ τὸν νότιον αὐτοῦ πόλον, μεταξὺ τῶν ὀρειῶν ἢ τακείσασα χιόνων συνεσωρεύθη πρὸ τοῦ νὰ ῥέυσῃ πρὸς βορρᾶν. Ἐν ταῖς ὀρειναῖς χώραις τοῦ ἰσημερινοῦ, ἡ χιών ἐπεσε τὴν 5 αὐγούστου, καλύψασα δύο τῶν κορυφῶν· τὴν 7 αὐγούστου, ἄπασα ἡ χιών ἦτο τετηγμένη.

«Εἶδον, γράφει ὁ ἀστρονόμος, ἕνδεκα λίμνας διαφόρων μεγέθους. Αἱ λίμναι αὗται παρουσιάζουσι διακλιδώσεις ἐν ταῖς σκιεραῖς γραμμαῖς καὶ συννοοῦσιν αὐτὰς μετὰ δύο μεγάλων ἐπιφανειῶν σκιερῶν ὡς αἱ θάλασσαι, ἀλλὰ μὴ κυανῶν. Ὅταν ἡ χιὼν ἐτάκη, ἐγένετο τοπικὴ τις σημαντικὴ διατάραξις τῶν νεφῶν τῶν καλυπτόντων τὸν πλανήτην, ὡς τοῦτο ἔδειξεν ἡ συγκέντρωσις τῶν πυκνῶν νεφῶν ἢ ἐπὶ τινος σημείου παραχθεῖσα. Τὰ νέφη ταῦτα δὲν ἦσαν λευκά, ἀλλὰ χρώματος ὑποκιτρίνου καὶ κατὰ τμήματα διαφανῆ. Ἦδη φαίνονται διασκεδάζόμενα, ἀλλὰ παραμένουσι πυκνότατα ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς κλιτύος τῆς σειρᾶς τῶν ὀρέων. Ἡ μεσημβρινὴ πρασίνη κηλὶς ἐφωτογραφήθη.»

Ἐνταῦθα, λέγει ὁ Lockyer, βεβαίως ἀνευρίσκωμεν σχέσιν μετὰ τῶν ἐργασιῶν τοῦ 1862 καὶ τῶν τοῦ 1877. Οἱ αὐλακες τοῦ Ἄρεως πιθανῶς περιέχουσι ὕδωρ· οἱ ἰνδικοὶ ποταμοί, ἢ μᾶλλον ἡ κοιλάς τοῦ Νεῖλου, δύνανται νὰ δώσωσιν ἡμῖν ἰδέαν τῶν δυνατῶν ἀποτελεσμάτων τῶν πλημμυρῶν, μάλιστα δὲ ὑπὸ τὰς περιστάσεις, ἅς γινώσκωμεν σήμερον ὑφισταμένης ἐπὶ τοῦ πλανήτου Ἄρεως.

Ἄλλὰ καὶ ἀπωτέρω δυνάμεθα νὰ προσβῶμεν. Σύγκρισις τοῦ σχεδίου τοῦ 1882, τοῦ Schiaparelli, μετὰ τοῦ χάρτου τοῦ αὐτοῦ τοῦ 1879, δεικνύει ὅτι δέον νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν τὰ ἀποτελέσματα τῶν νεφῶν τῶν ὑπερκειμένων θερμοῦ ὕδατος. Δύο συνεχεῖς ἐπιφάνειαι ὕδατος αἱ μᾶλλον ἀναμφισβήτητοι, ἅς παρετήρησα ἀπὸ τοῦ 1862 καὶ ἅς ὁ Schiaparelli ὠνόμασε *Mare cimmericum* καὶ *Sabæus sinus*, ἦσαν διπλαῖ τῷ 1882, ἐν δὲ τῷ ἐμῷ πνεύματι, ὁ διπλασιασμός οὗτος ὠφείλετο ἀδιστακτικῶς εἰς σειρὰς νεφῶν κειμένων, ἢ μᾶλλον διατασσόμενων, κατὰ παράλληλον κατὰ μῆκος διὰ τοῦ κέντρου τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος, ὡς οἱ ὠραιότεροι σωροὶ (cumuli) οὓς παρετήρησα ἐπὶ τοῦ πλανήτου τούτου κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἰσημερινοῦ βεύματος, εἰσερχομένους ἐν τῇ Καρχηδικῇ θαλάσῃ διὰ τῆς Tobago. Οἱ αὐλακες εἶνε προφανῶς ὀλίγον βραθεῖς, φαίνονται δὲ μόνον ἐντὸς ἢ παρὰ τὴν τροπικὴν ζώνην, ὥστε τὸ ὕδωρ δέον νὰ εἶνε λίαν θερμὸν πρὶν ἢ ἐκχυθῆ εἰς τινὰ τῶν νοτίων θαλασσῶν.

Ἀποπερατῶν ἐνταῦθα τὴν περὶ τοῦ πλανήτου τοῦ Ἄρεως μελέτην αὐτοῦ ὁ Lockyer, σημειοῖ ὅτι, ἐὰν αἱ παρατηρήσεις δεικνύωσιν ἀξιοσημείωτον ὁμοιότητα μετὰ τῆς τοῦ Ἄρεως καὶ τῆς ἰδίας ἡμῶν ἀτμοσφαιρας, ὅσον ἀφορᾷ τὴν χημικὴν σύστασιν καὶ τὴν θερμοκρασίαν, οὐχ ἦττον ὅμως φαίνεται ὅτι τὰ μέγιστα φύγη καὶ ἡ μέγιστη θερμότης εἶνε ἐν γένει ἐπὶ τοῦ Ἄρεως ἐντονώτερα ἢ ἐπὶ τῆς ἡμετέρας Γῆς. Οὕτω πως τιθέμενον τὸ πρόβλημα ἐνδιαφέρει ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης τὸν γεωλόγον. Ἡ Γῆ εὐρέθη ἄρα γε, λέγει, ἐν τῷ παρελθόντι ἢ εὐρεθήσεται ἐν τῷ μέλλοντι ὑπὸ τὰς σημερινὰς περιστάσεις τοῦ Ἄρεως; Ἐσχόμεν καὶ ἡμεῖς τὰς ὑπερμεγέθεις ταύτας πλημμύρας τὰς προσερχομένας κυρίως ἐκ

τῆς τήξεως τῶν πολικῶν χιόνων; Εἰ δὲ μὴ, ὀφείλωμεν τὴν ἀπὸ τούτων ἐκφυγὴν εἰς τὸ βραχυτέρον ἡμῶν ἔτος; Μῆτοι γε ὁ ἐρυθρὸς χρωματισμὸς τοῦ Ἄρεως ὀφείλεται εἰς τὴν πληθῆ αὐτοῦ κατάστασιν; Ἐὰν καί, ὁποῖον ἔδαφος παρέχει τὸν χρωματισμόν, ὃν γινώσκωμεν τοῦτον ἔχοντα;

H. Γ. ΒΑΣΑΜΑΚΗΣ.

Η ΑΔΕΛΦΟΚΤΟΝΟΣ.

A'.

Εἶνε ὠραία, ὠραιότατη ἡ κόμη τῆς κυματίζει ὡς πλούσιος μελανόστιλπνος πέπλος ἐπὶ τῶν μαρμαρίνων ὡς ἀγάλματος ὤμων τῆς· οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἀντανκλώσι τὴν σαπφειρώδη τοῦ οὐρανοῦ φωταύγειαν, τὸ δὲ ἀγλαὸν μέτωπόν τῆς διὰ τοῦ χρυσοῦ τῆς Ἥθης στεφάνου καταλαμπόμενον εἶνε λευκότερον τῶν παρ' αὐτὴν ἀνθούτων κρίνων καὶ τῆς ἐπὶ τῶν ἀπέναντι γραφικῶν ὀρέων ἐστιβασμένης χιόνος. Μὴ εἶνε ἀρχαϊκὴ τις θεὰ μετὰ μακροῦς αἰῶνας λήθης ἀπροσδοκῆτως κατελθοῦσα ἐκ τῶν δαιμονίων τοῦ πολυδειράδος Ὀλύμπου κορυφῶν; μὴ εἶνε χαρίεσσά τις νύμφη· αἰφνιδίως ἀπὸ τῶν γλαυκῶν κυμάτων ἀναδύσασα; Οὐχί· δὲν εἶνε νύμφη, δὲν εἶνε θεὰ· εἶνε παρθένος εἰκοσαέτις, εὐδαίμων, γελοῦσσα καὶ καλεῖται Μυρσίνη, ὄνομα ὡς αὐτὴ εὐδῆδες καὶ εὐχαρι. Ἡ καρδιά τῆς οὐδέποτε ἐγνώρισε τί εἶνε πόνος, τοὺς ὀφθαλμούς τῆς θλίψεως δάκρυ οὐδέποτε ἔτεγγε.

Γελᾷ περίξ ἡ φύσις, τὸ μυρίπουν ἔαρ προχέει ἀφθόνως ἄνθη καὶ ἀρώματα· λευκαὶ χρυσαλίδες περιπτύσσουσι τὰ αἰδημόνως ἐρυθριῶντα βόδα, ὡς ἀδελφὸς ἐναγκαλίζει δρῦν ἀειφύλλον, ὁ κισσὸς καὶ τοῦ δάκρυος τὸ λάλον πτηνὸν ἐγγύς που τονίζει τὸ ἄσμα του.

Ἡ φαιδρὰ τοῦ δύσαντος ἡλίου ἀκτίς ἐπιχρῶσι τὰ κελαρύζον τοῦ ῥύακος ρεῦμα καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἢ παρὰ τὴν ὄχθην καθημένη Μυρσίνη, πλανῶσα τὸ βλέμμα, βεμβάζει ἐνηδόνως ἐν ᾧ γλυκὺ μειδίωμα ἐπιστέφει τὰ χεῖλη τῆς. Ρέμβαζε, ρέμβαζε αἰεὶ, παρθένε ἄβροχίτον! ἢ εὐπτερος φαντασία σου εἰς χρυσοῦς λειμῶνας ὄνειρων πλανήσθω ἔσαι. Φεῦ! ὁ βίος βραχὺς καὶ ἐν αὐτῷ ἢ εὐτυχία πρὸς στιγμὴν μόνον ὡς φανταστικὴ σκιά ἐμφανίζεται· πρόσβλεπε λοιπὸν ἐν χαρᾷ τὸ γλυκὺ τοῦτο ἴνδαλμα πρὶν ἢ μακρὰν σου αἰφνης ταχύση τὰς ἀεροειδεῖς αὐτοῦ πτέρυγας. Ἄλλὰ τί ἄρα βεμβάζει μειδιῶσα; ὅποια φαιδρὰ ἀναπλάττει ὄνειροπολήματα; Ἡ Μυρσίνη εὐρίσκειται εἰς τὰς παραμονὰς τοῦ ὕμεναίου τῆς, ὑπὸ αἰσιωτάτους συναφθησομένου ἔρους καὶ τὴν εὐδαιμονίαν αὐτῆς ἔξασφαλίσοντος· ὑπὸ δὲ τὴν ἐπήρειαν τῶν τεργῶν τούτων ἐλπίδων ἢ ἀγνὴ αὐτῆς ψυχὴ ἀναπτεροῦται καὶ δι' ἀνυπόπτου ὄμματος προσβλέπει τὸν ἀνέφελον ὀρίζοντα τοῦ βίου. Φεῦ! πόρρω ἀπέχει τοῦ νὰ διῶδη

ἐπ' αὐτοῦ ἢ τάλαινα τὰ μαῦρα νέφη τῆς θυέλλης, τῆς μετ' οὐ πολὺ ἐκραγησομένης ἐπὶ τῆς κάρρας τῆς· καὶ εἶνε οὕτως εὐτυχῆς ἐν τῇ ἀγνοίᾳ τοῦ μέλλοντος. ὦ, εὐχαριστῶ, θεία Πρόνοια, ὅτι οὐ δέδωκας ἡμῖν ἐπίστασθαι τὸ μέλλον! Αἴφνης τὰ πράσινα φυλλώματα τοῦ πλησίον ἄλλους φρικιῶντα ἐθρόησαν καὶ δύο ἢ τρεῖς ὑψικάρηνοι πετελαῖα σειόμενα προσέκλιναν τοὺς κλάδους τῶν· μήτοι τὰς ἐκλόνισε σφοδρὰ τις ἀνέμου πνοή; οὐχί, ἀλλ' ἀνθρώπινον ὄν, γοργῶς ἐξελθὼν ἐκειθεν ἔνθα μέχρι τοῦδε ἐκρύπτετο. Καὶ ἰδοὺ ὠχρὰ νεᾶνις ἐπεφάνη εἰς τοῦ φυλλάζοντος ἄλλους τὴν ἄκραν. Ὁμηλιεὶ σχεδὸν τῇ Μυρσίνης, εἶνε ὡς πρὸς τὴν μορφήν ἐντελής καὶ ἐκπληκτικὴ πρὸς ἐκείνην ἀντίθεσις. Ἡ ζαφερά φυσιογνωμία τῆς παρίστησιν αὐτὴν ὁμοίαν πρὸς τὴν ἀμειλικτον Ἀτροπον, κρατοῦσαν ἀνὰ χεῖρας τὴν βροτολογιγὸν ψαλίδα τῆς· τὸ δὲ ἄγριον ὡς Μεδούσης βλέμμα τῆς ἀντακλαῖ ἀπνητὴ ψυχὴν, ἐρεβώθη δικάνοιαν.

Τὴν κόμην τῆς, ἀτάκτως λελυμένην, ἀναρριπίζει πέριξ ὁ ἀήρ· βλοσυρῶς δὲ προσβλέψασα τὴν Μυρσίνην σίγα ψελλίζει:

— Ὀνειρώττει... μειδιᾷ... εἶνε εὐτυχῆς... μετ' οὐ πολὺ θ' ἀνατεῖλε ἡμέρα ὑπερτάτη, ἡμέρα τρισευδαίμων δι' αὐτὴν, ἀποφοράς δι' ἐμέ, καθ' ἣν ἐστεμμένη διὰ λευκῶν πορτοκαλέας ἀνθέων καὶ χρυσοῦφαντον πέπλον φέρουσα θὰ ὀδηγηθῆ εἰς τὸν ναόν, ἵνα ἐξέλθῃ ἐκειθεν νύμφη εὐτυχῆς καὶ ζηλωτῆ, λάμπουσα ὑπὸ δρόσου, ἀκτινοβολοῦσα ὑπὸ χαρᾶς· καὶ τὸ εὐθυμον ἐκεῖνο πλῆθος τὸ μετὰ θάμβους πρὸς αὐτὴν ἀτενίζον θ' ἀπαξιοῖ νὰ ρίψῃ ἐν μόνον βλέμμα του πρὸς ἐμέ... διότι, φεῦ! ἐγὼ εἶμαι δυσειδής... ἐγὼ οὐδέποτε θὰ εὐρεθῶ εἰς παρομοίαν θέσιν, οὐδέποτε θ' ἀπολαύσω τὰ ποθητὰ ταῦτα τοῦ βίου θέλγητρα. Διὰ τί ἄρα; μὴ δὲν εἶμαι νέα καὶ ἐγώ; μὴ δὲν εἶμαι ἀδελφὴ τῆς; ἐκείνην οἱ πάντες ἀγαπῶσι, θαυμάζουσι, πλὴν μισοῦσιν ἐμέ· διότι, λέγουσιν, εἶμαι κακὴ... διότι, λέγουσιν, εἶμαι δαίμων ἐγὼ καὶ ἐκείνη εἶνε ἄγγελος... ὦ, τὴν μισῶ, τὴν βδελύττομαι αὐτὴν, ἥτις μὲ ὑποσκελίζει, αὐτὴν, ἥτις κλέπτει τὴν εὐτυχίαν μου. Εἶμαι δαίμων; καλῶς! τρέμε, κατάρατε μαμμόθρεπτος, ἔχουσα, κακῆ μοῖρα, Χαρίτων μορφήν! ἐρρέτω τὸ κάλλος σου, ἐρρέτωσαν τὰ ἀνθηρὰ τῶν παρεῖων σου ρόδα, ἐρρέτω τὸ μειδιᾶμά σου τὸ θεσπέσιον! δὲν θὰ σὲ ἀφήσω νὰ μειδιᾷς ἐπὶ μακρόν... ὁμνύω ὅτι μετ' οὐ πολὺ θὰ... Καὶ ἰλιγγιωσά ἀφῆκε τὴν φράσιν ἡμιτελῆ· τίς οἶδεν ὅποια τρομερὰ λέξις ἔμελλε νὰ ἐκφύγῃ τὸ ἔρκος τῶν ὀδόντων τῆς, λέξις, ἥτις θὰ τῇ ἔκαυε τὰ χεῖλη ἀν' ἐξήρχετο!

Β'.

Εἶνε πρωία κυριακῆς, τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἡ Μυρσίνη ἔμελλε νὰ ἐξέλθῃ τῆς ὑπὸ χαριτοβρύτων πρασιῶν περιστοιχιζομένης οἰκίας τῆς, ἵνα, συνοδευομένη ὑπὸ χαρμοσύνων ἄσματων καὶ λαμπροφοροῦντος πλήθους, μεταβῆ εἰς τὸν ναόν, ὅπως ἐκεῖ εὐλογηθῆ ὁ εὐοίωνος γάμος τῆς. Καὶ ἤδη ἡ Μυρσίνη ἐξέρχεται

τοῦ οἴκου, οὔτινος τρίζει ἢ θύρα ὀρθάνοικτος, καὶ μεταβαίνει εἰς τὸν ναόν... πλὴν, φεῦ! δὲν τὴν συνοδεύουσιν ἄσματα, ἀλλὰ θρηνοὶ· δὲν ἀκολουθεῖ λαμπροφόρον πλῆθος, ἀλλὰ πλῆθος πενθηφορῶν· τὰ περὶ αὐτὴν σπινθηρίζοντα φῶτα δὲν εἶνε γαμήλιοι δᾶδες, εἶνε λαμπάδες νεκρώσιμοι· καὶ ἤδη τὴν στέφουσιν ἄνθη, οἱ ἄβροϊ καὶ πιστοὶ οὔτοι φίλοι ἡμῶν καὶ κατὰ τὰς χαρὰς καὶ κατὰ τὰς θλίψεις, οἱ ἀλληλοδιαδόχως κοσμοῦντες τὸ λίκνον, τὴν παστέδα, τὸ φέρετρον. — Ἡ Μυρσίνη ἄγεται εἰς τὸν ναόν ἐπὶ φερέτρου λευκίμων νύμφη οὐχὶ θνητοῦ συζύγου ἀλλὰ τοῦ Χριστοῦ!

Ἐσθέστη, φεῦ! ὡς δύσασα μαρμαρυγὴ τῆς Φοίβης· εἶνε νεκρά! περικαλλὲς ἐρείπιον τῆς Ἡθῆς· εἶνε νεκρά, μαρμάρινον ὁμοίωμα Χαρίτων· ὠραιότερα πλὴν αὐτῶν, ὠραιότερα ἦτον!

Εἶνε νεκρά; οὐχί, οὐχί! ὕπνον ἀγνὸν κοιμᾶται· δὲν τὴν ταράσσει τὸ παρόν, δὲν τὴν ταράσσει μέλλον καὶ ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς οὐράνιον πλανᾶται μειδιᾶμα ἀγγέλων.

Τὸν ὕπνον τὸν αἰώνιον κοιμοῦ λοιπόν, Μυρσίνη, καὶ Παραδείσου ὄνειρον γλυκὺ ἄς τὸν παιδρῶν!

Ἐγγύς ὁ μελανεῖμων χορὸς ψάλλει πενθίμως:

Τὰ πάντα κόνις καὶ σποδός, τὰ πάντα ματαιότης, πάντα φθορὰ τὰ ἔδοξα καὶ ἤδιστα τοῦ βίου· θὰ σβύσῃ φεῦ! καὶ βασιλεὺς καὶ ἄρχων κ' ἰδιώτης, τὸ κλαῖον ὄμμα τοῦ πτωχοῦ, τὸ χαῖρον τοῦ πλουσίου.

Στένει ἡ αὔρα διὰ τῆς πνοῆς καὶ ὁ ῥυαξὶ διὰ τοῦ φλοίσθου καὶ τοῦ οὐρανοῦ τὰ ὑπόφαια νέφη βραίνουσιν ἀραϊκὰ δάκρυα. Γοεροὶ δὲ ἀντηχοῦσιν οἱ θρηνοὶ τῶν οἰκείων καὶ φίλων, οἱ κοπετοὶ τῆς ταλαίνης μητρὸς.

Τίς ἄρα βύσκανος Μοῖρα ἐκλήρωσεν εἰς τὴν ἀτυχὴ κόρην τανηλεγὴ θάνατον; ὑπὸ τίνος σφοδροῦ λιβὸς πνοῆν ἢ σφριγῶσα ἐκείνη μύρτος ἐμαρᾶνθη καὶ ἐνεκρώθη ἐν τῷ θαλερῷ αὐτῆς ἔαρι; Φεῦ! ἡ φθονερά Ἐρινύς, ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀγγέλου δαίμων ἔσχε τὸ κακοῦργον θράσος ἵνα δι' ἀμειλικτου χεῖρὸς ἀποκόψῃ τὸ νῆμα τοῦ βίου τῆς. Ὀλίγα σταγόνες δηλητηρίου, ὅπερ ἄγνωστον πῶς ἀπέκτησεν, ἐπήρκεσαν... ὦ, φρίκη, φρίκη! Ἄλλ' ἤδη τὸ στυγερόν ἐγκλημα τρεῖς μόνον γινώσκουσι· ἡ εἰδεχθῆς αὐτουργός, τὸ ἄφωνον θῦμα, ὁ παντεπόπτης Θεός· καὶ τὸ ἀνθρωπόμορφον τέρας, μηδόλως Ἐκείνον σκεπτόμενον, τοὺς πάντας ἐξαπατῶν, σπένδει δόλιον δάκρυ ἐπὶ τῆς νεκρᾶς, ἥς ὡς σιγηλὴ συγγνώμη πρὸς αὐτὴν ἀπευθύνεται τὸ θεῖον μειδιᾶμα... Ἡ φονεὺς εἶνε ἐκεῖ, μετ' ἀγρίου κυνισμοῦ τὸ θῦμα ἀτενίζουσα, ἀλλ' οὐδεὶς ὑποπτεῖται αὐτὴν· ὦ τῆς ἀνθρωπίνης ἀνοίας!

Γ'.

Εἶνε νύξ· ἡρεμεῖ ἡ φύσις, σιγῶσιν οἱ ἀνεμοὶ· ἡ ἀηδὼν ὑπνώττει ὑπὸ τὰ δροσώδη τοῦ ἄλλους φυλλώματα καὶ αἱ λάμπεις ὠχρῶν τιῶν μόνον ἀστέρων κυ-

λιούνται ὡς ἀργυρᾶ δάκρυα εἰς τὸ ἤρεμον κύμα τοῦ βύακος. Ἄλλὰ τίς εἶνε ἢ ἐπὶ τῆς χλοαζούσης αὐτοῦ ὄχθης καθημένη μελανείμων μορφή; τίς αὐτῆ ἢ ἀψη- σούσα τὰ νύκτια σκόπη, ἢ φεύγουσα τὴν γλυκειαν τοῦ Μορφῶος ἀνάπαισιν; φεῦ! εἶνε ἢ φονεύς, εἶνε ἢ ἀδελφοκτόνος. Ὁ ὕπνος ἀπὸ πολλοῦ ἤδη κατέλιπε τὰ ξηρὰ ὄμματά της, τὸ μειδιάμα ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἐσβέσθη ἐπὶ τῶν ὠχρῶν χειλέων της. Ἡ ἀσίγητος τοῦ συνειδῶτος τύψις ὡς πυρίνη ῥομφαία διηνεκῶς σπαράσσει τὰ στήθη της· ὦ, τοῦ Σισύφου ὁ λίθος, ὁ τροχὸς τοῦ Ἰξίονος, ὁ γύψ τοῦ Προμηθέως τέλος δὲν ἦσαν αὐτῆς φοβερώτερα! Ὁ νοῦς της εἶνε θολὸν κά- τοπτρον, ἐφ' οὗ τρομεραὶ εἰκόνες ἀντανακλῶνται συγ- κεχυμένως οἱ ὀφθαλμοὶ της διαβλέπουσι φρικτὰ φαντασιώδη ὄραματα.

Ἴδου δακρύει, ἔνοι τὰς χειράς ἰκετευτικῶς, γονυ- πετεῖ καὶ μετ' ἀγρίως φωτοβολοῦντος βλέμματος, μετ' ἠνωρθωμένης τῆς κόμης ψελλίζει: Συγχώρησόν μοι! συγχώρησόν μοι!»

Ἄλλ' αἴφνης ὑπόκωφος ἤχος ὡς ὑποχονίου φά- σματος φωνὴ πλήσσει τὰ ὠτά της:

— Κἄν! Κἄν!

Ἡ δύστηνος τρέμει ὡς ὁ κλὼν τῆς ἰτέας ὑπὸ τοῦ ἀέρος σειόμενος... ὦ, σὲ οἰκτεῖρω, τάλαινα!

Νομίζει ὅτι πρὸ αὐτῆς ὀρθοῦται ἀπειλητικὴ σκιὰ διὰ λευκῶν περιειλιγμένη σαββάνων, ἧς ἢ σκελετώ- δης χεὶρ κραδαίνει ἐν φάσγανον... Καὶ πρὸς αὐτὴν ὀλοῦν βραδεὶ βήματι ἐγγιζούσα ψελλίζει ἔτι:

— Κἄν! Κἄν!

Οἱμοὶ! ἀναγνωρίζει τὴν νεκρικὴν ἐκείνην μορφήν· εἶνε ἢ ἀδελφὴ της, ἦν διὰ τῆς ἰδίας αὐτῆς χειρὸς ἐ- θανάτωσε, καὶ ἐγείρει ἤδη κατ' αὐτῆς ἀπειλητικῶς τὸ φάσγανον! ὦ, πόσον μετεβλήθη ὑπὸ τὴν ψυχρὰν τοῦ μνήματος πλάκα! πρότερον εἶχεν ἐπὶ τοῦ προ- σώπου ρόδα καὶ μειδιάμα, ἤδη ἔχει ὠχρότητα καὶ ἐκδίκησιν... Ἀναζῶσι, λοιπὸν οἱ νεκροί; Ναί, ἀνα- ζῶσιν ἐν τῇ τεταραγμένῃ τῶν φονέων αὐτῶν φαντα- σίᾳ, ἵνα δηλητηριάσωσι διὰ τῶν πικροτάτων βασά- νων τὸ ὡς τὰ ὕδατα τῆς Στυγὸς τεθολωμένον νῆμα τοῦ βίου των!

— Κἄν! Κἄν!

— Πρὸς Θεοῦ, φύγε! ἐπάνελθε εἰς τὸν Ἄδην, τιμωρὸν φάσμα, ἐπάνελθε εἰς τὸν τάφον σου...

Καὶ ἢ ἀδελφοκτόνος, ὅλη ὑπὸ τὸ κράτος ἀπερι- γράπτου φρίκης, ὀπισθοβαθεὶ παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ ὕδατος ὡσεὶ ἵνα μακρυνθῇ τοῦ ἀπαισίου ὄραματος· ἀλλ' ἐνῶ νέφος σκοτοδίνης διέρχεται πρὸ τῶν ὀμμά- των της, ὁ ποῦς αὐτῆς τρέμων ἀπόλλυσι τὴν ἰσορ- ροσίαν, καὶ τὸ σῶμα πίπτει κυλίεται βαρὺ εἰς τὰ ὕδατα...

Υπόκωφος δούπος ἐδόνησε τὴν γαλήνιον ἠχώ, τὸ κύμα ἐρρόχησε, τὰ δὲ ὑπὸ τοὺς κλῶνας τῆς παρο- χθίου ἰτέας κρυπτόμενα πτηνὰ τρομωδῶς ἐπετερύγι- σαν, καὶ... οὐδὲν ἔτι ἤκουσθη. Ἡ νύξ περιέβαλε τὰ πάντα διὰ τοῦ μεγαλοπρεποῦς καὶ σιγηλοῦ μυστη- ρίου της.

Ἄρα δ' ἢ χρυσόθρονος Ἡὼς ἔσπειρεν ἐπὶ τῶν οὐ- ρανίων νεφῶν τὰ χρυσοπόρφυρα ρόδα τοῦ πέπλου της καὶ ὁ ἀκερσεκόμενος Φοῖβος ἐρράντισεν ἀφειδῶς τὸν αἰθέρα διὰ τῶν ἀδαμαντίνων σπινθήρων του, ἢ αὔρα πνέουσα διὰ τῶν φύλλων τοῦ παροχθίου ἄλσους ἐψι- θύριζεν: « ἢ ἀδελφοκτόνος ἐδῶ ἀπέθανε »· καὶ τοῦ βύακος ὁ ἠδύλακος φλοῖσθος ἐψέλλιψε πενθίμως: « ἐδῶ ἐτάφη ἢ ἀδελφοκτόνος! ».

ΚΟΡΝΗΛΙΑ Α. ΠΡΕΒΕΖΙΩΤΟΥ.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Κατὰ τὴν « Ἐφημερίδα τῆς ἐταιρίας τῶν τεχνῶν » ὑπάρ- χουσιν ἐν Bisseiski, ἐν τοῖς Οὐραλίοις, στρώματα λευκοχρύ- σου, δυνάμενα νὰ ἐπαρκέσωσι μόνον διὰ τὰς ἀνάγκας διακλή- ρου τοῦ κόσμου ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Ἐπίσης ὁ λευκοχρυσὸς εὐρέ- θη εἰς τὴν Βρασιλίαν καὶ εἰς τὰς Κορδιλλιέρας.

Ἐν τοῖς Οὐραλίοις ὁ λευκοχρυσὸς ἀπαντᾷ ὑπὸ μορφῇν κόκ- κων μεμιγμένων μετ' ἄμμου· κατὰ λόγον 17 μέχρις 20 γραμ. λευκοχρύσου πρὸς 1600 γρ. ἄμμου. Ἄπας ὁ ἐν τῇ χώρᾳ ταύ- τη ἐξορυσσόμενος λευκοχρυσὸς ἀποστέλλεται εἰς Πετροῦπολιν, ὅθεν ἐκπέμπεται κατεργασμένος εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ἡ ἐτη- σία χρησιμοποίησις τοῦ πολυτίμου τούτου μετάλλου ἀνέρχε- ται τό γε νῦν εἰς 3000—4000 γρ., ἀξιάει ἡμῶς συνεχῶς (βλέπε ἀριθ. 1, σελ. 11).

— Ἡ ὀλικὴ συγκομιδὴ τοῦ βάμβακος τῷ 1891 ἀνήλθε, κατὰ τινὰ ἀμερικανικὴν στατιστικὴν, εἰς 12750000 δέματα, ἐκ 200 γρ. ἕκαστον κατὰ μέσον ὄρον. Τούτων τὰ 3/4 ἀνή- κουσι κατὰ τὴν στατιστικὴν ταύτην, εἰς τὰς ἠνωμένας Πο- λιτείας· αἱ ἄμεσως ἐπόμενα παραγωγικὰ χῶραι εἶνε αἱ Ἄνατολικά· Ἰνδία καὶ ἡ Αἴγυπτος.

— Ἡ Pall Mall Budget ἀγγέλλει τὴν ἐν Orissa (Ἰν- δία) ὑπαρξίν νέου τέρατος, ὁμοίου πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς Siamois, καὶ ὅπερ, ὡς φαίνεται, ἐκτεθήσεται εἰς τὴν ἐν Σικά- γω ἔκθεσιν.

Πρόκειται περὶ δύο ἀδελφῶν, Radica καὶ Doddica, ἡλι- κίας 3 1/2 ἐτῶν, αἵτινες εἶνε συνηνωμένοι δι' ὀστέινου καμ- πτοῦ συνδέσμου ἀπὸ στήθους εἰς στήθος. Ὅταν κατακλίνων- ται, ἢ μία τούτων τίθεται ὑπὲρ τῆς ἄλλης πλαγίως.

— Ἀνταποκριτὴς τις τῆς « Nature » ὑπομιμνήσκει τὴν ἀναλογίαν ἣτις ὑφίσταται μεταξὺ τῶν καλουμένων αὐλά- κων τοῦ Ἄρειος καὶ τῶν διὰ σπειράσεως γινομένων σχισμῶν τεμαχίου πάγου. Τὸ πείραμα τοῦτο, ὀφειλόμενον εἰς τὸν Daubrée, ἐθεωρήθη παρὰ πολλῶν γεωλόγων ὡς ἀναπαρι- στῶν ἐν μικρογραφίᾳ τὰ ἐπὶ τοῦ στερεοῦ ἐπιπάγου πλανή-

1) Ὁ Α. Daubrée θεωρεῖται δικαίως ὡς ὁ πατὴρ τῆς Πειραματικῆς Γεωλογίας· συνέγραψε δὲ ἐν ἄλ- λοις σπουδαιότατον ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον: Συνθετικὰ μελέ- ται τῆς Πειραματικῆς Γεωλογίας, ἐν ᾗ τὰ γεωλογικὰ φαινόμενα ἐξετάζονται καθαρῶς ἐρμηνευτικῶς ὑπαγόμενα ὅτις ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπ' αὐτῶν ἐφαρμογὴν τῆς πειραματικῆς μεθόδου.

του τινός κατά την περίοδον τῆς καταψύξεως αὐτοῦ συμβαίνοντα. Αἱ ὑπὸ τοῦ ἀναποκριτοῦ τούτου ἀποσταλεῖσαι φωτογραφίαι παρουσιάζουσι τὰ ἐξῆς χαρακτηριστικά, ἅτινα ἀνευρίσκονται καὶ εἰς τοὺς αὐλακὰς τοῦ "Αρεως : σχισμὰς διευθυνομένας κατὰ δύο διευθύνσεις ἐπαισθητῶς καθέτους ἐπ' ἀλλήλας· παραλληλισμὸν καὶ τυχαῖον διπλασιασμὸν τῶν γραμμῶν τῆς αὐτῆς σειρᾶς· συγχρῆν ἀπότομον διακοπὴν τῶν γραμμῶν τούτων.

— Προσεχῶς ἐκδοθήσεται ὑπὸ τοῦ Nordeuskiold ἀριθμὸς τις λίαν ἐνδιαφεροσῶν ἀνεκδότων ἐπιστολῶν τοῦ μεγάλου χημικοῦ C. — W. Scheele, ὅστις, ὡς γνωστόν, μετὰ τοῦ Lavoisier καὶ τοῦ Priestley, ἀπέτελεσε τὴν τριάδα τῶν ἐξόχων χημικῶν, ἥτις, ἀνατρέψασα, κατὰ τὸ τελευταῖον τέταρτον τοῦ ΙΗ' αἰῶνος, τὰς τότε ὑπαρχούσας ἐσφαλμένας θεωρίας πρὸς ἐρμηνείαν τῶν χημικῶν φαινομένων, ἔθεσε τὰς ἀληθεῖς βάσεις τῆς τοσοῦτον εὐεργετικῆς καὶ ἀναγκαίας κατὰστάσεως ἐπιστήμης ταύτης. Τὴν δὲ 27/9 δεκεμβρίου ἐορτασθήσεται ἐν Σου. διὰ τὴν 150ῆν ἐπέτειον τῆς γεννήσεως τοῦ μεγάλου χημικοῦ, κατὰ τὴν ἐορτὴν δὲ ταύτην γεννήσονται καὶ τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἐν Στοκόλμῃ ἀνεγερθέντος πρὸς τιμὴν αὐτοῦ μνημείου.

— Κατὰ τὸν προσεχῆ Ἰούνιον, τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Montpellier, ἢ μᾶλλον οἱ βοτανικοὶ τῆς πόλεως ταύτης, θὰ ἐορτάσωσι τὴν 3ην ἑκατονταετηρίδα τῆς ἰδρύσεως τοῦ βοτανικοῦ Κήπου, ἰδρυθέντος ὑπὸ τοῦ Ἑρρίκου IV τῷ 1593.

— Μετὰ τὴν ἐν Elbrous (Καύκασος) ἀνάβασιν τοῦ ὄρους Demavend γενομένην ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ Swen Hedin, συνεπέραναν οὕτως ὅτι τὸ ὕψος τοῦ ὄρους τούτου ἀνέρχεται μόνον εἰς 5465 μ.· οὐχὶ δὲ εἰς τοὺς τέως παραδεδομένους ἀριθμούς, ἐν οἷς ἀπαντᾷ καὶ ὁ 6559.

— Ἡ Revue Scientifique ἀναγράφουσα τὴν εἰς τὴν ἀγγλικὴν Royal Institution διὰ κληροδοτήματος δωρεὰν 500000 φράγκων, ἐρωτᾷ μετὰ παραπόνου : πότε λοιπὸν θὰ γεννηθῆ ὁ γενναϊόδωρος Γάλλος ὅστις θὰ δωρήσῃ παρόμοιον δῶρον εἰς τὸ Collège de France, εἰς τὴν Σχολὴν τῶν Ἀνωτέρων Σπουδῶν ἢ εἰς τινὰ τῶν ἡμετέρων πανεπιστημιακῶν Σχολῶν ;

Εὐτυχῶς τὰ εἰς τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν τοῦ Ἑλληνος ἀπειλούμενα ἐθνικὰ παρ' ἡμῶν ἰδρύματα εἶνε τόσον πολυάριθμα καὶ τόσον εἰς πάντας γνωστά ὥστε εὐρισκόμεθα εἰς τὴν λίαν εὐχάριστον θέσιν νὰ μὴ ἀποστείνωμεν ὁμοίαν ἔκκλησιν ἢ ὁμοίον παράπονον πρὸς τοὺς πλουσίους ἡμῶν ὁμογενεῖς.

— Κατὰ τὴν Meehan's Monthly, αἱ παρὰ τὴν μεσημβρινὴν ἀκτὴν τῆς Φλωρίδος φυτεῖαι τοῦ κοκκοφοίνικος (coco) ἔχουσι παράδοξον τὴν ἀρχήν. Πλοῖον μετὰ φορτίου καρῶν κοκκοφοίνικος ἐναυάγησε παρὰ τὰς ἀκτὰς αὐτῆς τὰ δὲ κάρυα ἐρρίφθησαν εἰς τὴν ξηρὰν ὑπὸ τῶν κυμάτων. Ταῦτα συλλεχθέντα ἐφυτεύθησαν ἐν τῇ ἄμμῳ. Ἐκεῖ ἐβλάστησαν κάλλιστα καὶ ἐσχημάτισαν τὰς σημερινὰς ἐπικερδεῖς φυτεῖας. Τὰ δένδρα εἶνε βραχύσωμα καὶ δύναται τις νὰ δρέψῃ ἐξ αὐτῶν καρπὸς καὶ ἄνευ κλίμακος, ἐνῶ τὰ αὐτὰ δένδρα ἐν τῇ Πολυνησίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ ἔχουσιν ὕψος σημαντικόν.

— Ὁ κ. Lagneau, ἐν ὑπομνήματι ἀνακοινωθέντι εἰς

τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἠθικοπολιτικῶν ἐπιστημῶν, συμπεραίνει ὅτι ἡ ἐλάττωσις τῶν γεννήσεων ἐν Γαλλίᾳ πρέπει ν' ἀποδοθῆ εἰς τοὺς πολέμους εἰς οὓς ἔλαβε μέρος ἡ Γαλλία κατὰ τὸν ΙΘ' αἰῶνα. Τῷ ὄντι, ἀπὸ τοῦ 1792 μέχρι τοῦ 1815 τοῦ 1815, 4500000 Γάλλων ἐκλήθησαν ὑπὸ τὰς σημαίας, τούτων δὲ τοὐλάχιστον οἱ ἡμίσεις ὑπέκυψαν εἰς τὸ πῦρ καὶ τὰς ἀσθενείας· ἀπὸ τοῦ 1815 μέχρι τοῦ 1852, ἡ Γαλλία ἠδυνήθη ν' ἀναλάβῃ ἕνεκα τῆς ἐπικρατησάσης εἰρήνης, ἀλλ' οἱ πόλεμοι τῆς δευτέρας Αὐτοκρατορίας (1852—1870), ἥτοι οἱ τῆς Κριμαίας, τῆς Ἰταλίας, τῆς Κορινθίας, τοῦ Μεξικοῦ καὶ ὁ τοῦ 1870 ἀφῆρπασαν 1500000 Γάλλων· ἀπὸ δὲ τοῦ 1872 μέχρι τοῦ 1891, τὰ ἐν τῷ πληθυσμῷ κενὰ συνεπληρώθησαν, ἀφοῦ, ἐν διαστήματι μιᾶς ἑκατονταετηρίδος, περὶ τὰ 4000000 Γάλλων ἐφρονέθησαν ἢ ἀπέθανον ἐξ ἀσθενειῶν ἀφορμὴν ἔχουσῶν τοὺς πολέμους τούτους.

— Ἡ ἐν Βελγίῳ παραγωγή τοῦ γαιάνθρακος ἀνῆλθε, τῷ 1891, εἰς 19615644 τόνους. ἀπέναντι 20565960 τοῦ 1890, τὸ δὲ ἐκ τῆς πωλήσεως αὐτοῦ εἰσπραχθὲν ποσὸν ἀνῆλθεν εἰς 250 ἑκατομμύρια φρ., ἀπέναντι 275 ἑκατομμ. τοῦ 1890, ἥτοι ἐπὶ ἔλλαττον 25 ἑκατομμ. φρ. ἐπὶ τῆς δλιχῆς εἰσπράξεως.

Ἡ ἀριθμὸς τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἀνθρακωρυχείων ἀνῆλθε, τῷ 1891, εἰς 132, ἀπέναντι 131 τοῦ 1890.

Ἡ μέση τιμὴ τῆς πωλήσεως ἦτο 13,10 φρ. κατὰ τόννον, τῷ 1891, ἀπέναντι 13,95 φρ., τῷ 1890.

— Ὁ κ. Donato Tommasi ἐφεύρε νέον ἠλεκτρικὸν ἀσφαλιστικὸν λύχνον πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν ἐν χρήσει ἐν ταῖς ἀνθρακωρυχείοις, πυριτιδοποιεῖσις, πλοίοις πρὸς μεταφορὰν πετρελαίου, κτλ., λύχνον διὰ καύσεως.

Ἡ λύχνος σβέννυται ἅμα θραυσθῆ ὁ περιβάλλον αὐτὸν προστατευτικὸς ὑάλινος κύλινδρος, ἢ καὶ ἡ φιάλη τοῦ λύχνου.

— Ἡ Revue de chimie industrielle διαγράφει τὴν μέθοδον δι' ἧς τελεῖται ἡ λεύκανσις τοῦ μαλλίου, τῆς μετάξις, τῆς ἡμιμετάξις, κτλ., διὰ τοῦ διοξειδίου τοῦ νατρίου, ἀνακαλυφθέντος μὲν τῷ 1810 ὑπὸ τοῦ Gay-Lussac καὶ τοῦ Thenard, μελετηθέντος ὑπὸ τοῦ Vernon-Harcourt, τῷ 1862, βιομηχανικῶς δὲ παραχθέντος ἐσχάτως ἐν τῷ ἐργοστασίῳ τοῦ Haën, τοῦ Ἀνωτέρου, καὶ ἐξαγομένου ὑπὸ τὸ ὄνομα Natrium-superoxyde.

Τὸ σῶμα τοῦτο εἶνε κόνις κιτρινή, διαλυτὴ ἐν ὕδατι μετὰ παραγωγῆς θερμότητος καὶ ἀναστοιχειώσεως ὀξυγόνου, ἐνεργεῖ δὲ 26 0/0 ὀξυγόνου περίπου καὶ ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸν τύπον NaO (Na=23· 0=8). Διαλύεται ἐντὸς τῶν ἀραιῶν ὀξέων, ἐὰν δὲ ἡ διάλυσις εἶνε ἀραιὰ καὶ ψυχρὰ δυνατὸν νὰ σχηματισθῆ καὶ ὀξυγονοῦχον ὕδωρ. Ἐπειδὴ δὲ εἶνε ἀλκαλικὸν καὶ ἐπομένως καταστρεπτικὸν τῶν ζωϊκῆς προελεύσεως νημάτων, μετασχηματίζουσιν αὐτὸ εἰς ὑπεροξειδίου τοῦ μαγνησίου διὰ διπλῆς ἀντικαταστάσεως μετὰ τῆς θεικῆς μαγνησίας, φέροντες εἰς ἐπαφὴν 3 περίπου βάρη θεικῆς μαγνησίας διαλελυμένης ἐν ὕδατι μεθ' 1 βάρους NaO.

— Προσεχῶς ἐκδίδεται τόμος τῆς « Διεθνούς ἐπιστημονικῆς Βιβλιοθήκης » ὑπὸ τὸν τίτλον : les Races et les Lan-

gues, ἔργον τοῦ André Lefèvre. Ἐκ τῆς ἐν τῇ Revue Scientifique δημοσιευθείσης περιλήψεως τῆς σπουδαίας ταύτης μελέτης, συμπεραίνομεν ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο ἔσται πολλῆς μελέτης ἄξιον, ἰδίᾳ δὲ τοῖς περὶ τὰ γλωσσολογικὰ καὶ τὴν ψυχολογίαν ἐνασχολουμένοις.

H. Γ. ΒΑΛΣΑΜΑΚΗΣ.

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

ΘΕΑΤΡΟΝ ΒΕΡΔΗ.— Ἀδριανὴ Λεκουβρέρ, δράμα εἰς πρῶξαις πέντε τῶν Scribe καὶ Legouvé.— Αἰ δὺ ὄρω Ὀρφαναί, δράμα εἰς πρῶξαις πέντε τῶν Dennery καὶ Cormon.—ΧΡΟΝΙΚΑ.

Ἰκανὰ ἐρρήθησαν ἐν τέσσαρσι προτέροις φύλλοις περὶ τῆς σχολῆς τοῦ Scribe, τῶν ἐλαττωμάτων καὶ τῶν ἀρετῶν αὐτῆς, περὶ τοῦ ἐπιζώντος δράματος αὐτοῦ, τῆς Ἀδριανῆς Λεκουβρέρ, ἥτις ἐδιδάχθη τῷ τε παρελθόντι σαββάτῳ καὶ τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ, καὶ τῶν διαφόρων διαπλάσεων τοῦ πρωταγωνιστοῦντος προσώπου, ὑπερ ἔστιν ἡ διάσημος τραγωδὸς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἡ ἐπανάστασιν ἐξεγείρασα ἐν τῷ θεάτρῳ. Τοῦτου ἕνεκα νῦν ὁ λόγος ἔσται περὶ τῆς ἐκτελέσεως κυρίως ἐν τῷ θεάτρῳ Βέρδην, ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν ἣ τὸ πρῶτον ὑπὸ θιάσου ἑλληνικοῦ ἐδιδάχθη, διότι ἐδιδάχθη ἄλλοτε ἐν τῷ Γαλλικῷ-Θεάτρῳ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἐξόχου τραγωδοῦ Σάρρας Βερνάρ, ἥτις καὶ πρό τινων ἡμερῶν ἐδίδαξεν αὐτὴν ἐν τῷ Μικρῷ-Θεάτρῳ τῆς Πετροποπόλεως ἐν ἐνθουσιασμῷ τοῦ ἀκροατηρίου αὐτῆς. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ διδασκαλία τῆς Ἀδριανῆς Λεκουβρέρ ἐγένετο ἐν τῷ θεάτρῳ Βέρδην οὐχὶ κατὰ τὸ κείμενον ἀκριβῶς τῶν γάλλων δραματοποιῶν, κατ' ἀνάγκην μεταρρυθμισθέντος καὶ ἀφ' οὗ ἀφῆρέθησαν σκηναὶ (ἰδίᾳ ἐκ τῆς γ' τῆς α' πράξεως), ὧν ἄνευ καθίσταται τὸ ἔργον δυσνόητον, σκηναὶ αἰτινες ἀναδεικνύσασιν τὸ ἔργον καὶ τὴν τῶν ὑποκριτῶν τέχνην, διότι, ὡς ἐρρήθη ἐν τοῖς προτέροις φύλλοις, ἡ τοῦ Scribe σχολὴ ἐν νῷ ἔχει τὸ θέατρον ὑπὲρ τοῦ θεάτρον, τὴν τέχνην ὑπὲρ τῆς τέχνης (l'art pour l'art). Εἰ δέ, ὡς εἶπεν ὁ Ganderax, ἡ ἀπὸ τῆς Γαλλικῆς Κωμωδίας εἰς ἕτερον θέατρον τῶν Παρισίων μεταφορὰ τῆς Ἀδριανῆς Λεκουβρέρ, δύναται νὰ μειώσῃ τὴν ἐντύπωσιν, ἡ ἀπὸ τῆς Γαλλικῆς-Κωμωδίας εἰς τὸ θέατρον Βέρδην ἐννοεῖται ἔσται ὅλως ὑποδεής, ἐπιπροσθιθεμένης μάλιστα καὶ τῆς μεταφράσεως ἀπὸ τῆς γαλλικῆς γλώσσης εἰς τὴν ἑλληνικὴν, ὅπερ οὐκ ὀλίγον ἐπίσης συμβάλλεται εἰς τὴν μειωσιν τῆς ἐντυπώσεως, ἕνεκα ἄλλων τε λόγων καὶ διότι ὁ τε μῦθος τοῦ La Fontaine les Deux Pigeons, ἀπόλλυσι μεταφραζόμενος, καὶ οἱ στίχοι δὲ τῆς Φαίδρας (Racine Phèdre, scen. IV) ἐπίσης ἀποβάλλουσι τῆς δυνάμεως αὐτῶν. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτω. Περὶ δὲ τῆς διδασκαλίας παρατηρητέον ὅτι ἡ δεσποινὶς Αἰκατερίνη Βερνάρ, ἥτις ὑπεδύσατο τὸ πρωταγωνιστοῦν πρόσωπον, καταδείκνυσιν ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ πάντα τὰ πολλὰ καλλιτεχνικὰ αὐτῆς προσόντα. Ἡ Ἀδριανὴ τὸ πρῶτον ἐμφανίζεται ἐνδεδυμένη τὴν ὠραίαν στολὴν τῆς Ρωξάνης, ὅτε ἐν τῇ Γαλλικῇ-Κωμωδίᾳ διδάσκειται ἡ γνωστὴ τραγωδία τοῦ Ρα-

κίνα, ἦν ὁ κόμης de Cezy προεκάλεσε καὶ ἥτις ἐδιδάχθη τῷ 1672. Ἡ ἐμφάνισις τῆς δεσποινίδος Βερνάρ, κρατούσης μετὰ χεῖρας τὴν τραγωδίαν καὶ μελετώσης αὐτὴν, ἦν ὠραία. Ἄλλ' ἐν τῇ τετάρτῃ πράξει ὅτε αἱ στροφαὶ ἐκεῖναι τῆς Φαίδρας ῥίπτονται κατὰ τῆς κομίσσης de Bouillon, ἡ δεσποινὶς Βερνάρ ἐξεδήλωσεν ἅμα τῇ εἰρωνείᾳ, τὴν περιφρόνησιν, τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς Ἀδριανῆς καὶ τὸ φλέγον αὐτὴν πάθος τῆς ζήλοτυπίας κάλλιστα, ἐφ' ᾧ καὶ δικαίως ἐπεσπάσατο τὰ χειροκροτήματα τοῦ ἀκροατηρίου. Κατὰ δὲ τὴν πέμπτην καὶ τελευταίαν πράξιν, ἥτις ὅλη κατέχεται ὑπὸ τῆς ἀγωνίας, τοῦ οἰοῦναι ἀτελευτήτου θανάτου, τοῦ προερχομένου ἐκ δηλητηριάσεως συντελεσθείσης ὑπὸ τῆς κομίσσης de Bouillon καὶ ἦν ὑψίσταται ἡ Ἀδριανὴ ὀφθαλμοθεῖσα τὴν ἀποσταλεῖσαν αὐτῇ ἀνθοδέσμην εἰς ὑψος τέχνης ἀνῆλθε, καὶ κατὰ τὸν θάνατον εὐρίσκειτο ἐν τῇ ἀληθείᾳ. Ὁ θάνατος προέρχεται ἐκ τῆς εἰδωλοῦς οὐχὶ ἐκ τῆς καταπόσεως τοῦ δηλητηρίου, ἐπομένως οὗτος ἔσται ἡρεμὸς, ἀλλῶς τε δὲ τοῦτο ὑποδεικνύσι καὶ ὁ συγγραφεύς, ὅστις ἂν μὴ ἄλλην ἔχη ἀρετὴν, ἐστὶν ὅμως γνώστης τοῦ θεάτρον κατὰ τὴν ὁμολογίαν ἀπόφασιν τῆς κριτικῆς. Ὁ θάνατος τῆς Ἀδριανῆς ἐπέρχεται ὡς τις βαθμιαία νάρκωσις, παραλύουσα τὰς σωματικὰς δυνάμεις. Οὕτως ἐξεδηλώθη, καὶ καλῶς ἐξεδηλώθη, ὑπὸ τῆς ἡμετέρας καλλιτεχνίδος.

Εὐφήμου μνείας ἐστὶν ἄξιος ὁ κ. Κουρῆς, ὅστις ὑπεδύσατο τὸν Ἀβδᾶν. Ὁ ὑποκριτὴς οὗτος κέκτηται πολλὰς ἀρετὰς, ἰδίᾳ δὲ ρέοντα καὶ ἀφελῆ λόγον, ἐφ' ᾧ καὶ δύναται νὰ ἀποβῇ τῶν κρατιζομένων ὑποκριτῶν τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς, νὰ υπερβάλλῃ, ἂν μὴ πάντας τοὺς συναδέλφους αὐτοῦ, τοὺς πλείστους αὐτῶν, ἐν νῷ ἔχων μάλιστα τὴν συμβουλίαν ἦν ὁ Dumarsais, ὁ Φιλόσοφος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἔδωκε τῇ Ἀδριανῇ καὶ ἤτινι ἀκολουθήσασα αὐτηγένετο οἷα ἐγένετο. Ὁ Dumarsais συνεβούλευσεν αὐτῇ «νὰ δώσῃ τὴν ἀπαιτουμένην βαρύτητα εἰς τὰς λέξεις ἀναλόγως τῶν ὑπ' αὐτῶν ἐκφραζομένων ἐννοιῶν».

Περὶ τῶν ἄλλων ὑποκριτῶν τῶν ὑποδυσαιμένων τοῦλάχιστον τὰ κυριώτατα πρόσωπα, λυποῦμαι μὴ δυνάμενος νὰ εἶπω εὐχάριστα.

Τῇ πέμπτῃ ἐδιδάχθη τὸ πεντάπρακτον δράμα τῶν Dennery καὶ Cormon Αἰ δὺ ὄρω Ὀρφαναί (les deux Orphelines). Τὸ δράμα τοῦτο ἐδιδάχθη τὸ πρῶτον ἐν τῷ ἐν Παρισίῳ θεάτρῳ Porte-Saint-Martin τῷ 1874, ἔστι δὲ τῶν τεσσάρων ἔργων τοῦ γηραιοῦ δραματοποιοῦ, ἅπερ ὑπὸ ἐκτάκτου ἐπιτυχίας ἐστέθησαν καὶ ἐδιδάχθησαν ἑκατοντάκις καὶ πλέον. Τὰ τέσσαρα ἐπιτυχόντα ἔργα αὐτοῦ εἰσὶ τὰδε: Μεχὰ ἢ λ Στρογώφ (Michel Strogoff) καὶ ἡ Περιοδεία τῆς Γῆς εἰς ὀγδοήκοντα ἡμέρας (Tour du monde en 80 jours), ἀμφότερα θεαματικά (pièces à grand spectacle), ἐξαχθέντα ἐκ μυθιστοριῶν τοῦ Verne καὶ ὧν τὸ πρῶτον ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐπαναληφθὲν ἐξακολουθεῖ ἔτι καὶ νῦν παιζόμενον ἐν τῷ Chatelet τῶν Παρισίων, τὸ Μαρτύριον (Martyre), ὅπερ πέρυσιν ὑπὸ τοῦ θιάσου τοῦ Théo de Bolsheim διδαχθὲν ἐν τῷ ἐνταῦθα Γαλλικῷ Θεάτρῳ ἦρεσε καὶ Αἰ δὺ ὄρω Ὀρφαναί, τὸ εἰς πέντε πράξεις καὶ ἑξ εἰκόνας ἔργον. Τοῦτο ἐστέθη ὁμολογουμένως ὑπὸ

εξόχου και λαμπρῆς ἐπιτυχίας, διότι οὐ μόνον ἐν Παρισίοις, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τῆς Γαλλίας καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις χώραις πολλὰκις ἐδιδάχθη, οὕτω δὲ πανταχοῦ τοῦ κόσμου ἐγένετο γνωστὸν καὶ δημοτικόν. Ἀλλὰ καὶ ὅτε μετὰ πάροδον ἐτῶν κατὰ ἰανουάριον τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους ἐπανελήθη ἐν τῷ τῆς πρώτης αὐτοῦ διαπλάσεως θεάτρῳ, ἐν τῷ Porte-Saint-Martin, ἡ ἐπιτυχία ἦν μεγίστη. Πάντες κατὰ τὴν παράστασιν συνεκινήθησαν, πάντες ἐκλαύσαν, παραφόρως δὲ χειροκροτήσαν καὶ ἐπευφήμησαν τοὺς καλλιτέχναις. Σημειωτέον δὲ ὅτι κατὰ τὴν τοῦ παρόντος ἔτους διδασκαλίαν ἐν τῷ θεάτρῳ Porte-Saint-Martin ὡραία εἰκὼν τοῦ ἔργου ἀνεπληρώθη διὰ μιμοσχήματος (balllet), ὅπερ εὐπρόσθετόν μὲν, ἐκρίθη ὅμως ὡς παραδιδάπτων τὴν οἰκονομίαν τοῦ δράματος. Αἱ δὲ ὁρῆσιν αἰεὶ εἰσὶν ἀληθῶς ὡραῖον δράμα, καίπερ μὴ παρουσιάζον μελέτην χαρακτῆρος, μῆτε ἀνάλυσιν τοῦ πάθους, μῆτε ἕθος, ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ἐννοεῖται, διότι περὶ αὐτοῦ ὁ λόγος οὐχὶ περὶ τῆς εἰς τὴν ἑλληνίδα φωνὴν μεταφράσεως, ἥτις οὐδαμῶς ἐστὶν ἀνεπίληπτος. Πᾶσα ἡ ἀξία τοῦ ἔργου ἐγκρατεῖται ἐν τῇ ἐπιδείξει καὶ ὀρθῇ διαθέσει τῶν γεγονότων, ἅτινα ἐξικονοῦνται εἰς ἀμυῖν πάθους, ἀλλ' οὐχ ἥττον παρατηρήθησαν καὶ τινα ἐν αὐτῷ, ἅτινα μόνον κατὰ μοῖραν τελοῦνται. Ἡ κριτικὴ καίπερ τοῦτου, καίπερ τὸ ὡραῖον τοῦ δράματος ἀνομολογήσασα, ἐποιήσατο παρατηρήσεις, ἄς, ἐλλείψει χώρου, παραλείπω, ἀρκούμενος εἰς τὰ πρὸ στίχων γενικὰ καὶ παρατηρῶν ὅτι τὸ ἔργον ἐστὶ κυρίως mēlodrame (γράφω γαλλιστὴ τὴν λέξιν ἵνα μὴ γέννηται σύγχυσις πρὸς τὴν λέξιν μελόδραμα, δι' ἧς μεταφράζομεν τὴν Opéra), διότι ἔχει καὶ μέλος, μάλιστα κατὰ τὴν πρώτην πρᾶξιν. Οἱ ἑλληνικοὶ θίασοι, ὅτε τοῦ κ. Ταβουλάρη, παρ' οὗ ἤκουσα τὸ ἔργον κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, καὶ ὁ τοῦ κ. Ἀλεξιάδου, φυλάττουσι μόνον τὸ ἥσμα τῆς τυφλῆς πρὸ τῆς ἐκκλήσεως παραλείπουσι δὲ τὴν μικρὰν μονοδίαν μετὰ συμφωνίας, ἐν τῇ πρώτῃ πρᾶξει. Ὅσοι παρέστησαν κατὰ τὸ θέρος ἐν τῷ ἑαρινῷ θεάτρῳ Μνηματικῶν, ὅπου ἐδιδάχθη ὑπὸ τοῦ γαλλικοῦ θιάσου, τῆ συμπαρεῖ μελῶν τινῶν τοῦ θιάσου τῆς κ. Théo de Bolsheim, ἐνθυμοῦνται βεβαίως τὸ μέλος. Κατ' ἐμὴν γνώμην καὶ οἱ ἑλληνικοὶ θίασοι πρέπει νὰ τηρήσωσι τὸ μέλος, ὅπερ καθίστησι τερπινότερον τὸ δράμα, νῦν μάλιστα ὅτε προβάλλεται ὑπὸ τῶν θαυμαστῶν τῶν λεγομένων κωμειδυλλῶν ἢ μουσικῆ αὐτῶν, ἢ ὅποια ἐν παρόδῳ, εἶνε τὸ πλεῖστον ξένη, πολλὰκις διεστραμμένη.

ΧΡΟΝΙΚΑ.— Ἡ Σάρρα Bernhard ἀπεπεράτωσε τὴν σερῶν τῶν παραστάσεων αὐτῆς ἐν τῷ Μικρῷ-Θεάτρῳ τῆς Περτροπόλεως. Ἐδίδαξε τὴν Ἀδριανὴν Λεκουβρέρ, τὴν Καμελιόφορον, τὴν Φρουφρού, τὴν Κλεοπάτραν, τὴν Τόσκαν καὶ τὴν Φαίδραν. Αἱ δύο δὲ παραστάσεις τῆς *Jeanne d'Arc* ἐγένοντο ἀφορμὴ φιλογαλλικῶν ἐκδηλώσεων. Ἡ Σάρρα μεταβαίνει εἰς Μόσχαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Ὀδησσὸν καὶ Κίεβον.

— Οἱ *Cloches de Corneville*, τὸ γνωστὸν μελόδραμάτιον, ἀπὸ τίνος ἐπαίξετο ἐν τῷ θεάτρῳ *Gaité* τῶν Παρισίων καὶ αὐθις τῆς 1/16 ἐπινοητοῦ δεκεμβρίου συμπληροῦ νέαν ἑκατοντάδα παραστάσεων. Ἡ νέα ἑκατοστὴ παράστασις συμπλη-

ρῶσει 1225 παραστάσεις ἐν Παρισίοις καὶ 16000 ἐν τῇ Εὐρώπῃ.

— Τὸ Ἄνεξάρτητον—Θεάτρον, ὅπερ ἰδρύσατο ἐν Λονδίῳ ὁ ἰσπανὸς ὑποκριτῆς Grein ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Ἐλευθέρου-Θεάτρον (*Théâtre-Libre*) τῶν Παρισίων ὑπέρ ποτε κοπιᾷ ὅπως εὐρῆ νέα ἔργα ἄγγλων συγγραφέων.

— Ἐν Ἐκκλησίᾳ τινι τῆς ὁδοῦ Βασιλίσσης—Βικτωρίας ἐν Λονδίῳ ὁ αἰδ. Dreamer ὠμίλησε περὶ τοῦ νορβηγικοῦ δραματοποιῶ Ἡενρί Ἰβσεν, πλεῖστας τὸ ἐγκώμιον τῶν δραμάτων αὐτοῦ. Ἴδου ὅτι ὁ ἄμβων ἐν Ἀγγλίᾳ μετεβλήθη εἰς φιλολογικὸν βῆμα. Πρὸ μικροῦ ἀνεγράφη ὅτι ἕτερος ἰεροκήρυξ ὠμίλησε περὶ τοῦ ἀρτι ἀποβιώσαντος Τέννυσων.

ΟΔ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Τὴν προσοχὴν τοῦ πολιτικοῦ ἐν Εὐρώπῃ κόσμου ἐξακολουθοῦσιν ἐπισπώμενα τὸ στρατιωτικὸν ζήτημα, καίπερ κοπάσαντος τοῦ πατάγου, ὃν προεκάλεσεν ὁ εἰσηγητήριος λόγος τοῦ γερμανοῦ ἀρχιγραμματέως, κόμπος Καρρίβη, κατὰ τὴν κατάθεσιν τοῦ σχετικοῦ νομοσχεδίου εἰς τὸ κοινοβούλιον, καὶ ἡ ἐν Γαλλίᾳ ὑπουργικὴ κρίσις, ἡ ἐπελθοῦσα ἕνεκα ζητημάτων, ὑπαγομένων εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν δικαστηρίων μᾶλλον ἢ τὴν τοῦ κοινοβουλίου καὶ ἔχουσα γενικὴν σπουδαιότητα ἕνεκα τῆς ἐπιρροῆς τῆς μεγάλης ἐν Εὐρώπῃ δημοκρατίας ἐπὶ τῆς πορείας τῶν πολιτικῶν γεγονότων. Ὡς ἔχει ἡ ἐν τῇ Δύσει κατάστασις τῶν πραγμάτων, δυσχερῶς οἱ λαοὶ ἀπαλλαγῶνται τοῦ δαμοκλείου ξιφίου τῶν στρατιωτικῶν δαπανῶν καὶ ἐξηναγκασμένοι εἰσονται νὰ ἐξαγοράζωσι τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἡσυχίαν αὐτῶν δι' ὑπερόγκων χρηματικῶν ποσῶν, ἄπερ, ἐὰν μὴ ὑπῆρχεν ὁ φόβος τοῦ μέλλοντος πολέμου, ἠδύναντο νὰ δαπανηθῶσιν εἰς βελτιώσιν τῆς τύχης τῶν λαῶν τούτων, στενόντων ὑπὸ τὸ βάρος τῆς φοβερᾶς οἰδηροφθορίας, καὶ εἰς τὴν πρόοδον καὶ προαγωγὴν τῆς γεωργίας καὶ τῆς βιομηχανίας, τῆς ἀποτελούσης τὴν βάσιν τῆς εὐμερίας τῶν εὐνομιουμένων κρατῶν καὶ τῆς συντελούσης εἰς τὴν ἀποσφόδρῃσιν τῶν ἐκ τῆς διαταράξεως τοῦ κοινωνικοῦ καθεστῶτος ἀπορροδόντων κινδύνων. Ἐντεῦθεν ἡ ἀδημονία τῶν κυβερνήσεων τῶν μεγάλων τῆς Εὐρώπης κρατῶν, ζητουσῶν παντὶ σθένει νὰ ἐπιβάλλωσι τοῖς φορολογουμένοις τὴν ταχεῖαν ἀποπεράτωσιν τῶν μελετωμένων μεταρρυθμίσεων εἰς τὸν ὑψιστάμενον στρατιωτικὸν ὀργανισμὸν καὶ ἀγωνιζομένων νὰ ὑπερακοντίσωσιν ἀλλήλας ἐν τῇ παρατάξει πλειόνων ἀνδρῶν ὑπὸ τὰς σημαίας, ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τοῦ νέου ὀπλοῦ, ἐν τῇ αὐξήσει τῶν στελεχῶν, ἐν τῇ ἀνεγέρσει ὀχυρωμάτων καὶ φρουρίων παρὰ τὰ μεθόρια, ἐν τῇ κατασκευῇ γεφυρῶν πρὸς ταχεῖαν συγκοινωνίαν εἰς τὰ μέρη, ἄπερ, ὑπὸ μεγάλων καὶ ὀργαντικῶν διαυλακίζομενα ποταμῶν, ἥκιστα κατάλληλα τυγχάνουσιν εἰς τὰς κινήσεις τῶν στρατευμάτων. Καὶ ἐν μὲν Γερμανίᾳ, τῇ ἡγέτιδι ταύτῃ πάσης

ἐν Εὐρώπῃ νέας στρατιωτικῆς μεταρρυθμίσεως, οἱ περὶ τὴν κυβένησιν, ἐν οὐδενὶ τιθέμενοι τὰς διαμαρτυρίας τῶν κατωτέρων λέξεων ἢ τὴν δεινῶσιν τῶν κοινωνικῶν πληγῶν διὰ τῆς ἐξάψεως τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τῶν λοιπῶν στοιχείων, ἅπερ συνεπάγονται βαθμῶδ' τὴν γάγγραιναν τῆς κοινωνίας, καὶ ἀψηφούντες ὅλως τοὺς κινδύνους τῆς κυβερνητικῆς παραλυσίας, τῆς δυναμένης νὰ προκύψῃ ἐκ τῆς πολεμίας πολιτείας ἰσχυρῶν κομματικῶν ὁμίλων ἐν τῇ λευκῇ αἰθούσῃ, σταυροφορίαν ὄλην ἐκίνησαν ὑπὲρ τῆς διετοῦς θηλείας καὶ εἰσπνοῦνται τὴν ἰδέαν τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ ὑποβληθέντος νομοσχεδίου ὅπως ταχῶς ἢ τῶν Χοχεντσόλερν αὐτοκρατορία ἀνακτήσῃται τὴν προτέραν αὐτῆς στρατιωτικὴν ὑπεροχὴν καὶ ἀνέλθῃ εἰς ἡν περιωπὴν εὐθηνται ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῶν ἀμυντικῶν καὶ ἐπιθετικῶν δυνάμεων Γαλλία τε καὶ Ρωσία. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον αἱ λοιπαὶ μεγάλαι δυνάμεις ἀγωνίζονται ἐν τῷ σταδίῳ τῶν πολεμικῶν παρασκευῶν, ἰδίᾳ δὲ αἱ εἰρημῆναι δύο, αἱ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἐν Εὐρώπῃ κράτος συμφέρον ἔχουσαι νὰ κρατῶσιν ἐν ἴσῳ τὰς ἑαυτῶν δυνάμεις βαθμῶς πρὸς τὰς τῆς τριπλῆς συμμαχίας καὶ νὰ διατελῶσιν ἔτοιμα κατὰ παντὸς ἐνδεχομένου, ἢ κατὰ παντὸς ἐναντίον αὐτῶν κινδύνου, ἀπορρέοντες ἐκ τῶν ἀμοιβαίων ὑποχρεώσεων τῶν συμβαλλομένων δυνάμεων. Εὐνόητον ὅτι ἡ τοιαύτη τῶν πραγμάτων ἀποψις, συνδυαζομένη πρὸς ἕτερα ζητήματα, ἀνακινούμενα διὰ τῆς ἀνάγκης πλείονος ἐλευθερίας περὶ τὴν διὰ τῶν ὑγρῶν κελυθῶν συγκοινωνίαν, καθ' ἧς ἀνθίστανται αἱ δυνάμεις τοῦ τριπλοῦ συνδέσμου καὶ μάλιστα πασῶν ἢ Αὐστροουγγαρία, φοβουμένη ἐκ τῆς ἐλευθερίας ταύτης μείζονα τῆς μεγάλης τοῦ Βορρᾶ δυνάμεως ὑπεροχὴν, ὡς καὶ πρὸς ζητήματα ἀπορρέοντα ἐκ τοῦ ἀγῶνος τοῦ προσελκύσασθαι εἰς τοὺς ὑψισταμένους συμμαχικούς ἐν Εὐρώπῃ δεσμούς καὶ τὰ μέχρι τοῦδε πλήρη οὐδτερότητα τηρήσαντα κράτη, ἥκιστα τοὺς λαοὺς τῆς Δύσεως καθιστοῦσάκει, ἅτε βλέποντας ἐπιτεινομένην τὴν ἀνάγκην τῶν πολεμικῶν παρασκευῶν κατεῖς αὐτὰ ἔτι τὰ μικρότερα κράτη, ἐξαναγκασζόμενα εἰς ἀπομίμωσιν τῶν μεγάλων ἐν τῇ αὐξήσει τῶν ἀμυντικῶν καὶ ἐπιθετικῶν δυνάμεων, ὡς ἐν Βελγίῳ, ὅπου ὁ στρατηγὸς Βριαλμῶν, οὗ ἡ τελευταία περιοδεία τοσοῦτον προεκάλεσε πάταγον καὶ νέαν ἔδωκεν ὠθησὶν εἰς τὸ εἰρημῆνον ζήτημα μείζονος περὶ τὴν συγκοινωνίαν ἐλευθερίας, ὑπέδειξε τὴν ἀνάγκην νέων στρατιωτικῶν μέσων πρὸς ἐξασφάλισιν, τῆς τοῦ βασιλείου οὐδτερότητας.

Ἡ δ' ἐν Γαλλίᾳ ὑπουργικὴ κρίσις, ἐξωμαλίσθη κατὰ τελευταίας πληροφορίας διὰ τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ νέου ὑπουργείου ὑπὸ τὸν κ. Ριμπώ, ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν ἐν τῷ παραιτηθέντι ὑπουργείῳ Ρουμπέ. Ὁ κ. Ριμπώ, τὴν ἐντολὴν αὐτοῦ ἐκπληρῶν, ἔγνω νὰ προσλάβῃ τοὺς τέως συναδέλφους καὶ τινὰς νέους, εἰς οὓς ἀνέθηκε τὸ ὑπουργεῖον τοῦ ἐμπορίου καὶ τὸ τῆς δικαιοσύνης. Ὁ ὑπὸ τοιαύτην ἐποψὴν καταρτισμὸς τοῦ νέου γαλλικοῦ ὑπουργείου, δυνάται βεβαίως ν' ἀπαλλάξῃ τὴν Γαλλίαν ἀπὸ ἰκανῶν δυσχερειῶν καὶ ἰδίᾳ ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ἐμπορικῆς, αἵτινες ἀμφότεραι μεγάλῃν κέκτνται σημασίαν, ἢ μὲν ἐν σχέσει πρὸς τὴν Ρωσίαν, εὐχομένῃ

τὴν διατήρησιν τοῦ κ. Ριμπώ ἐν τῷ ὑπουργείῳ, ἅτε τὰ μέγιστα συντελέσαντος εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν πόθων τοῦ προέδρου τῆς δημοκρατίας, εὐχομένου πάντοτε τὴν συναδέλφωσιν Γαλλίας καὶ Ρωσίας καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς Κρονστάδης καὶ τοῦ Χερβούργου, ἢ δ' ἐν σχέσει πρὸς τὰ διάφορα τῆς Εὐρώπης κράτη, ἐν οἷς καὶ ἡ Ἑλλάς, τὰ ζητοῦντα νὰ συνάψῃσι στενωτέρας μετὰ τῆς Γαλλίας ἐμπορικὰς σχέσεις· ἄλλως τε δὲ τοιαύτην ταχείαν ἐξωμάλιζιν τῆς ὑπουργικῆς κρίσεως ἐν Γαλλίᾳ εὐχονται πάντες οἱ ταύτης φίλοι, δυσθύμως ἔχοντες ἐπὶ πάσῃ διαταραξί τῆς τακτικῆς τῶν ἐν τῇ μεγάλῃ Δημοκρατίᾳ ἐσωτερικῶν πορείας καὶ ἥκιστα ἀνεχόμενοι τὰς ἐναντίον τῆς Γαλλίας μομφὰς ἐν τοῖς ξένοις κοινοβουλίοις, ὡς τῷ βιενναίῳ, ὅπου ἠκούσθησαν καὶ αὐθις ἥκιστα κοινοβουλευτικαὶ φράσεις περὶ τοῦ ἐν Γαλλίᾳ κυβερνητικοῦ συστήματος καὶ ἀνεμασῆθησαν οἱ γνωστοὶ λόγοι τοῦ Τίσσα, κατανεχθέντος πρὸ τριετίας ἐναντίον τῆς παγκοσμίου ἐν Παρισίοις ἐκθέσεως καὶ συμβουλευσαντος τὴν τῆς πατριδος αὐτοῦ ἀποχὴν ἀπὸ τοῦ μεγάλου τούτου εἰρημικοῦ συναγωνισμοῦ. Τοιαῦτα κατὰ τῆς Γαλλίας γλώσσα ἐπετρέπετο, ἐὰν οἱ ἐν τῇ διαδικῇ μοναρχίᾳ, ἀπληλαγμένοι ὅλως ἐτύγχανον τῶν ὑπουργικῶν κρίσεων, αἵτινες, ἀπολύτως ἐξεταζόμεναι, δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς συχνότεραι τῶν ἐν Γαλλίᾳ, ἐὰν μὴ μάλιστα οἱ ἐν τῇ ἐξουσίᾳ ἐκρατοῦντο τοσοῦτον ἰσχυρῶς ἀπ' αὐτῆς ἀλλὰ τούναντιον ὑπέκυπτον τὸν αὐχένα εἰς τὴν ψῆφον τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσώπειας. Καὶ ἀληθῶς, μόλις ἢ διὰ τῆς παραιτήσεως τοῦ κ. Τσάπαρν προκληθεῖσα κρίσις ἀπεσοδύθη διὰ τῆς εἰς τὴν ἐξουσίαν ἀνόδου τοῦ κ. Βέκερλε, καὶ ἀμέσως παραπλήσιος κινδύνος ὑπέβησε τὴν Αὐστροίαν διὰ τῆς ἀπορρίψεως τῶν μυστικῶν κεφαλαίων ἐν τῇ βιενναίᾳ βουλῇ. Ἄλλ' ὁ κόμης, Τσάαφφε στεγρῶς ἀπὸ τῆς ἐξουσίας ἀντεχόμενος, ἐκρίνεν εὐλογον νὰ μὴ ἀποθέσῃ τὴν ἐξουσίαν καὶ ἴσως ἐν τῷ πόθῳ τοῦ τηρῆσαι αὐτὴν, ἐξαναγκασθῆσεται νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τοῦ μονάρχου τὴν διάλυσιν τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσώπειας καὶ τὴν διεξαγωγὴν νέων ἐκλογῶν ἐπὶ τῇ ἐλπίδι τοῦ προσκλήσασθαι ὁμογενεστέραν πλειοψηφίαν.

Καὶ ἤδη, τοῦ λόγου ὄντος περὶ τοῦ νέου γαλλικοῦ ὑπουργείου ὑπὸ τὸν κ. Ριμπώ, ὀφείλομεν εἰπεῖν ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ προέδρου αὐτοῦ κ. Ριμπώ. Ὁ κ. Ριμπώ, τὸ πρῶτον νῦν καταλαμβάνων τὴν ἀνωτέραν ἔδραν τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου τῆς δημοκρατίας, συνηγόρησε πάντοτε ὑπὲρ τῆς κοινῆς συνεργασίας μετριοπαθῶν δημοκρατικῶν καὶ ριζοσπαστικῶν πρὸς ἀποσόδησιν τοῦ ἐκ τῆς μοναρχικῆς μεριδος κινδύνου. Διακρίνεται ἐπὶ μεγάλῃ δραστηριότητι καὶ ἀκραίφνῃ φιλοπατρίᾳ, ὡς τοῦτο διετράνωσεν ἐν ἡ θέσει κατεῖχεν ἄχρι τοῦδε οὐ μόνον ἐπὶ τοῦ ὑπουργείου Φραισινὲ τῆς 6)18 φεβρουαρίου 1890 ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ παραιτηθέντος· δυνάται διακρίνεσθαι διὰ τὸ εἰρημικὸν αὐτοῦ πνεῦμα, οὐδεμίαν δ' ὑπάρχει ἀμφιβολία περὶ τοῦ ὅτι ἐν Εὐρώπῃ πολιτικὸς κόσμος εὐμενῶς ἀποδεχθήσεται τὴν εἰς τὴν ἐξουσίαν ἀνοδὸν τοῦ κ. Ριμπώ, σπεύσαντος μάλιστα νὰ δηλώσῃ διὰ τῆς εἰς τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν ἀναγομένης περιοχῆς τῆς ὑπουργικῆς δηλώσεως ὅτι ἡ χώρα αὐτοῦ

διατελεί ἐν ἀγαθαῖς σχέσεσι πρὸς ἀπάσας τὰς δυνάμεις. Ἴδια ἐν Ἑλλάδι ἡ ἐκλογὴ τοῦ κ. Ριμπὼ θὰ ἐμπούνησιν εὐδαιμονίαν ἐντύπωσιν τὸ μὲν ἕνεκα τοῦ ὅτι ἐν τῷ ἐμπορικῷ ζητήματι συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ τεθῶσιν ὑπὸ τοῦ διευθύνοντος τέως τὸ ὑπουργεῖον τοῦ ἐμπορίου κ. Ἰουλίου Ρὸς συμφερότεροι εἰς τὰ ἑλληνικὰ ἐμπορεύματα ὄροι, τὸ δὲ ἕνεκα τοῦ ὅτι ἐνέργησεν ὅπως ἐπαξίως ἀντιπροσωπεύῃ ἡ Γαλλία κατὰ τὴν εικοσιπενταετηρίδα τοῦ βασιλέως Γεωργίου ἔπειθε δὲ καὶ μεγάλην ναυτικὴν μοῖραν, ἀπαξ ἔτι κεντήσασαν τὴν εὐθικὴν τῶν Ἑλλήνων χορδῶν, οἵτινες, ἀναμνησκόμενοι ἀρχαιοτέρων γεγονότων, προφρόνως ἀνομολογοῦσιν ὅτι ἡ δημοκρατομένη Γαλλία ἡκιστα ὑπελήφθη τῆς μοναρχουμένης ἐν τῇ ἐκδηλώσει τῶν πρὸς τὸ νεαρὸν βασιλεῖον συμπαθειῶν αὐτῆς, καὶ τοι οὐ πρὸ μικροῦ ἔτι ἕτερα κράτη, ἐπόμενα ταῖς ἐν Λαϊθάκη καὶ Βερόνη ἀνακηρυχθείσας ἀρχαῖς, ὧν ὑπέρομαχος ἀνεδείχθη πάντοτε ἡ μετερνίχειος πολιτικὴ, ἀναπαρίστων τὸν δεσμῶν τὴν Προμηθεά κλῆρον τῆς ἰσυχίας τῶν 300,000,000 τῆς Εὐρώπης τῆς ἡκιστα ὅμως ὑπ' ὄψιν ληφθείσης, ὅτε ἄλλοι ἀθετήσαντες τὰ διεθνή τῆς μεγάλης καὶ ἐπισήμου Εὐρώπης, συμβόλαια καὶ προκαλέσαντες τὴν μαστίζουσαν νῦν συμπασαν τὴν Εὐρώπην σιδηροφορίαν, οὐ μόνον ὑπ' οὐδενὸς ἀπειροῦντο ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ ἀλλὰ καὶ ἐπαίνων ἠξιοῦντο ἐν ἐπισήμοις συμπόσις διὰ σπονδῶν ἀφθόνου καμπανίτου.

Ἐκ τῶν λοιπῶν κρατῶν ἡ μὲν Ἀγγλία προαλείφεται εἰς τὸν κοινοβουλευτικὸν ἀγῶνα καὶ ὁ κ. Γλάδστον προπαρασκευάζει τὸ σπουδαιότερον τῶν εἰς τὴν προσεχῆ σύνοδον τοῦ νέου κοινοβουλίου ὑποβληθῶσων νομοσχεδίων, ἅτοι τὸ εἰς τὴν διουκιτικὴν ἐν Ἰρλανδίᾳ αὐτονομίαν ἀναγόμενον, συνάμα δὲ διανοεῖται καὶ ὅποιον τὸ καταλληλότερον μέσον πρὸς πρόληψιν τοῦ δεινομένου ἐργατικοῦ κινήματος, τοῦ μεγάλως τῇ ἀληθείᾳ, παρεμβάλλοντος δυσχερείας εἰς τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἄνετον διεξαγωγὴν τοῦ ἐμπορίου τῆς μεγάλης Βρετανίας.

Οἱ δ' ἐν Ρωσίᾳ περὶ πλείστον ποιοῦνται τὴν βελτιώσιν τῶν οἰκονομικῶν τοῦ κράτους, τὴν εὐρυσίαν τοῦ σιδηροδρομικοῦ συμπλέγματος τῶν συγκοινωνιῶν καὶ τὴν εἰσαγωγὴν διαφόρων μεταρρυθμίσεων εἰς τὸ διουκιτικὸν σύστημα καὶ τὸ δημαρχικόν. Ἴδια ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος ὑπερέχει ἐν τῷ ἀγῶνι ταύτῃ καὶ πάσαν καταβάλλει μέριμναν ὅπως βελτιώσῃ τὴν τύχην τῶν ὑπακόων αὐτοῦ κατὰ τὸ παραδειγμα τοῦ ἀειμνήστου πατρός, τοῦ ἀπαθανάτισαντος τὸ ὄνομα αὐτοῦ διὰ τῆς μεγάλης τῷ ὄντι μεταρρυθμίσεως, τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν δουλοπαροίκων.

Ἐπὶ τὴν ἐποχὴν τῶν ἐν τῷ οἰκονομικῷ σταδίῳ καταβαλλομένων ἐνεργειῶν ἀξιοσημειώτοι τυχάνουσι καὶ αἱ προσπάθειαι τοῦ πρωθυπουργοῦ τῆς Ἰταλίας, αἱ εἰς οὐδὲν ὅμως πρακτικὸν ἀποτέλεσμα ἀπολήγουσαι, ἐάν μὴ τροποποιηθῇ ἡ ἐξωτερικὴ τοῦ βασιλεῖος πολιτικὴ καὶ μὴ ἀνασυνδεθῶσιν αἱ πρὸς τὴν Γαλλίαν ἐμπορικαὶ σχέσεις.

Ἐκ τῶν μικρότερον κρατῶν τὴν μεγαλειέτεραν σπουδαιότητα συνγκεντροῖ ἡ Ἑλλάς ἐπὶ τῇ ἐπικειμένῃ συζητήσεϊ τοῦ προϋπολογισμοῦ, ὃν καταθέσας ἤδη ὁ κ. Τρικούπης ἐξεκόνεισε δεόντως τὴν οἰκονο-

μικὴν κατάστασιν τοῦ βασιλείου καὶ ὑπέδειξε τὰς ἀναγκαίας θυσίας πρὸς ἀφίξιν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας. Ὑπολείπεται νῦν ἡ σύμπραξις τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας πρὸς πραγμάτων τῶν μεγάλων τοῦ ἐκλεκτοῦ τῆς 3 μαΐου σχεδίων, καθ' ἃν ὥραν τοσοῦτος ἐν Εὐρώπῃ γίνεται λόγος περὶ τῶν οἰκονομικῶν τοῦ βασιλείου. ἕτερα δ' ἄρτιπαγῆ κράτη, ἐπωφελοῦμενα τὰς δυσχερείας τῶν ἄλλων, συμπληροῦσι τὴν πολιτικὴν αὐτῶν ἐπὶ βλάβῃ τῶν ὁμῶν λαῶν.

ΧΡΟΝΙΚΑ.—Ἐν Γερμανίᾳ ὁ πρίγκηψ Βίσμארκ ἀπῆλθεν ἐκ Φάρξεν, εἰς Φρινδριςχορσε, ἐχαιρέτησε δ' αὐτὸν ἐν τῷ σιδηροδρομικῷ σταθμῷ τοῦ Βερολίνου ἄπειρον πλῆθος λαοῦ.

—Ἐν Γαλλίᾳ μετὰ προσοχῆς διεξήχθη ἡ ἀνάκρισις τοῦ γερμανοῦ κατακτόπου Λεσκίνα, ἐφ' ὃ εὐρέθησαν διάφοροι χάρται καὶ σχεδιαγραφήματα, ἀναγόμενα εἰς ὀχυρωματικὰ ἔργα.

—Ἐν Ἀγγλίᾳ προπαρασκευαζομένη διεξάγονται διὰ τοὺς γάμους τοῦ δουκὸς τῆς Ὀρκης μετὰ τῆς πριγκηπίσσης Βικτωρίας τοῦ Τέκ. Οἱ γάμοι ἐξαγγελθήσονται ἐπισήμως μετὰ τὸ πένης ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ δουκὸς τῆς Κλαρεντίας, τελεσθήσονται δὲ κατὰ μάρτιον.

—Ἐν Ἰσπανίᾳ ἐπέτληεν ὑπουργικὴ μεταβολὴ καὶ τὸν κ. Κανόβαν διαδεχθήσεται πιθανῶς ὁ κ. Σαγάστας.

ΦΥΡΑΝΗ ΜΙΓΔΗΝ.

Ἐν δυοῖ συνέδριαις τῆς ἐν Παρισίοις ἀκαδημίας τῶν ἠθικοπολιτικῶν ἐπιστημῶν ὁ πρίγκηψ Βίβεσκο ἐποίησατο ἀνάγνωσμα «περὶ τῶν μοναστηρίων ἐν Ρουμανίᾳ» (Couvents dédiés en Roumanie). Αἱ γαλλικαὶ ἐφημερίδες ἀναγράφουσι ἀπλῶς τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ ἀναγνώσματος ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀναλύσεως. Τοῦτου ἕνεκα, ἐν γε τῷ παρόντι, ἀγνοοῦμεν τὸ πνεῦμα τοῦ ἀναγνώσματος τοῦ κ. Βίβεσκο καὶ εἰ ὁ ρουμᾶνος ἀγορητῆς ἔθιξε καὶ τὸ ζήτημα, ὅπερ συνδέεται πρὸς τοὺς Ἁγίους Τόπους.

—Πρὸς τοῖς ἄλλοις κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ Σικάγου γυνήσεται καὶ ἐκκλησιαστικὸν συνέδριον, ὃ τὸ πρόγραμμα ἐξεδόθη. Τὸ συνέδριον τοῦτο διοργανίσει ἐπιτροπὴ προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Βαλτιμόρης. Ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης διεβίβασε προκλητήριον φιλοφρονέστατον τῇ Α. Θ. Π. τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ, ἐν ᾧ Νεόφυτος δ' Η' ἀποκαλεῖται ἀρχηγὸς τῆς καθόλου Ἐκκλησίας.

—Ἐν Ἀμερικῇ ἀπέθανεν ὁ πλουσιώτατος τῶν Κροίσσων τοῦ νέου κόσμου Ζαΐη Γούλδ. Κατέλιπε 1,375,000,000 φρ. περιουσίαν, ἀποφέρουσαν πρόσοδον 70,000,000.

—Περιοδικὸν σύγγραμμα τῆς Σουηδίας, *Ord och Bild* ἐπιγραφόμενον, ἐδημοσίευσεν πρὸ μικροῦ ἐπιστολὴν περὶ τῆς φιλολογικῆς κινήσεως τῆς Φινλανδίας, ἐξ ἧς φανεροῦται ὅτι οἱ Φινλανδοὶ σὺν τῷ χρόνῳ ἀπὸ τῆς ἐνώσεως αὐτῶν μετὰ τῆς Ρωσίας ἀνέπτυσαν τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν φιλολογίαν αὐτῶν, ἀποταξάμενοι τὴν σουηδικήν, καὶ ὅτι ἐδημιούργησαν

ἰδίαν φιλολογίαν. Πρὸς τούτοις ὁμοῦ ποιεῖται πρόσδον καὶ ἡ ῥωσική, ὅπερ σὺν τῇ χρόνῳ συντελεσεί εἰς τὴν πλήρη ἀφομοίωσιν τοῦ μεγάλου δουκάτου τῆς Φινλανδίας πρὸς τὴν ῥωσικὴν αὐτοκρατορίαν.

— Ἐνῶ ἐν Εὐρώπῃ. ἐν τισὶ χώραις ἰδίᾳ, ἡ διδασκαλία τῆς ἑλληνικῆς ὑποβιβάζεται, ἡ Σερβία κατέστησεν αὐτὴν ὑποχρεωτικὴν ἐν τοῖς γυμνασίοις αὐτῆς, κατανοήσασα ὅτι ἡ διδασκαλία τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς διαπλάττει κατ' ἐξοχὴν τὸν ἄνθρωπον καὶ προάγει τὸν πολιτισμὸν.

— Ἡ γενικὴ συνεδρία τῆς ἐνταῦθα Μεσαιωνικῆς Ἐταιρείας ἐγένετο τῇ κυριακῇ 15 νοεμβρίου, μετὰ τὴν τοῦ ἀρχαιολογικοῦ τμήματος, ἀμφότεραι ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ κ. Ἑλ. Ταπεινοῦ, προέδρου τοῦ ἱστορικοῦ τμήματος. Ἡ γενικὴ συνεδρία ἤκροάσατο τῆς «περὶ ἀγιασμάτων» ἐγγράφου γνώμης τοῦ κ. Ἰ. Μηλιοπούλου, καὶ τῶν προφορικῶν διαφωνήσεων τῶν κκ. Ἡλ. Ἀλεξανδρίδου, Ἑλ. Ταπεινοῦ καὶ Μ. Ι. Γεδεῶν, ὧν αἱ ἐγγράφοι γινώμηναι, καθὼς καὶ πολλῶν ἄλλων, ἀνακοινωθήσονται τὴν 6 δεκεμβρίου. Συζήτησιν ἐκτενῆ προκάλεσεν ἀγγελία τις τοῦ κ. Μηλιοπούλου, ὅτι ἀνεκαλύφθη ὁ ἐν τῇ Σ' ρεγίῳνι ναὸς τοῦ ἀποστόλου Θωμᾶ, περὶ οὗ εἶπέ τις. Οἱ κκ. Γεδεῶν, Ἀλεξανδρίδης, καὶ Ταπεινὸς ἀπέκρουσαν τὴν ἰδέαν, ἅτε μήπω συμπληρωθεῖσιν τῶν ἐπὶ τόπου ἐρευνῶν· ἄλλως δὲ καὶ πλίνθους τινὰς ἐνεπιγράφους εὐρεθείσας ἐν τῇ ἀνασκαπτομένῳ οἰκοπέδῳ δὲν ἐθεώρησαν οἱ ἑταῖροι ὡς ἐχούσας σημασίαν τινά. Ὁ κ. Γεδεῶν ἐπέστησε τὴν προσοχὴν τοῦ τμήματος ἐπὶ τῶν κιονοκράνων, ὧν ἐν τοῖς πλείοσιν εἰσὶν ἐγγεγλυμμέναι περιστεράι. Ἡ συζήτησις ἀνεβλήθη εἰς τὴν 6 δεκεμβρίου.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Σάββατον, 28 Νοεμβρίου.

Ἡ ἑβδομάς αὕτη δὲν διήλθεν ἐν ἀπραξίᾳ, ὡς αἱ πρὸ αὐτῆς, κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα τὰ χρηματιστήρια ἤρξαντο ἐξερχόμενα τῆς πρὸ πολλοῦ κατεχούσης αὐτὰ καχεκτικῆς καταστάσεως. Τὸ σύνθημα ἐδόθη ἐκ τοῦ χρηματιστηρίου τῶν Παρισίων, τὸ ὁποῖον τὸν σχηματισμὸν τοῦ νέου ὑπουργείου ἐχαιρέτισε δι' ὑψώσεως τῆς γαλλικῆς ράντ, συνετέλεσε δὲ καὶ τῶν ἄλλων χρεωγράφων, ἅτινα εἰσὶ τὸ σύνθημα ἀντικείμενον τῆς κερδοσκοπίας, τοιαῦτα δὲ εἶναι τὰ ρωσικά, τὰ τουρκικά, τὰ ἰσπανικά καὶ τὰ ἰταλικά, ἔχοντα ἕκαστον ἰδιαιτέρον ὄμιλον, ἢ συνδικάτον ὑποστηρίζοντα αὐτά, καὶ ματαιοῦντα τὰς πρὸς ὑποτιμήσιν προσπαθείας τῶν θιασωτῶν τοῦ ἐκπεσμοῦ. Εἰς τὴν ὑπαρξίν καὶ τὰς ἐνεργείας τῶν συνδικάτων τοῦτον ὀφείλεται ἡ διατήρησις τῶν τιμῶν μεθ' ὅλας τὰς γενομένας πωλήσεις καὶ τὰ διάφορα πολιτικά καὶ κοινοβουλευτικά ἐπεισόδια, ἅπερ ἐν ἄλλοις καιροῖς ἤθελον ἐπενέγκῃ γενικὸν ἐκπεσμόν καὶ μεγάλας ἀνωμαλίας ἐν τοῖς χρηματιστηρίοις. Τὰ ἡμέτερα χρεωγράφα ὑποστηρίζονται, ὡς γνωστόν, ὑπὸ τοῦ περὶ τὴν Ὀθωμ. Τράπεζαν ἰσχυροτάτου ὀμίλου, ὁ ὁποῖος ἀναντιρρότως κατάρθωσεν οὐ μόνον νὰ ἀναβιδάσῃ ἀλλὰ καὶ νὰ διατηρήσῃ στερεῶς καὶ ἀσφαλῶς τὸ Γενικὸν τῆς Τουρκίας εἰς τιμὰς πρωτοφανεῖς καὶ ἀδο-

κίτους. Χωρὶς ν' ἀνατρέξωμεν εἰς τὰς τιμὰς τῶν προηγουμένων ἐτῶν, καὶ λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὰ χρηματιστικά δελτία τοῦ χρηματιστηρίου τοῦ Λονδίνου τῆς 30 Ἰουλίου 1891 καὶ τὰ τῆς αὐτῆς ἡμερομηνίας τοῦ 1892 εὐρίσκομεν ὅτι τὸν μὲν παραλθόντα Νοέμβριον τὸ Γενικὸν χρέος ἐτιμᾶτο ἢ μὲν σειρὰ A 44 3/4, ἢ δὲ B 23 1/4 ἢ δὲ Γ καὶ Δ 17 1/8, ἐνῶ κατὰ τὸν αὐτὸν μῆνα τοῦ 1892 ἢ μὲν σειρὰ A ἐτιμᾶτο 55, ἢ δὲ B 34, ἢ δὲ Γ 24, 15/16 καὶ ἢ Δ 21 7/16, ἐκέρδιζαν δηλονότι ἐντὸς ἐνὸς ἔτους ἐκτὸς τοῦ ἐκ μᾶς λίρας τοκομεριδίου ἢ μὲν σειρὰ A. Λίρ. ἀγγλ. 13, ἢ δὲ B 8 1/4 ἢ Γ 4 3/4 καὶ ἢ Δ 4 3/8. Τῆς ὑψώσεως ταύτης τῶν τουρκικῶν χρεωγράφων δὲν ἐπωφελήθη δυστυχῶς ἡ ἡμετέρα ἀγορά, διότι τὸ παρ' ἡμῖν δημόσιον ἐθεώρησε πάντοτε βεβαιωμένον καὶ ἐπικίνδυνον τὸν τοιοῦτον ὑψωμὸν, ὃν ἔνεκα τούτου δὲν ἠδυνήθη νὰ παρακολουθήσῃ μετὰ πεποιδήσεως ἢ κερδοσκοπία. Οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ οἱ πραγματικοὶ κάτοχοι καθ' ὅσον ὑψοῦντο αἱ τιμαὶ ἐξεποιοῦν τὰ εἰς τὰ ταμεῖα αὐτῶν χρεωγράφα, τὰ ὁποῖα διὰ τοῦ συνδικάτου ἢ τῶν ἐπικαταλλακτῶν μεταφέροντο εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς ἀγοράς, ὅπου εὐρίσκον προθύμους ἀγοραστὰς, οὕτω δὲ εὐρέθημεν πρὸ πολλοῦ ἑστερημένοι τίτλων, οἱ δὲ πωλοῦντες εἰς τὰ ἀνοικτὰ ἐνῶ χάνουσι τὸ ἐξάμηνον τοκομεριδίον ἀναγκάζονται σχεδὸν πάντοτε νὰ πληρώνωσιν εἰς τοὺς ἀγοραστὰς δόροισι ἵτιοι πρόστιμον ἐπὶ μὴ παραδόσει τίτλων. Ἡ κατάστασις αὕτη οὐδόλως εἶναι ἐνθαρρυντικὴ εἰς τοὺς πωλητὰς, οἱ ὁποῖοι μόνον εἰς ἔκτακτόν τι καὶ μέγα πολιτικὸν γεγονός δύνανται νὰ στηρίξωσι τὰς πρὸς σπουδαίαν ὑποτίμησιν ἐλπίδας αὐτῶν.

Ἐχομεν λοιπὸν τὴν ἑβδομάδα ταύτην σπουδαίαν ὀπσοῦν ἀνατίμησιν πάντων τῶν χρεωγράφων, διότι τὸ μὲν Γενικὸν χρέος, ὅπερ τὴν δευτέραν ἐτιμᾶτο 23, 23)40, ἠγοράζετο χθὲς τὸ ἑσπέρας 23, 38, αἱ δὲ Ὁμολογίαι τῶν Σιδηροδρόμων ἀπὸ 89 1/4 ἀνετιμήθησαν εἰς 94 1/4, αἱ δὲ μετοχαὶ τοῦ Μονοπωλείου ἀπὸ 15, 38)40 ἐβῆσαν χθὲς μέχρι 16, 14, διαψεύσασαι μὲν τὰς ἐλπίδας τῶν ἀπαισιοδόξων, δικαιώσασαι δὲ πληρέστατα ἡμᾶς, οἱ ὁποῖοι δὲν συνεμερίσθημεν τὰς περὶ μεγάλης ὑποτιμήσεως πεποιθήσεις πολλῶν, ὧν ἡ γνώμη ἐν ἄλλοις ἐστὶ λίαν σεβαστή. Ἦδὲ λέγεται μετὰ βεβαιότητος ὅτι τὸ διανεμηθὸν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο μέρος ἀορίσθη εἰς φράγκ. 20, ὧν τὰ 12 προσεχῶς πληρωθήσονται, διαψεύδεται δὲ ἡ κυκλοφοροῦσα φήμη ὅτι ὀριστικῶς διεκόπησαν αἱ περὶ κτηνοτροφίας καὶ τῶν ἄλλων σχετικῶν ζητημάτων διαπραγματεύσεις. Δυνάμεθα τοῦναντίον νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι ἡ κυβέρνησις, περὶ πολλοῦ ποιουμένη τὴν πρόσδον καὶ τὴν εὐμερίαν τῆς ἑταιρίας τοῦ Μονοπωλείου, δεικνύται εὐδιάθετος νὰ παραδεχθῇ ἄλλην σπουδαιότεραν αἰτησίαν, ἢ ὁποῖα δύναται, πραγματοποιουμένη, νὰ καταστήσῃ εὐρύτερον τὸν ὀρίζοντα τοῦ μέλλοντος τῆς ἑταιρίας.

Περὶ τῶν ἑλληνικῶν χρεωγράφων οὐδὲν ἔχομεν νὰ προσθέσωμεν εἰς ὅσα ἐγράψαμεν ἐν τῇ Ἐπιθεωρήσει ἡμῶν τὴν παρελθούσαν ἑβδομάδα. Ἄλλως δὲ εἶναι γνωστόν ὅτι ἡ περὶ τοῦ οικονομικοῦ θριγμῶν τοῦ κ. Τρικούπη αἰσιοδοξία ἡμῶν οὐδέποτε ἐκλονίσθη. Γινώσκοντες τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἐξόχου ἀνδρὸς ἔχομεν ἀκλόνητον τὴν πεποίθησιν ὅτι ταχέως καὶ ἀσφαλῶς

θά φέρη εἰς αἶσιον πέρας τὸ ὅπερ ἀνέλαβε σωτήριον ἔργον. Ὁ εἰς τὴν βουλὴν ὑποβληθεὶς προϋπολογισμὸς τοῦ 1893 ἐστὶ τοσοῦτον σαφὴς καὶ ἐπὶ τοιούτων στηριζέται ἀσφαλῶν βάσεων, ὥστε μόνον οἱ ἐθελοτυφλοῦντες δὲν βλέπουσιν ἐν αὐτῇ τὴν οικονομικὴν σωτηρίαν τοῦ ἔθνους. Χάριν τῆς σωτηρίας ταύτης τὰ ἐπιβαλλόμενα νέα βάρη εἰσὶν ἐλάχιστα, ταῦτα δὲ ἀγογγύστως θὰ ὑποστῇ ὁ ἑλληνικὸς λαός, ὁ ἀείποτε τὴν τιμὴν αὐτοῦ ὑποστηρίξας διὰ πάσης θυσίας. Αἱ τερατολογίαι καὶ τὰ φρυγάματα τῶν ὀργάνων τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἡ ὁποία ἐπὶ τέλους πρέπει νὰ ἐννοήσῃ ὅτι καθίσταται γελοία ἐνώπιον τοῦ πανελληνίου, οὐδὲν ἄλλο ἀποδεικνύουσιν ἢ ὅτι, ἀδυνατοῦντες νὰ ἀντιτάξωσι τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν λογικὴν πρὸς καταπολέμους τῆς πολιτικῆς τοῦ κ. Τρικούπη καταφεύγουσιν εἰς τὰ ὄπλα τῶν ἀδυνάτων ἥτοι εἰς ὕβρεις βαναύσων καὶ εἰς ἀράς γραϊδίων.

Ν. ΦΩΤΙΑΔΗΣ.

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Ἐν γένει ἡ ἀγορά μας διήλθεν ἥσυχος κατὰ τὸ λήξαν ἐφθήμερον. Εἰς τὰ σιτηρὰ ὀλίγας εἰχομεν πράξεις ἀνευ μεταβολῆς τιμῶν. Ἐκομίσθησαν δὲ ἐκ Ρωμυλίας 24000 κοιλῶν, πωληθέντων τῶν τῆς κάτω γραμμῆς ἀπὸ 9 ἕως 10 κάτω λίβρας τῶν δὲ τῆς ἄνω ἀπὸ 8 1/2 ἕως 9. Ἐξ Ἀνατολῆς διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ἐκομίσθησαν 4000 κοιλὰ, πωληθέντα ἀπὸ 9 ἕως 10 1/2 κάτω λίβρας, ἐκ Ρουμανίας 8000 δοθέντα πρὸς 8 κάτω λίβρας καὶ ἐξ Οἰνός 1000 κοιλὰ πωληθέντα πρὸς 10 1/2 κάτω λίβρας. Σκληροῦ σίτου ἐκομίσθησαν 4000 κοιλὰ, πωληθέντα ἀμέσως πρὸς 37 1/2 ἕως 38 παράδες κατ' ὄκαν ὄντος ζητημένου. Ὁ ἀραβόσιτος διετέλεσεν ἡμελημένος μ' ὀνομαστικὴν τιμὴν 20 ἕως 21 παρ. ἡ ὀκά. Κριθῆς ἐκομίσθησαν 60000 κοιλῶν, ἐξ ὧν ἐπωλήθησαν 17000 πρὸς 11 1/2. Βρώμης ἐπωλήθησαν 14000 ὀκάδες πρὸς 22 1/4. Ἡ δὲ σίκαλις διετέλεσεν ἀζήτητος ὀνομαστικῶς, τιμωμένη 22 παράδες. Ἡ ἐπὶ τῶν ἀλεύρων κίνησις ὑπῆρξε μετριωτάτη εἰς τὰς αὐτὰς τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος τιμὰς, ἐν ὧν δὲ ἐφθασαν 6500 σάκκοι.

Τὰ ὄσπρια καὶ σπόροι ἔχασαν τῆς ζωηρότητά των ἔχοντα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὰς ἐκπεσοῦς, ψασιόλων ἐπωλήθησαν 5400 σάκκοι καὶ τιμῶνται οἱ Πλοεστίου 120—122, Βραΐλας 80 καὶ τζαλίδια 145—150 καὶ Ὀρδοῦς 108—110 αἱ 100 ὀκάδες. Ἐρέδινθος Ἀμισοῦ τιμᾶται 42—43 καὶ Δαμασκοῦ 55—56, ἐπωλήθησαν δὲ 480 σάκκοι. Σπυρῆματα ζητοῦνται τιμώμενα διὰ διαμετακόμισιν 86 παράδες ἡ ὀκά καὶ δι' ἐπιτόπιον κατανάλωσιν 90—92. Ἐπωλήθησαν 12500 σάκκοι. Εἰς τοὺς καναροσπόρους ἐπικρατεῖ ἀπραξία μὲ τὰς ἐκπεσοῦς, οἱ δὲ καναρόσποροι τιμῶνται δι' ἐξαγωγὴν 50—51 παρ. ἡ ὀκά καὶ δι' ἐπιτόπιον κατανάλωσιν 63—65.

Ἡ κέγχρος Ρωμυλίας καὶ Ἀδᾶ Βαζάρ τιμᾶται 23—23 1/2 χρυσοῦς παράδες.

Οὐδεμίαν εἰχομεν μεταβολὴν εἰς τὰ ἀποικιακά, ἀπάντων τῶν εἰδῶν διατελεσάντων εἰς τὰ αὐτὰ τῆς

παραλθούσης ἐβδομάδος μὲ ὀλίγας πράξεις. Τῶν ζαχάρεων αἱ πρῶται αὐστριακαὶ τιμῶνται 124—125 τὸ καντάρι, αἱ δὲ δευτέραι 116—117 καὶ αἱ Ὀλλανδικαὶ 150—152. Οἱ καφέδες ἀπὸ 11 1/2 ἕως 14 1/2 χρυσὰ γρόσια ὁ ὀκά καὶ τὰ ἀγγλικὰ ρύζια 112—113, τὰ τῆς Αἰγύπτου 80—82 καὶ Μαχδουσὲ 88—95, καὶ τὰ ρυζόνια ἀπὸ 46 ἕως 52 φράγκα.

Εἰς τὰ ρωσικὰ εἶδη ὑπάρχει πάντοτε ζωηρὰ κίνησις.

Ἐλαίων ἀσήμαντα φθασίματα ἔχομεν, καὶ εἰς μὲν τῆς μετρίας καὶ κατωτέρας ποιότητος οὐδεμίαν ἔχομεν μεταβολὴν, τὰ δὲ καλὰ καὶ ἐκλεκτὰ ὀλοτελῶς ἐλλείψαν.

Τὰ σίδηρα διετέλεσαν ἐν γαλήνῃ, ἐλλείψει ἀγοραστῶν. Ἐλάχιστα εἰχομεν φθασίματα, αἱ δὲ τιμαὶ διετέλεσαν εἰς τὰ ἴδια μὲ τὰς ἐκπεσοῦς.

Εἰς τὰ ὑφάσματα ἀσήμαντοὶ πράξεις ἐλαβον χώραν, τῶν μὲν ἀγοραστῶν μὴ ὄντων εἰσέτι διατεθημένων νὰ συμμορφωθῶσι μὲ τὴν ἐν Ἀγγλίᾳ ὑψώσιν, τῶν δὲ κατόχων μὴ παραχωρούντων ἐμπορεύματα εἰς τὰς τρεχούσας χαμηλὰς τιμὰς ἔστω καὶ μὲ καλλιτέρευσιν 3 καὶ 5 0/10, διότι καὶ ὑψώσις τις ἐνταῦθα θεωρεῖται βεβαία.

Ἐπειδὴ τῶν εἰδῶν τῆς Ἀνατολῆς ἡ Παρακαταθήκη λίαν ὀλιγόστευσε, πολὺ περιορισμένοι πράξεις λαμβάνουσι χώραν, ἐνθ' ἡ σταθερότης ἐξακολουθεῖ καὶ ἰδίως εἰς τὰ ὄπια, ἅτινα καθ' ἡμέραν ὑψοῦνται.

Εἰς τοὺς λευκοὺς οἶνους ἐξακολουθοῦν πωλήσεις πρὸς 5 καὶ 5 3/4 τὸ δεκάλιτρον ἐνθ' εἰς τοὺς ἐρυθροὺς οὐδὲν ἀπολύτως γίνεταί.

Ἐκ Κωστάντζας διὰ Μεσόγειον ἐγένετο ναύλωσις φορτίου 22,000 κοιλῶν σίτου πρὸς φρ. 1 55 μὲ διατίμησιν Φιλιππάγκου καὶ ἕτερα διὰ Μασσαλίαν κατ' εὐθείαν μὲ φορτίον 420 τόνων ψασιόλων πρὸς 13 φρ. τὸν τόνον, καὶ τρίτη ἀπὸ Μερσίαν διὰ Σμύρνην καὶ ἐδῶ πλοίου χωρητικότητος 1900 τόνων διὰ 12 κιλ. φράγκα.

Α. Ζ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ, περιοδικὸν σύγγραμμα τοῦ ἐν Ἀθήναις ὁμωνύμου Συλλόγου κατὰ μῆνα ἐκδιδόμενον. Φυλλάδιον 2. Ὀκτώβριος. — Περιεχόμενα : Δ. Βικέλα, Ἡ Βυζαντινὴ φιλολογία. — Χ. Ἀννίνου, Ἱστορικὰ παράδοξα. — Διον. Θ. Σωμερίτου, Ὁ βουλευτικὸς ὄρκος. — Α. Τραυλαντώνη, Τί νὰ εἶναι ; — Γεωργ. Στρατήγη, Στὴν Σοφίγγα. — Γρηγ. Ξενοπούλου, Τὰ Κωμειδύλλια (Θεατρικὴ Ἐπιθεώρησις). — Λουκᾶ Νάκου, Ἐγκληματολογικὴ μελέτη. — Π. Χρυσανθοπούλου, Περὶ τοῦ ἄρθρου 216 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου. — Ἀνθίπης Π. Παλαμήδου, Ὁ ὑποπλοίαρχος Γκόρ. — Π. Βαλαμάκη, Φυτολογικὰ ζητήματα. — Φιλολογ. Σύλλογος Π α ρ α σ σ ὄ ς.

Ἐπιθεώρησις ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Κωνσταντινούπολις-Πάρις | Τυποθησαυροφίον ΝΕΟΛΟΓΟΥ.